

11 Az elmúlt húsz év a nemzeti vagyonvesztésben a következő húsz évünket drámaian meghatározó következményekkel fog járni.

2

Értékteremtő munkát várunk el mindenkitől

Interjú Pintér Sándor belügyminiszterrel

12 A Duna és régiója

A magyar EU-elnökség idején fogadta el az Európai Unió Tanácsa a Duna-stratégiát. Barsiné Pataky Etelka kormánybiztos másfél éves munkája mérföldkőhöz ért. A sikertörténet első fejezete lezárult.

20 Minden a családokon múlik

A család a boldogság alapja. Talán az egyik legfontosabb lépését tette meg a kormány amikor sarkalatos törvényben rögzítette a család által képviselt értékek megőrzéséhez és erősítéséhez szükséges intézkedéseket.

KÖZSZOLGÁLAT

KÖZIGAZGATÁSI MAGAZIN

KEDVES OLVASÓ!

Ütött-kopott gúnyjában elballagott a kertek alatt az óév. Az erdő széléről még fáradtan visszanezgett, de intése már ködbe vészett. Az újév kopogós hideggel, de frissen és csinosan érkezik, mint mindig. Sok nehézséggel és próbatétellel a zsákjában jön, de a derű és a remény lángját talán nem fújja el.

Az óév számos, az új évben végrehajtandó változást készített elő. Mindezek jogi fundamentuma az Alaptörvény és a sarkalatos törvények. Az Országgyűlés decemberben még számos ágazati törvényt elfogadott, így a január a közszolgálatban is az új jogi környezet megismerésének és a végrehajtás feltételeinek jegyében telik. 2012-ben a magyar államélet megjavítása a végrehajtás legkomolyabb szakaszába lép. A helyi önkormányzatok működőképességük határára jutottak. Mostantól egy fenntarthatóbb feladatmegosztásban és egy finanszírozhatóbb vagyongazdálkodásban bizonyíthatják tehetségüket. A megújulásra való képesség az államszervezet minden területén nagy kihívás. A közszolgálatban dolgozóknak fel kell készülniük az új törvényi keretekre és a hivatás klasszikus értékeinek megfelelő működésre.

A Közszolgálat feladatának tekinti, hogy a közjó köré rendezhető értékeket védje és hirdesse. Válság tombol Európában. Politikai és gazdasági bizalmatlanság férge rágja a vén kontinenst. Viharos idők jönnek ránk is. Értékeink, amelyeket most már Alaptörvényünk is deklarál, kapaszkodót jelentenek a csüggedés pillanataiban. Értékteremtő munkára és biztonságra van szüksége az embernek, erről beszélgettünk Pintér Sándor belügyminiszterrel. Minden nehézségen túljuthatunk, ha szerető család vesz körül minket, így a családok erősítése és védelme immáron új törvényi sancokkal az egyik legkomolyabb feladatunk.

Egy magazin számára természetesen legnagyobb érték az olvasó hűsége és szeretete. Őszintén reméljük, hogy az új esztendőben ebből sem lesz hiány. Aztán ez a most még reményekkel és félelmekkel teljes év is elballag majd lassan a dombok alján, a múltó idők havas ösvényein. Mi pedig maradunk. Bármilyen idők jönnek is.

Kis Norbert főszerkesztő

02 ÉRTÉKTEREMTŐ MUNKÁT VÁRUNK EL MINDENKITŐL – INTERJÚ PINTÉR SÁNDOR BELÜGYMINISZTERREL

06 MOZAIK ♦ A HÓNAP KÉPE

08 ÖNKORMÁNYZATISÁG ÚJ ALAPOKON

10 VÉDELEM ALATT A NEMZETI VAGYON

12 A DUNA ÉS RÉGIÓJA – BARSINÉ PATAKY ETELKA KORMÁNYBIZTOSSEL BESZÉLGETTÜNK

15 A SZOCIÁLIS BIZTONSÁG NEMZETI ÜGY

16 ELSŐ SZÜLETÉSNAPJÁT ÜNNEPLI A KORMÁNY.HU

17 ÚJ TÖRVÉNYI KERET A KÖZSZOLGÁLATI TISZTVESELEK SZÁMÁRA

19 A PÉCSI ÉS SALGÓTARJÁNI KORMÁNYABLAKOK

20 MINDEN A CSALÁDOKON MÚLIK – TÖRVÉNY A CSALÁDOK VÉDELMEÉRŐL

22 ORSZÁGÉPÍTŐK – NAGY ERVIN ORSZÁGOS FŐÉPÍTÉS

24 KONFERENCIA A KISEBBSÉGI JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSÉRŐL

26 A NEMZETPOLITIKA STRATÉGIA KERETE

28 A CSÁNGÓ NÉPI MŰVÉSZET

29 REBELLIS MAGYAR – INTERJÚ MIKOLA ISTVÁNNAL, MAGYARORSZÁG OECD NAGYKÖVETÉVEL

32 ÉJSZAKAI VACSORA BRÜSSZELBEN

34 KOROSODÁS – AKTÍVAN

35 A VILÁG VEZETŐI EGY HELYEN – A G20 CSOPORT

36 VÁLSÁGOK ÉS VÁLASZTÁSOK – MI VÁRHATÓ A VILÁGBAN 2012-BEN?

38 INTERJÚ BIRÓ MARCELLEL, A KIM ÚJ KÖZIGAZGATÁSI ÁLLAMTITKÁRÁVAL

40 KELL EGY CSAPATI – A HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

43 „A GÉP FOROG...” – JANKOVICS MARCELL, AZ EMBER TRAGÉDIÁJA

46 A DE BULLA AUREA – A 790 ESZTENDŐS ARANYBULLA

49 A PEZSGŐ MAGYARUL

50 MÚLT ÉS JÖVŐ A VÁRBAZÁRBAN

52 MAGYAROK PÁRISZBAN

54 DESIGNNEMZET LEHET A MAGYAR

56 HŐSŐK, KIRÁLYOK, SZENTEK

57 MELEGÍTŐ SPORTNAP, AVAGY KARÁCSONYI IRON MAN

59 NEMZETI ÉRTÉK, NEMZETKÖZI MINŐSÉG – BESZÉLGETÉS ÓKOVÁCS SZILVESZTERREL

60 2012 GOMBOLD ÚJRA! DIVAT A MAGYAR

61 MÓKÁS ÚJÉVI SZOKÁSOK

62 MEGÚJULÓ GASZTRONÓMIA

63 PROGRAMAJÁNLÓ KÖNYVAJÁNLÓ

Értékteremtő munkát várunk el mindenkitől

Szöveg: Órfi József, fotó: Pelsőczy Csaba

Kísérleti jelleggel elindult a közmunkaprogram, bővült a rendőrség állománya, új nyugdíjszabályok léptek életbe és elindult az uzsorások elleni harc. Többek között ezekről a témákról és a tavalyi év tapasztalatairól kérdeztük Pintér Sándor belügyminisztert.

» *Milyen szempontok alapján alakították ki az új nyugdíjszabályokat? Hogyan reagáltak a nyugállományban lévők, vannak-e olyanok, akik már jelezték visszatérési szándékukat?*

Pintér Sándor: A fő prioritás egy működőképes, nagy tapasztalatokkal rendelkező rendőrség létrehozása volt, de figyelemmel kellett lenni a nagy társadalmi ellenérzésre is, amely a 35-40 éves nyugdíjasok irányában kialakult. Nem értette a társadalom, hogy miért kell eltartania munkaképes, erőteljes duzzadó embereket, kiemelt, 200-300 ezer forintos nyugdíjjal. Az új nyugdíjszabályok januártól 1-jétől életbe léptek. Az eddigiek alapján annyit lehet csak látni, hogy hányan kísérlik meg a visszatérést, kik mentek el egészségügyi vizsgálatra, azaz összesen mennyien jelentkeztek a különféle beosztásokra. A változások leginkább kézzelfogható hatása, hogy kevesebb a nyugdíjat kérők száma. Tehát az a fluktuáció, ami a korábbi időszakban nagyon jelentős volt, csökkenő tendenciát mutat. Ne felejtjük el, odáig jutottunk, hogy a közel nyolcvanezres állományú réteg-nél csaknem teljesen megszűnt az 50 éven felüli hivatásos állomány, az a

nagy tudású, jelentős gyakorlattal rendelkező korosztály, aki át tudná adni a gyakorlati tapasztalatait a fiataloknak. Így sok esetben jelentős tudás veszett el a különböző területekről. A folyamat érezhetően lefékeződött, sokan maradnak, és nagyon bízom benne, hogy a következő időszakban ez még tovább folytatódik. Bevezetjük a nyugállomány előtti, úgynevezett rendelkezésre állási jogintézményt. Ezzel a mindenkori nyugdíj felső korhatárától számított öt év keredvezmény továbbra is megmarad, és élni lehet a kedvezményes szolgáltat lehetőségével is. Meghatározott egészségügyi állapot és korosztály felett az állomány tagjai kérhetik a könnyített szolgáltatást. Az első számú vezetők most alakítják ki az ehhez szükséges szabályokat.

» *Kísérleti jelleggel több kistérségben is elindult a közmunkaprogram. Hogyan segítheti a közfoglalkoztatás a jelenleg munka nélkül lévőket?*

P. S. A mintaprogramok megkezdésekor 595 ezer munkát kereső volt Magyarországon, és ezenfelül van még egy réteg, aki nem keres munkát, de nem is dolgozik. Együttesen ez mintegy egy millió főt jelent. Ezt az arányt nem bírja el az

ország gazdasága, különösen úgy nem, hogy közben ezeknek az embereknek meghatározott mértékű segítyt ad az állam. Úgy gondoltuk, lehetőséget kell nekik biztosítani a munkaerőpiacra való visszatérésre. Ehhez kapcsolódik az is, hogy aki régen nem dolgozott, egyre nehezebben tér vissza a piaci alapú tevékenységhez. Ezen szempontok miatt döntöttünk a közfoglalkoztatás beindítása mellett. Megfelelő módon karban kell tartani segítségre szoruló polgárainkat, hogy segélyek helyett fizetésből éljenek. Tudom, hogy a felajánlott fizetés sok kritikát kapott, de az összeg meghatározásánál szem előtt kellett tartanunk, hogy kevesebb legyen a minimálbérnél, mert különben elvonjuk a piactól a normál módon foglalkoztatottakat, és lényegesen többnek kell lennie, mint a segélynek, különben nem érdemes dolgozni. A közfoglalkoztatás 26 kistérségben mintaprogramokkal indult. Megnéztük, milyen logisztikai követelményeknek kell megfelelni ahhoz, hogy a kormányzati célkitűzésnek megfelelően kétszáz ezer embert foglalkoztathassunk 2012-ben. Bebizonyosodott, hogy nyolc órás munkaidőben érdemes dolgozni, a két-három- »

négy órás munkaerő-kihasználás nem megfelelő. Nagyon fontos szempont, hogy értékteremtő munkát várunk el mindenkitől. Ennek megfelelően normarendszert alakítunk ki minden egyes munkához, amelynek meg kell felelni ahhoz, hogy a közmunkát végző jogosult legyen az aznapi munkabérre. Hetente fizetünk, ami teljesen új rendszert jelent. Fizetünk a munkáért, és érdekeltté kívánjuk tenni a résztvevőket a minőségi feladatellátásban. A munkák egy részét az önkormányzatokon

pénze vásárolni, azt hiába ítéljük pénzbüntetésre, hiszen csak úgy tudja teljesíteni, ha lop. Második lépés a három csapás törvényének a büntetőjogba való bevezetése volt. A következő lépés még mindig a jog területén történt, a szabálysértési törvény teljes

tartozik még az új önkormányzati törvényben megjelenő önkormányzati rendészet fogalma. Akik az önkormányzati rendszert a közbiztonságért tevékenykednek, a feladatuk mellé jogi háttérrel is kapnak, így a tulajdon elleni szabálysértőket megállít-

El kell érni, hogy a játszótérre nyugodtan el lehessen menni anélkül, hogy hajléktalanok által otthagytott lomokat találja az ember. Ehhez megteremtettük a szociális háttérrel.

keresztül kívánjuk biztosítani. Szeretnénk elérni, hogy például a növénytermesztésből eredő javakat a szociális otthonokban, az iskolákban, napközi otthonokban vagy óvodákban megfelelő módon fel tudjuk használni.

» *Mintegy 4000 fővel bővül rövid idő alatt a rendőrség állománya. Milyen jogi és gyakorlati lépések mentén halad a közbiztonság megerősítése?*

P. S. A közbiztonság erősítése elsősorban nem a rendőrállomány létszámának bővítésén alapul. A javuló közbiztonságnak egy egyre magasabbra ívelő folyamat eredményének kell lennie. A folyamatot – amikor még szinte kormányra sem léptünk – azzal indítottuk el, hogy a tulajdon elleni szabálysértések büntetését pénzbírságról elzárásra változtattuk. Az volt az alapelképzelés, hogy akinek nincs

áttekintésével. Erről decemberben szavazott a parlament. A törvényt teljesen új alapokra helyeztük, így megnyílt az út a keményebb és hatékonyabb rendőri fellépés előtt. A jegyzőktől visszavettük a rendőri felderítést, és elvettük az elbírálás jogát. Azok a Mark Twain regénybe illő liberális gondolatok, amelyek szerint a bűn elkövetése még nem tesz romlottá, „Te nem vagy gonosz, menj és javulj meg”, nem illenek a mi ars poeticánkba. A jogszabályi háttér megváltozásához

hatják, elfoghatják. Az önkormányzati törvény elfogadása előtt erre nem volt lehetőség. Ezeket a jogi lépéseket követi csak a rendőri létszám megemlése. Fontos célkitűzésünk, hogy minden faluba jusson rendőr. A polgárőrségnek a megerősítése szintén jogi eszközökkel kezdődött. Így a polgárőr egy sor feladatot át tud majd vállalni a rendőrtől. Ki kell dolgozni az önkormányzati rendészek és a rendőrök együttműködésének módját, hogy tudják, kinek mi a

feladatköre. Egyet azonban tisztázzunk: ez csak a központosított rendőrség felállításával és felügyeletével történhet. A polgárőrtörvényben megjelenik, hogy akik polgárőrként tevékenykednek, azoknak az Országos Polgárőr Szövetséghez kell tartozniuk. A rendőrség személyi állományának növelésével elérhetővé válik, hogy minden településen ott lehessen a körzeti megbízott.

» **Hogyan áll az uzsorások ellen meghirdetett harc? Egyáltalán, milyen büncselekmény minősül uzsorának?**

hajléktalanok által elkövetett bűncselekmények, se az általuk előidézett egészségügyi kockázatok ne tegyék tönkre. El kell érni, hogy a játszótérre nyugodtan el lehessen menni anélkül, hogy hajléktalanok által otthagytott lomokat és ürüléket találja az ember. Ehhez megteremtettük a szociális háttérrel. Négy új hajléktalanszálló lesz a fővárosban, amelyeknek az építésébe egyébként közfoglalkoztatottakat és hajléktalanokat is bevontunk. Tavaly kettőt átadtunk, közel ezer hajlékta-

» **Az új önkormányzati törvény többletjogokat ad a polgármestereknek. Mit kívánnak ezzel elérni?**

P. S. Nincs ebben semmi különleges. Ha valaki választott polgármester, óriási legitimációval rendelkezik, hiszen a nép közvetlenül választotta meg. Ennek megfelelően lehetőséget is kell neki biztosítani, hogy a jegyzőre, a hivatalra hatást gyakorolhasson. Az önkormányzati törvény közel ezer módosító indítvány után alakult ki, teljesen egyetértek a koncepciójával.

P. S. A büntető törvénykönyv pontosan meghatározza, hogy mi az uzsora bűncselekménye, az ezt elkövető ellen jár el a rendőrség. Ezt a területet nagyon intenzív rendőri felderítési tevékenység jellemzi, amelynek hónapról hónapra nyomon követjük az eredményeit. Az adatok tükrében jól látszik, hogy óriási erőfeszítéseket tesz a rendőrség. Sajnos az is jól látható, hogy sok esetben milyen megdöbbenéssel szerződéseket köt a lakosság, akit számtalan módon próbál kihasználni a bűnözői réteg.

» **Ha már a bajba jutottaknál tartunk, hogyan kívánják rendezni a hajléktalan-kérdést? Milyen lépések történtek a fedél nélküliek téli elszállásolására?**

P. S. A célkitűzés az, hogy a főváros és a nagyvárosok lakossága hétköznapi nyugalmát és a biztonságot se

lannak biztosítunk újabb helyeket a fővárosban. A befogadó állomásokon lesz egészségügyi szolgálat, tisztálkodó helyiség, ahol a problémákat meg lehet oldani. Bebizonyosodott, hogy a hajléktalanok sok esetben egymás sérelmére is rablásokat, testi sértéseket követnek el, a Csepel-szigeti események pedig megmutatták, hogy emberölés is történhet. Én bizony a rend fenntartása érdekében rendőrt is telepítünk ezekre az állomásokra. Ha nincs rendbontás, a rendőrnek nem lesz dolga. Ha pedig megtörténik, akkor a rendőr a hatályos törvények szerint el fog járni. Az ez ellen tiltakozók pedig döntsék el, mi a jobb: mínusz húsz fokban kint vagy egy szociálisan, egészségügyileg és rendészeti szempontból is megfelelő, fűtött helyen aludni.

» **A Nemzetbiztonsági Bizottság még 2010-ben vizsgálat lefolytatását kérte Öntől a korábbi Nemzetbiztonsági Hivatal működésére vonatkozóan. Milyen eredménnyel zárult a vizsgálat?**

P. S. A Nemzetbiztonsági Hivatalt átalakítottuk, Alkotmányvédelmi Hivatalként működik tovább. Megvizsgáltuk a korábbi időszakok gyakorlatát, ennek következtében büntetőjogi eljárás folyik egy régebbi vezetője ellen, aki előzetes letartóztatásban van. Ez is azt mutatja, hogy bizonyos hiányosságok elérték a büntető törvénykönyv szintjét. A törvénytelen módon folytatott tevékenységeket felül kell vizsgálni. Jelen pillanatban nyílt, de titkosított eljárások folynak, amelyek az ország nemzetbiztonsági érdekei miatt csak a bíróság döntése után kapnak nyilvánosságot. ■

HATÁLYBA LÉPETT AZ ÚJ ALAPTÖRVÉNY

Január 1-jével hatályba lépett az új alaptörvény. Az év második napján a Magyar Állami Operaházban rendezett gálaesten Schmitt Pál köztársasági elnök a nyitóbeszédében kiemelte, hogy az 1949-es alkotmányt egy olyan alaptörvény váltotta fel, mely a nemzeti és az európai értékekre építve született. „Az Európai Unió Alapjogi Chartája szellemében meghatározza az alapvető szabadságjogokat, s megerősíti a jogállamiság

és a demokrácia értékeit és intézményeit. Alaptörvényünk a legfőbb közös értékeknek a családot, a rendet, az otthont, a munkát és az egészséget jelöli meg.”

DÁNIA AZ ÚJ SOROS ELNÖK

Január 1-jétől, immár hetedik alkalommal tölti be Dánia az Európai Unió soros elnöki

„posztját”. A válság leküzdése érdekében a dánok hídszerpet kívánnak betölteni az euróövezet tagjai és az azon kívül rekedt országok között. Céljuk a jobb együttműködés és a közös megegyezés támogatása, továbbá nagyobb hangsúly fektetése a zöldtechnológiákra, valamint a megújítható energiaforrásokra. A 2014–2020 közötti uniós költségvetési tárgyalások továbbvitelén kívül, a bevándorlás és a Közösség külső határainak a jobb ellenőrzése is megtalálható a hosszú feladatlistán.

KIÚT A LABIRINTUSBÓL

Nem kisebb jelentőségű folyamat végére került pont, mint a magyar családok deviza hitel-felvételeiből és a megemelkedett törlesztő részletekből fakadó problémája. December 15-én megállapodott a kormány a Bankszövetséggel a korábban rögzített árfolyam feletti törlesztő részletek költségeiről. A megegyezés értelmében az állam egyharmad, míg a bankok kétharmad részben vállalják a terheket, ezzel mintegy 800 milliárd forint teher kerül le a családok és háztartások válláról. „A vállalás a költségvetést érdemben nem érinti, mivel az idei évre jutó részre a nyugdíjalapokból megvan a fedezet, a jövő évi összeget pedig ki kell ugyan fizetni, de a családoknál maradó többlet hatása meg fog jelenni a gazdaságban” – mondta Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter. A megállapodás nem vonatkozik az önkormányzatokra és a vállalkozásokra. Az együttműködést a felek folytatni fogják, hogy elkerülhetővé váljon a gazdasági válság miatt fenyegető recesszió. A kormány és a bankok közös ponton vannak – hangsúlyozta Patai Mihály, a Bankszövetség elnöke.

ÚJ KÜLÜGYI DOKTRÍNA

Martonyi János külügyminiszter mutatta be a Magyar külpolitika az uniós elnökség után című stratégiai keretdokumentumot december 19-én, amely a magyar elnökségi félév utáni külügyi doktrínát foglalja össze. A több mint ötven oldalas dokumentum értékelvű külpolitikát fogalmaz meg hazai érdekekkel összhangban. A kelet-közép európai régióban kiemelten fontos szerepe lesz a Visegrádi Négyek együttműködésnek és a Duna Régió Stratégiájának – mindezeket azonban megelőzi a határon túli nemzet-társaink iránti alkotmányos felelősség, a külhoniak védelmében történő határozott fellépés. A továbbra is meghatározó európai és transzatlanti vonal mellett fontos újítás a globális nyitás, az átalakuló világrendszerben kulcsfontosságú szerepet betöltő új területek, azaz Ázsia, a posztszovjet térség, a Közel-Kelet és Latin-Amerika iránti fogékonyabb és proaktívabb reláció. A külügyminiszter emellett hangsúlyozta a diplomácia közzolgáltatás jellegét, ennek mentén kell a fejlesztéseket továbbvinni a konzuli szolgáltatások korszerűsítésekor.

IMF-TÁRGYALÁSOK

Lezárultak az informális konzultációk hazánk és a Nemzetközi Valutaalap (IMF) között december 16-án. A tárgyalást vezető Fellegi Tamás tárca nélküli miniszter, a magyar delegáció vezetője közleményében kifejtette, a felek egybevágó szándéka szerint tartották meg az informális megbeszélést, amelynek célja a kapcsolatfelvétel, az érdemi tárgyalások menetrendjének és tematikájának előzetes egyeztetése volt. Fellegi Tamás hozzátette: magyar delegáció kész a előfeltételek nélküli tárgyalások folytatására, felajánlva az IMF és az EU szakértői számára a tartalmi egyeztetést az együttműködés elemeiről és a jövőbeni megállapodás pénzügyi, makrogazdasági és politikai vonzatairól. A külső adósság minden körülmények között fenntartható finanszírozhatósága érdekében a kormány biztonsági hitelkeret felvételét vetette fel az IMF-nek. Ezzel párhuzamosan az eurózóna fokozódó problémái miatti elővigyázatosságból a valutaalap tagállamai megállapodtak a hozzájárulások 150 milliárd euróval történő emeléséről.

A hónap képe: 2012. január 1-jén hatályba lépett az új katasztrófavédelmi törvény. Meglékült az egységes állami katasztrófavédelem!

forrás: Horváth Ernő

KISEBBSÉGEKÉRT DÍJ AZOKNAK, AKIK A LEGTÖBBET TETTÉK A HAZAI KISEBBSÉGEKÉRT

„Együtt tudunk erős, gyarapodó nemzet lenni” – mondta Navracsics Tibor a Kisebbségektől Haza Kisebbségektől Tagozatának elismeréseinek átadásakor. A díjat azok kapták, akik a kisebbségi közéletben, az oktatásban, a kultúrában, az egyházi életben, a tudományban vagy a gazdasági önszerveződés területén példaértékű tevékenységeket végeznek a hazai nemzetiségek érdekében. A díjazottak között van Balogh István Szilveszter újságíró, roma közéleti személyiség, Gergely Dezső lekipásztor, a Budapesti Cigány Misszió vezetője és Issekutz Sarolta, a Fővárosi Örmény Klub alapítója. A közigazgatási és igazságügyi miniszter az ünnepélyes díjátadón üdvözölte a nemzetiségek kimagasló képviselőit, példaértékű-

nek nevezte a munkájukat, amely azt mutatja a közösség többi tagjának, hogy megéri tanulni, tehetségesnek lenni, mert ebben az országban van jövője ezeknek az embereknek.

EGYSZERŰBB ÜGYINTÉZÉS

Sikeresen lezárult a Cégbírósági és céginformációs rendszerek továbbfejlesztése és korszerűsítése kiemelt projekt. A fejlesztés a szolgáltatásokat igénybe vevő európai uniós és hazai vállalkozások munkáját könnyíti meg, egyszerűsíti a cégalapítási folyamatot és az információk lekérését. Az elektronikus ügyintézés nemcsak a vállalkozók és magánszemélyek számára előnyös, a cégnyilvántartó rendszer munkája is könnyebb lesz. Az eddigi papíralapú ügyintézés során körülbelül száz tonna irat keletkezett évente, aminek a tárolásához és kezeléséhez szükséges infrastruktúra jelentős fenntartási költségeket igényelt.

Önkormányzatiság új alapokon

szöveg: Csaba Réka

Az új önkormányzati törvény a működőképességük határát elérő helyhatóságok helyzetét kívánja rendezni az önkormányzati és állami feladatok világos szétválasztásával, a feladatfinanszírozás megújításával, az önkormányzati hivatali struktúra átalakításával, valamint az új kötelezettségvállalási és törvényességi felügyeleti rendszer kialakításával.

Az állam alrendszerének Alaptörvénnyel összhangban zajló átalakítása részeként 2011-ben sor került az önkormányzati rendszer felülvizsgálatára és a szükséges változások érdekében egy új, más alapokra épülő szabályozás kidolgozására. Az elmúlt húsz évben ugyanis bebizonyosodott, hogy a rendszerváltáskor kialakított önkormányzati struktúra alacsony hatékonysággal, számos párhuzamos-ságot magában rejtve, gazdaságtalanul működik. Egyértelmű cél volt tehát, hogy a helyi önkormányzatok feladatait pontosabban és differenciáltabban meghatározzák, a pénzügyi és gazdasági helyzetet rendező, a finanszírozást átláthatóbbá, a gazdálkodás-ellenőrzést pedig szigorúbbá tevő jogszabály születessen.

A 2011. december 19-én elfogadott törvény a magyar önkormányzati hagyományokra és a helyi önkormányzatok európai chartájára épít, figyelembe véve a magyar sajátosságokat. Mint azt Tállai András, a Belügyminisztérium önkormányzati államtitkára a törvénnyel kapcsolatos sajtótájékoztatón elmondta, az államháztartásra vonatkozó törvény, a pénzügyi stabilitásról, a nemzeti vagyronról és a közszolgálati tisztviselőkről szóló törvények is fontos részei az átalakításnak, amelyek szintén az önkormányza-

tok működését és gazdálkodását érintő területeket szabályoznak.

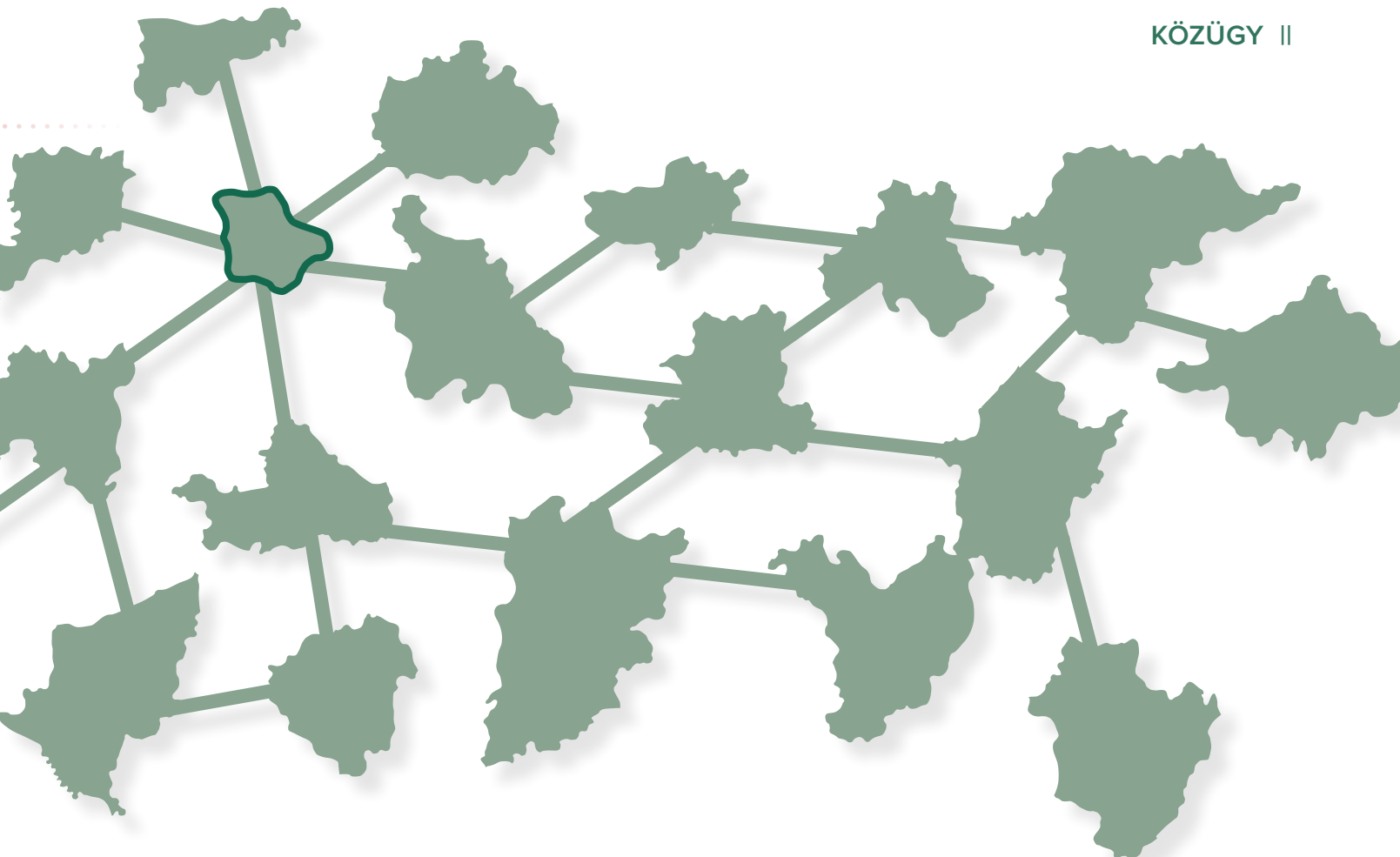
A törvény világosan szétválasztja az önkormányzati és az állami feladat- és hatásköröket. Erre azért volt szükség, mert az elmúlt években egyre több ellátási kötelezettséget írt elő a központi igazgatás az önkormányzatoknak, de az új feladatok mellé nem biztosították a megfelelő finanszírozási forrást. A jövőben több feladatot vállal az állam, ilyen például az alap- és középfokú oktatási intézmények, valamint a kórházak működtetése és fenntartása. Az önkormányzatok a jövőben is vállalhatnak önként feladatokat, ám ezek ellátása

nem veszélyeztetheti a kötelezően előírtakat. (Ezek többek között a közbiztonság fenntartása, az ivóvízellátás, a szennyvízkezelés, a hulladékgazdálkodás, a távhőszolgáltatás és a hajléktalanellátás.) További korlát, hogy a fakultatív feladatok finanszírozása a saját bevételek, illetve az e célra biztosított források terhére lehetséges. A törvény azt is rögzíti, hogy a különböző típusú önkormányzatoknak (községeknek, városoknak, járási és megyeszékhelyeknek) egymástól eltérő feladat- és hatáskörei lehetnek, és a törvény a kötelező feladat- és hatáskör megállapításánál differenciálni köteles, figyelembe véve azok jellegét, a helyi

A helyi önkormányzás a település, valamint a megye választópolgárai közösségének joga, amelynek során érvényre jut az állampolgári felelősségérzet, kibontakozik az alkotó együttműködés a helyi közösségen belül. A helyi önkormányzás a helyi közügyekben demokratikus módon, széles körű nyilvánosságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot.

A helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

(Részletek a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapvető rendelkezéseiből)

önkormányzatok eltérő adottságait, úgy mint a terület, gazdasági teljesítőképesség és a lakosság szám.

A kialakuló új feladatfinanszírozási rendszer biztosítja az önkormányzati szolgáltatások stabil működőképességét, és elkerülhető lesz az önkormányzatok működését akadályozó likviditási hiány. A törvény megváltoztatja az önkormányzati hivatali struktúrát is, a 2000 főnél kisebb lakosságú településeken például nem lesz önálló hivatal (ez az intézkedés 400 önkormányzatot érint). Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kistérségi településeken élők nem jutnak hozzá a közszolgáltatáshoz, hiszen a közös hivatalok biztosítják a helyi ügyintézését. Minden településen lesz helyi önkormányzat és polgármester is, ez sem változik a jövőben. A törvény rendelkezései értelmében megszülető új kötelezettségvállalási rendszer szigorítja az önkormányzatok hitelfelvételi lehetőségeit, megakadályozva így a jövőbeli eladósodásukat.

A jogszabály tartalmazza a főváros és kerületei alkotta kétszintű önkormányzati rendszer szereplőinek alapjogait, feladat- és hatásköreit. Ennek értelmében a fővárosi önkormányzat látja el a jövő-

ben mindazokat a terület- és településfejlesztési, terület- és településrendezési, valamint településüzemeltetési feladatokat, amelyek a fővárosnak az országban betöltött különleges szerepköréhez kapcsolódnak. A kerületi önkormányzatok pedig önállóan gyakorolják a települési önkormányzatokat megillető – a fővárosi önkormányzat kizárólagos hatáskörébe nem utalt – valamennyi feladatkört.

A törvény részletesen kitér a helyi önkormányzatok társulásainak szabályaira, amelyek az érintett települések képviselő-testületei közötti megállapodással a társulás feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására (pl. intézmények közös fenntartására) jöhetnek létre. A törvény szól még a lakosság önszerveződő szervezeteinek megtartásáról és erősítéséről, továbbá új fogalomként behozza az önfenntartó-képesség erősítésének igényét is.

Fontos kiemelni a jogszabály helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletéről szóló részét is. E szerint a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét a kormány a helyi önkormányzatokért felelős miniszter irányításával biztosítja. A miniszter többek között kezdeményez-

heti az alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testületek feloszlatását, amelyről az Országgyűlés jogosult dönteni. Az új képviselő-testület megválasztásáig a köztársasági elnök megbízhatja az illetékes kormányhivatal vezetőjét a polgármester jogszabályban megállapított feladatainak gyakorlásával.

A törvény hagy időt az önkormányzatoknak a felkészülésre. 2012. január 1-jén csak a törvényességi felügyeleti és a kötelezettségvállalási rendszerre, valamint a megyei önkormányzatok feladatköreire vonatkozó rendelkezések léptek hatályba. 2013. január 1-jétől hatályosak az új feladatfinanszírozási rendszert, az új közös önkormányzati hivatali struktúrát szabályozó részek, az összeférhetlenségi, méltányossági szabályok pedig a 2014-es önkormányzati választások napját követően emelkednek jogerőre.

Tállai András kiemelte: a törvény teljesen új szemléletet, gondolkodást követel meg az önkormányzatok szereplőitől, mert a közszolgáltatások színvonalát az önkormányzatok területén is növelni kell. *„A minőségnek, a gyorsaságnak és az ügyfél-centrikusságnak kell jellemeznie a szolgáltatásokat.”* ■

Védelem alatt a nemzeti vagyon

szöveg: Örfi József

Az elmúlt húsz év a nemzeti vagyonvesztés szempontjából a következő húsz évnél drámaian meghatározó következményekkel fog járni. Az idő kerekét sajnos nem lehet visszaforgatni, a maradék vagyon védelméről azonban sarkalatos törvényben kell gondoskodni. A nemzeti vagyon megőrzéséről és védelméről szóló új törvény meghatározza az elidegeníthetetlen és kiemelt jelentőségű vagyonelemek körét, és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodás követelményeit.

Az állami vagyonról persze korábban is volt törvény, a Parlament által elfogadott nemzeti vagyonról szóló törvény azonban újrarajzolja a védvonalakat. A két törvény közti fő különbség az, hogy míg a korábbi kizárólag az állam tulajdonába tartozó javakról rendelkezik, a nemzeti vagyon-törvény az állam és az önkormányzatok közti vagyoni viszonyokat rendezi. Fő elvként az arányosságot határozza meg, azaz mind az államnak, mind az önkormányzatnak a vállalt feladattal arányos rész jut a nemzeti vagyonból. A fogalmat a törvény külön nem definiálja, de a szövegből egyértelmű, hogy nem a makroökonómia bevett terminusáról van szó. A gazdasági fogalom szerint a nemzeti vagyon részét képezik a termelő alapok, azaz a tárgyi eszközök, és a nem termelő alapok, mint például az épületek. Ezekon kívül a háztartások tartós fogyasztási cikkei, a termelésbe bevont természeti erőforrások és az ország monetáris készlete is ide tartozik. A gazdasági értelemben vett nemzeti vagyon értékét csökkenti vagy növeli a külföld felé fennálló tartozások mennyiségének változása. A törvény azzal, hogy használja a nemzeti vagyon szóösszetételt, bevezeti a törvényalkotáshoz a kifejezést, de más jelentéstartalmat ad neki. A törvény a korábbi szabályozás széttöredezettisége miatt egy régóta esedékes feladatnak tesz eleget azzal, hogy rendeltetésük szerint meghatározza a

különböző vagyoncsoportok és -típusok körét és szabályozza ezek védelmét. A benyújtott módosító indítványok egy része a törvényben felsoroltakon kívül további tételeket nyilvánítottatna a nemzeti vagyonhoz tartozónak, ilyen például a génbank vagy Magyarország természetes élővilága genetikai állománya. A törvény célja azonban láthatóan nem a fogalom minél teljesebbé tétele volt, hanem a már említett állam és önkormányzat közti viszony rendezése, az államtól az önkormányzatokhoz vagy az önkormányzatoktól az államhoz átkerülő feladatokkal együtt járó vagyon sorsának szabályozása. A korábbi visszaélések és a mára megmaradt vagyon szűkös volta miatt elengedhetetlenné vált a vagyonelemek jövőjének szigorú szabályozása. A nemzeti vagyonról szóló törvény létrehozását jogilag az Alaptörvény 38. cikke indokolja. Ez a cikkely állapítja meg, hogy a nemzeti vagyon az állam és az önkormányzatok által használt vagyon együttesen. Mivel az Alaptörvény tartalmazza ezt a meghatározást, a törvény külön nem definiálja tovább. A 38. cikk úgy fogalmaz, hogy sarkalatos törvény rendelkezik majd a nemzeti vagyon megőrzéséről, védelméről és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodás követelményeiről. A nemzeti vagyon legfőbb célja a közfeladatok ellátásának biztosítása. Ezt az Alaptörvényben megígért sarkalatos törvényt fogadták el

nemzeti vagyonról szóló törvényként a december 23-ai zárószavazáson. A törvény fontos célja a nemzeti vagyon védelméről való gondoskodás. Négy különböző kategóriát állapít meg a nemzeti vagyon körén belül. Ez a felosztás egyszerre teszi lehetővé a legszigorúbb szabályozást és biztosítja az ok- és célszerű gazdálkodás lehetőségét is. Az első csoportba tartoznak a kizárólagosan állami és önkormányzati tulajdonban lévő javak, amelyek forgalomképtelenek, azaz elidegeníthetetlenek. A második kört a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyontárgyak képezik, ezek szintén nem idegeníthetők el, de lehetőség van például bérleti vagy vagyonkezelői hasznosításukra. Az ide tartozó gazdasági társaságok felett a tulajdonosi jogok gyakorlására kizárólag törvényben kijelölt miniszter, központi költségvetési szerv vagy az állam 100%-os tulajdonában álló gazdálkodó szervezet jogosult. A következő, harmadik kategória a korlátozottan forgalomképes vagyoni kör. Ezek a vagyonelemek eladhatók, de csak törvényi vagy önkormányzati rendelet alapján meghatározott módon. A piaci forgalom részét képező üzleti vagyon a negyedik csoport, ez természetesen engedély nélkül értékesíthető. Vagyonkezelésre csak állami és önkormányzati szerv és annak intézményei jogosultak.

fotó: depositphotos

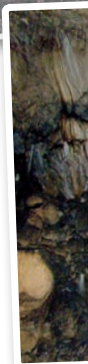

foto: Hornyák Dániel

foto: Arva-Toth Viktoria

A törvény a nemzeti vagyonhoz tartozóknak mondja az állami és önkormányzati tulajdonban lévő vagyonelemek kivül a légteret, az állami fenntartású intézményekben őrzött kulturális javakat, a régészeti leleteket, a nemzeti adatvagyont és az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeit. A nemzeti vagyon fő felosztása szerint lehet állami és önkormányzathoz tartozó. A kizárólagos állami vagyon részei mindenekelőtt a Szent Korona, az Országház, továbbá többek között a földben lévő természeti kincs, a természetes és mesterséges vízkészlet, a közlekedési infrastruktúra, azaz a köz- és vasúthálózat és a légi közlekedés létesítményei. A kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonba tartoznak többek között a műemlékek és műemlékegyüttesek, amelyeket a törvény tételesen felsorol. Budapesten kerületi bontásban, országszerte pedig megyénként összesen 260 ingatlanra terjed ki a védelem. A sor a Sándor Palotával kezdődik, Budapestről. Ezen kívül a fővárosi listán vannak a régi pályaudvarok fejépületei, a budapesti fürdők, múzeumok, paloták, a római és török kori építészeti örökség. Vidékről jellemzően a tájházak, várak, kastélyok szerepelnek a felsorolásban. Kiemelt vagyonnak számít sok állami tulajdonú társasági részesedés, jellemzően a közlekedési infrastruktúra és a közműellátás területén, de az erdészetek és vadgazdálkodások mellett a Magyar Posta, a Szerencsejáték Zrt. és a Nemzeti Eszközkezelő is. A törvény nem terjed ki az államháztartás körébe tartozó szervek és személyek vagyonára, a fizetési kötelezettségekre, a társadalombiztosítás és az elkülönített állami pénzalapok vagyonára.

A nemzeti vagyon kezelésének alapvető rendszerét is meghatározza a törvény. A nemzeti vagyon legfőbb rendeltetése, hogy biztosítsa a közfeladatok ellátását, a vagyonkezelői jog pedig szinte tulajdonosi jogkörrel jelent, ezért kiemelten fontos rendezni a hasznosítás alapelveit. Fő alapelv, hogy a vagyonnal való gazdálkodás során meg kell őrizni, sőt növelni kell a vagyontárgy értékét, értékcsökkenés nem fordulhat elő. A törvény nem áll meg a nemzeti vagyonba tartozó elemek védelmének biztosításánál, meghatározza azt is, hogy vagyonkezelő csak olyan szervezet lehet, aminek mind a tulajdonosi szerkezete, mind a vagyonkezelői tevékenysége átlátható. A közfeladat törvényi definíciója szerint közfeladatot csak közérdekből, azaz hasznosítási cél nélkül lehet ellátni. Módosító javaslatra mégis bekerült a szövegbe az a kitétel, hogy közfeladatot végezhet hasznosítási célú tevékenységet folytató vállalkozás is, ha az átláthatóság feltételét kielégíti. Ezzel megnyílt a lehetőség a piacon lévő szereplők előtt, de minden offshore rendszerben működő cég kizárásra került. Azok a gazdálkodó szervezetek, amelyek az állam vagy az önkormányzatok tulajdonában állnak, kötelesek törvényben meghatározott módon, célszerűen, eredményesen, önállóan és felelősen gazdálkodni, közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási tervet készíteni. Ezek betartásával tehát a nemzeti vagyon értéke nem csökkenhet. Az átláthatóságot a törvény nemcsak a külső szereplőktől várja el. A vagyon nyilvántartásának is átláthatónak kell lennie a társadalmi elvárásoknak megfelelően, a gazdálkodási érdekekre való tekintettel. Elidegeníthető vagyontárgy tulajdonjogát átruházni csak versenyeztetés útján,

értékarányosan lehet. Ezzel a kitételrel ellehetetlenül a nemzeti vagyon részét képező ingatlan vagy vállalkozás tulajdonrészének magánkézbe való átjuttatása. Törvényben meghatározott esetekben és módon, az állam és az önkormányzat közötti szerződések útján van rá lehetőség, hogy tulajdonjogot ingyenesen ruházzanak át, ebben az esetben a jogot megszerző fél vállalja, hogy 15 évig az ingatlant nem idegeníti el, évente beszámoló az átruházott vagyonról és a juttatás céljának megfelelően működteti. Mivel a nemzeti vagyon kezelésére jogosultak köre a korábbi szabályozással szemben az államra és a helyi önkormányzatra, ezek intézményeire, valamint a 100%-os tulajdonukban álló gazdálkodó szervezetekre korlátozódik, a vagyonelem nem kerülhet ki a nemzeti vagyonból a tulajdonjog átruházásával. További kitétel, hogy nemzeti vagyontárgyat térítésmentesen használni csak közfeladat ellátásának céljából lehet. Az e törvényben meghatározott elvek mentén érvényes a korábbi állami vagyonról szóló törvény, az állam tulajdonában álló vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlás módjára, valamint e vagyonnal való gazdálkodás szabályaira vonatkozóan. Az új nemzeti vagyontörvény a privatizáció szempontjából a rendszerváltozás óta tartó időszak végső lezárását is jelenti. Szemben a korábbi gyakorlattal, ellenőrizhetővé és számon kérhetővé válik a nemzeti vagyon körébe tartozó minden vagyontárgy értékesítése és hasznosításának módja. Mindemellert egyértelműen meghatározott módon kiterjeszti a nemzeti vagyon részét képező, kizárólagosan állami vagy önkormányzati tulajdonba tartozó elidegeníthetetlen vagyonelemek körét. ■

A Duna és régiója

Egy európai stratégia története

szöveg: Dombrovsky Ádám, fotó: Hornyák Dániel

A magyar EU-elnökség idején fogadta el az Európai Unió Tanácsa a Duna-stratégiát. Barsiné Pataky Etelka kormánybiztos másfél éves munkája mérföldkőhöz ért. A sikertörténet első fejezete lezárult. A történet folytatásának egy élhetőbb és prosperáló Duna-menti régióról kell szólnia.

» *Miért eshetett Önre a választás, amikor 2010-ben a megalakuló kormány feladatára kormánybiztost kerestett?*

Barsiné Pataky Etelka: Olyan valakit kereshettek, akinek van tapasztalata és ismeri az Unió működését, a brüsszeli intézményeket. 2004-től 2009-ig európai uniós parlamenti képviselő voltam, és nemcsak az eljárásokat, de a brüsszeli gondolkodásmódot is megismertem. Másrészt mérnök vagyok, és megtanultam projekteken gondolkodni. Az életem első felében regionális politikával foglalkoztam. Még 1990 előtt Finnországban tanulmányoztam három hónapig a regi-

onális rendszert. És az ehhez a munkához szükséges diplomáciai gyakorlattal is rendelkeztem, hiszen bécsi nagykövet voltam 2000-től 2003 végéig.

» *Mennyi időre szólt a megbízás?*

B. P. E. A magyar EU-elnökség idejére. 2010-ben, a kormányváltás után kaptam a felkérést, maradt félév felkészülési időnk. Ahogy véget ért az elnökségünk, látszott, hogy komoly együttműködés körvonalazódik, s azzal kapcsolatban néhány szálát még el kellett varrni. Ezért félévvel meghosszabbították a mandátumomat, 2011. december 31-ig. Az interjú megjelenésekor már múlt időben értendő: akkor adtam át

a feladatot az utódoknak, illetve megyek vissza a Magyar Mérnöki Kamarába, ahol engem 2009-ben elnöknek választottak, s a kamara csak az elnökség idejére adott „kölcson” a magyar kormánynak. A kormánybiztos személye tehát változik.

» *A fölépített rendszer viszont láthatóan jól működik.*

B. P. E. Ez egy kis titkárság, mindössze három diplomatából áll. A kormánnyal való koordinációt úgy tudjuk megoldani, hogy erre a feladatra kihelyeznek az érintett minisztériumokból munkatársakat, akik 2-3 napot itt, a Külügyminisztériumban töltenek, a többi az anyaminisztéri-

umban. Ezzel az egyeztetéseket nagyon meg tudjuk könnyíteni. Az alapvető kihívás számunkra az volt, hogy a választásokat követően egyeztetni kellett az új kormányprogramhoz a már akkor is létező Duna-stratégiát.

» *Az előzmény ugye az volt, hogy 2009-ben az Európa Tanács felkérte az Európai Bizottságot: készítsen egy Duna-stratégia programot.*

B. P. E. Meghirdetett egy nyílt konzultációt, amit 2010 nyarán zárt le. Számtalan észrevétel, konferencia eredményeképpen megszületett a programterv. A korábbi magyar kormány összegyűjtötte azokat a javaslatokat, amelyek Magyarország szempontjából fontosak voltak. A munka oroszlánrésze 2010 elejére esett, és a leköszönő kormánynak fontosabb feladata volt, mint a Duna-stratégia. Ezt érzékeltük az átvételnél, mert késésben voltunk, más országok már előttünk jártak. Az első lépés tehát a felzárkózás volt. Tudtuk, hogy ezt a stratégiát épp a magyar EU-elnökség alatt fogadjhatják el, ezért az időszak egyik fontos feladata lett. Szóval: a korábban készült anyagokat ütköztettük az új kormányprogrammal, kiegészítettük és meghatároztuk a prioritásokat. Élhető Duna-mente, fejlődő régió – e csapások mentén akartunk elindulni. Szakpolitikailag pedig a víz és az energia kérdései voltak a legfontosabbak.

» *Lehet azért valamilyen szintű folyamatosságról is beszélni?*

B. P. E. Igen, hiszen számtalan olyan projekt került be a 32 közé, amelyeket az előző kormány indított el. Összhangot kellett teremtenünk köztük és az új tervek között. És természetesen a változásokat Brüsszellel is egyeztetni kellett. A legnagyobb eredménynek azt tartom, hogy Magyarország megszerezte magának ebben a stratégiában a vízzel kapcsolatos összes koordinációs feladatot, együttműködve Szlovákiával, illetve Romániával. A vízminőség, az árvíz-aszály kérdései, a vízgazdálkodás mind nagyon fontos volt számunkra. De mi felelünk az energiával kapcsolatos feladatok koordinálásáért is, itt pedig Csehországgal együttműködve

» *Gyakorlatilag adott volt a feladat: az uniós elnökség alatt ezt a stratégiát jóvá kellett hagyni.*

B. P. E. Az elnökségi időszakot két részre osztottuk. Az első három hónapban elfogadtattuk a stratégiát a 27 tagállam körében, erről szól a tanácsi dokumentum. A második három hónapot pedig arra használtuk fel, hogy az informális intézményrendszer keretében ezt a „multilevel government” kormányzást működésbe hozzuk. Emlékszem, hogy januárban, amikor az első megbeszélések voltak, az országok képviselői nagyon udvariasan „brüsszeli nyelven” azt mondták: „nagyon ambíciózus cél a miénk”. Ami magyarul azt jelenti: szinte lehetetlenre vállalkozunk. A végén el is ismerték, hogy nem bíztak a megvalósulásban.

» *Született egy akcióterv.*

B. P. E. Eldöntöttük, mik azok a célok, amelyeket itt, a makrorégióban közösen szeretnénk elérni. A bizottság által kidolgozott akcióterv pedig 11 területen határozza meg a programot, amely projekteken keresztül tud megvalósulni. A második feladat tehát az volt, hogy el tudjuk indítani azokat a magyar projekteket, amelyeket a magunk részéről fontosnak tartunk. Komoly kritériumai voltak annak, hogy egy-egy projekt úgynevezett „Duna zászlót” szerezzon. Megnéztük, hogy az európai uniós alapokból finanszírozhatók-e. 30 projektünk van előkészítve, azaz illeszkedik az európai uniós programokhoz. 11-nek már elindultak a munkálatai. Felállítottunk szakemberekből egy projektértékelő bizottságot. Új és újabb javaslatok, ötletek érkeznek a közszférából és a magánszférából is. A 11 együttműködési terület koordinátori közös bizottságokat működtetnek, amelyekbe mind a 14 országból küldenek képviselőket. Ők azok, akik negyedévente üléseznek, döntenek az előrehaladásról, tehát szorosan együttműködik a team. Ezenkívül még létezik egy magas szintű munkacsoport, amely az országok részéről felügyeli, monitorozza a munkát. Ma már régiószerte mintegy 140-150 ember dolgozik a Duna-stratégián. Nagyon komoly network alakult így ki, a koordinátorok munkáját európai uniós pénzből finanszírozzuk. Azaz nem terheli a »

magyar költségvetést. A munka az elmúlt félévben nagy sebességgel elindult. Számos ország határozott elképzelésekkel látott a feladatoknak. Például Románia, Ausztria, a német tartományok, Szlovénia, de hát ilyenek vagyunk mi is.

» *A 14 Duna-menti országból 6 nem tagja az Uniónak.*

B. P. E. Nagy kihívás volt, hogy miként kapcsoljuk be a nem uniós országokat. Hiszen ebben a térben nélkülük nem is lehetne elképzelni egy makroregionális stratégiát. Ezeknek az országoknak a bevonása több munkával is jár. Kiemelkedik közülük Szerbia, amelynek határozott elképzelései voltak az együttműködésre, és nagyon intenzíven végzi is a munkát.

» *Megoldott a projektek finanszírozása?*

B. P. E. Ennek elősegítésére júniusban Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter és az Európai Beruházási Bank elnöke, Philippe Maystadt aláírtak egy dokumentumot, amelynek alapján beindulhatott a Budapest Duna Kontakt Pont Iroda előkészítése. Ide Magyarország küld két, a beruházási bank egy szakértőt, és két hely biztosítva van a másik 13 országnak. Rotációs rendszerben küldenek szakértőket. Segítenek a projektek finanszírozásában. Pénzinséges időszakban ez nagyon komoly segítség lesz, hogy például a nagy projektek, az észak-déli energia összeköttetése, vagy a közlekedési projektek elindulhassanak.

» *Ez egyedi dolog, vagy más országoknak is lesz hasonló irodájuk?*

B. P. E. Nem, csak nálunk lesz. Az Európai Beruházási Bank ajánlotta meg nekünk. Komoly elismerésnek tartom, hogy éppen Budapestre tettek javaslatot, s 2012 elején be is indul. A kormánybiztosi irodához lesz csatolva. Úgy gondolom, semmi akadály nincs annak, hogy ebben a munkában sikeres legyen Magyarország.

» *Miért van szükség ezekre a makroregionális stratégiákra?*

B. P. E. Ennek a régióknak az elkövetkezendő években az egyik olyan térséggé kell válnia, amely ígéretes a gazdasági növekedés szempontjából. Most, hogy kétsebességes Európa kezd kialakulni, amelyben az euróövezet országai rövide- sen megállapodást kötnek, nagy kérdés, hogy mi lesz a kohéziós erő azokban az országokban, amelyek ezen kívül maradnak. Nagyon érdekes, hogy földrajzilag ezt a kört majdnem teljesen lefedik a Balti régió stratégia, illetve a Duna-stratégia területén lévő országok. Nekünk sike-

rült elérni – magyar kezdeményezésre – a kettő összekötését. Főleg észak-déli vonatkozásában, s azt gondolom, hogy ha ezt jól csináljuk, akkor nagyon felerősítjük a fejlődési lehetőségeket, és a térség kohézióját. Éppen akkor, amikor ez egy más-fajta sebességgel haladó zóna lesz, mint az euróövezet országai. Elemi érdekünk, hogy ezt a régiót versenyképessé tegyük. Nyilván ebben minden nemzetnek, minden országnak megvan a maga szerepe.

» *Persze vannak szkeptikus megfogalmazások...*

B. P. E. Teljesen hibás az a szöveg, hogy az uniós stratégiák három alapra épülnek: nincs új pénz, nincs új intézmény, nincs új jogalkotás. Aki pusztán abból a szempontból közelíti a makrogazdasági stratégiát, hogy valami pluszpénzt vár az Uniótól, az teljesen földhözragadt, és nem ismeri az összefüggéseket. Látni kell, hogy ebben a régióban akkor tudunk előrehaladni, ha a kérdéseket megpróbáljuk koordináltan kezelni. A pénzek megvannak. Számtalanszor szembesültem a következővel: amikor valaki új pénzt kért a makroregionális stratégiákra, a bizottság kimutatta, hogy az erre a ciklusra rendelkezésre álló pénzeket sem tudta mind elkölteni. A stratégia tud segíteni abban, hogy ezeket a pénzeket együtt, koordinációban tudjuk felhasználni.

» *A teherszállítás növelése összefér-e a víztisztaság javítását célzó törekvésekkel?*

B. P. E. A tagországoknak jelentős része – Magyarország mellett Németország és Bulgária is – nagyon határozottan kinyilvánította a tanácsi dokumentumban, hogy csak az adott körülményeknek megfelelő szállítási módokat tudják elképzelni. Szó sincs róla, hogy nagyszabású teherszállítás indulhatna be. A programjaink között nyilvánva-

lón van olyan is, amelyik éppen a hajózással kapcsolatos problémákra ad megoldást. Azt is tudja mindenki, hogy a Dunán ma közlekedő hajókat és az abban lévő motorokat nem lehet használni a jövőben. Nem felelnek meg a mai igényeknek. Ha arról beszélünk, hogy kívánjuk-e a Dunát olyan mértékben átalakítani, mint a Rajnát, akkor a válaszom egyértelműen nem. Már kezdeményeztük, hogy

más, korszerűbb hajókat kellene kifejleszteni. A bizottság ki is jelölt 250 000 eurót, amiből elkezdődhet a munka. Az osztrákok felelősek érte, s jövőre elindítják a projektet, ami arra irányul, hogy miként lehetne korszerűbb, a Dunához jobban igazodó hajókkal közlekedni.

» *A projektek között van egy, amelyik a Duna legnagyobb mellékfolyójával, a Tiszával foglalkozik.*

B. P. E. Nagyon lényegesnek tartom, hogy sikerült részletesen kidolgozni a Pro Tisza nevű programot. Magyarországhoz kétharmada a Tiszához kapcsolódik, és az volt a célunk, hogy szolnoki központtal olyan együttműködést hozunk létre, amiben a Tisza-menti öt ország (Magyarország, Szlovákia, Ukrajna, Románia és Szerbia) a Tiszával kapcsolatos kérdéseket megtárgyalja, próbál eredményeket elérni. A Tisza a Duna legnagyobb mellékfolyója, többek között a Körösök táplálják, s ez így együtt már nagyon komplex vízrendszer. A munkát sikerült addig a szintig elvinni, hogy mind az öt illetékes miniszter szándéknyilatkozatot adott, és elindultak a szakértői munkák is. Reményeink szerint a délkelet-európai területi együttműködési alaphoz pályázatok révén komoly forrásokhoz juthatunk – legkésőbb 2012 első hónapjaiban. Ez lényeges előrelépés, mert a Tiszával kapcsolatos kérdéseket eddig a bécsi székhelyű Duna-bizottság kezelte. Márpedig ennek a helye a régió ezen területén van. Szolnok nagyon aktív. És bekapcsoltuk a debreceni és budapesti egyetemeket, civil szervezeteket is, amelyek szintén komoly eredményeket értek el. Klasszikus modellt, olyan együttműködést sikerült kidolgozni, ami reményeink szerint ennek a térségnek komoly lökést adhat. ■

A szociális biztonság nemzeti ügy

A legrászorultabbak lakhatását segíti a Nemzeti Eszközkezelő Társaság

szöveg: Csaba Réka

Statisztikák és szociológiai kutatások is bizonyítják, hogy a magyar emberek számára a saját tulajdonú lakás vagy ház az egyik legfontosabb érték. Míg a nyugati-európai országokban a lakosság 20-40 százaléka él bérelt lakásban, itthon ez az arány mindössze 9 százalék. Giró-Szász András kormánybiztos úgy fogalmazott, hogy „a magyarok téglában tartják a megtakarításukat.” Igaz ez akkor is, ha azok a megtakarítások igencsak szerények, és csak komoly összegű hitelek felvételével juthatnak saját lakáshoz a családok. A hitelek visszafizetése forintban sem könnyű, ám az elmúlt évek súlyos politikai hibájának következtében a lakosság jelentős része devizában adósodott el. Az albrélet helyett mégis inkább a havi törlesztőt fizetik, azonban ez – többek között a devizaárfolyamok hullámvasúthoz hasonló alakulása miatt – később olyan terheket jelentett, amelyet sokan már nem bírnak elviselni. Ezért is van szükség a kormány által bevezetett otthonvédelmi intézkedésekre, melyeknek egyik eleme a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz tartozó Magyar Nemzeti Vagyonkezelő (MNV Zrt.) útján működő Nemzeti Eszközkezelő Társaság (NET) létrehozása. Az ehhez szükséges feladatokat a kormány júniusban rögzítette, júliusban pedig sor került két milliárd forint azonnali átcsoportosítására az Eszközkezelő számára. A NET alapító okiratát augusztus 29-én fogadta el az MNV Zrt. igazgatósága, és a vezérigazgatói feladatokkal határozatlan időre Csillag Tamás közigazdász, a Diákhitel Központ Zrt. korábbi vezérigazgatóját bízta meg. December elején a parlament is elfogadta a társaság működéséről szóló, 2012. január 1-jétől hatályos törvényt.

Az új intézményi struktúrával a kormány célja, hogy a többnyire devizahiteleik miatt kiszolgáltatott helyzetbe került adósoknak legyen hova fordulniuk. A

NET által nyújtott lehetőség lényege, hogy az állam szerződést köt az ingatlan-tulajdonosokkal és az ingatlanra felvett jelzálogkölcönt adó bankokkal, amelyek keretében az így tehermentessé vált ingatlan állami tulajdonba kerül. A vételár – földrajzi besorolás alapján – a jelzálog-hitel szerződésben meghatározott forgalmi értékének 35-55 százaléka lehet. A közös teherviselés elvét figyelembe véve így minden fél számára egy ideálisabb helyzet alakul ki: az állam garantálja az arra rászoruló szociális biztonságát, a korábbi tulajdonosok bérleti díj fejében továbbra is otthonukban lakhatnak, és megmarad számukra a lehetőség, hogy ha anyagi helyzetük konszolidálódik, visszavásárolhassák ingatlanukat. Bár a bankok számára ez ugyan lemondást jelent a fennálló tartozás egy részéről, cserébe követeléseik egy hányadát biztosan megkapják. A folyamat első lépését a hitelező intézetnek kell megtennie: levelet küld az adósoknak arról, hogy kényszerértékesítésre jelölte ki az ingatlant, és ha a hitelre, valamint az ingatlanra vonatkozó törvényi feltételek teljesülnek, megnevezi azt a bankfiókot, amelynél az adós kezde-

ményezheti a NET általi vásárlást. Ehhez az adósnak be kell szereznie az igazolásokat a szociális rászorultságról (a jegyzőtől és az Államkincstártól), amelyeket a banki levelet követően 30 napon belül kell benyújtania a bankban, majd aláírni a szándéknyilatkozatot. A pénztézet ellenőrzi a dokumentumokat és a jogosultságot. Ha elengedi a hiteladós fennmaradó tartozását, akkor továbbítja a NET-nek a papírokat, a kényszerértékesítési eljárást pedig felfüggeszti, így az adós és ingatlanja innentől kezdve védve van, nem kell kilakoltatástól tartania. Miután a NET ellenőrzi a dokumentumokat, előkészíti a szerződést, felveszi a kapcsolatot a hiteladóssal, felkeresi az ingatlant, és ingatlanleltárt készít. Ezután kerül sor az adásvételi és a bérleti szerződés aláírására az ügyfél, a NET és a bank között, amely a visszavásárlási jogot is tartalmazza.

A kormányzat szándéka szerint 2014-ig 5000 lakóingatlant vásárolhat meg a NET. A kormány folyamatosan figyelemmel kíséri a programot, és hat hónap múlva, a tapasztalatok áttekintésekor lehetséges, hogy változtatnak a program időtartamán, forrásain és érintettségi körén. ■

A NET PROGRAMJÁT IGÉNYBE VEHETIK, AKIK

- ingatlanát a hitelező pénzügyi intézmény kényszerértékesítésre kijelölte;
- megfelelnek az objektív feltételeknek: lakóingatlanukra 2009. december 30. előtt jegyezték be a jelzálogjogot, a hitelszerződés megkötésekor a lakóingatlan forgalmi értéke nem haladta meg Budapesten és a megyei jogú városokban a tizenöt, egyéb településeken pedig a tíz millió forintot, a kölcsön összege nem haladta meg a forgalmi érték nyolcvan százalékát (az önerő növelése érdekében nyújtott állami támogatásokkal érintett jelzáloghitel-szerződések esetén a száz százalékát), de elérte a huszonöt százalékát, az ingatlan jelenleg is lakhatóan minősül;
- szociálisan rászorultak: maguk vagy a velük egy háztartásban élő házastárs vagy élettárs aktív korúak ellátásában részesül, továbbá legalább két gyermeket nevelnek, akikre tekintettel családi pótlékra jogosultak.

Első születésnapját ünnepli a kormány.hu

szöveg: Joó Zsófia

2010 januárjában startolt Magyarország kormányának új honlaprendszere, amely – a korábbi minisztériumi oldalakat leváltva – egységes keretbe foglalta a kormányzat online megjelenését. Több mint 13 000 cikkel, közleménnyel, interjúval és videoanyaggal a háta mögött, 4 630 000 látogatóval és közel 18 millió oldalmegtekintéssel a kormány.hu sikeresen átesett a tűzkeresztségen.

Az évforduló kapcsán Kovács Zoltán kormányzati kommunikációért felelős államtitkár a kormány.hu fejlesztésével kapcsolatban elmondta, hogy az új honlappal a régi minisztériumi oldalak átláthatatlan, kevésbé felhasználóbarát és sok esetben elavult eszközeit kívánták meghaladni. Kiemelte: a cél egy tartalomban, struktúrában, designban egységes kormányzati portál létrehozása volt, melyet az állampolgárok, a közigazgatási szakemberek, illetve az újságírók is könnyen és szívesen használnak majd.

Az új rendszer a piaci viszonyokat tekintve is gazdaságos és korszerű megoldás, és alkalmas arra, hogy Magyarország kormányának egységes online arculatot biztosítson.

Kovács Zoltán a honlap hír- vagy információs portál jellegéről szólva hangsúlyozta, hogy a kormány.hu egy érdekes hibrid, ugyanis mindkettő egyszerre. Alapvetően egy információs honlap, ahol a kormányzatról és az államigazgatásról szóló adatokat, elérhetőségeket, pályázatokat, közérdekű adatokat tesznek közzé. Emellett azonban hírportálként is funkcionál, hiszen a kormányzati eseményekről beharangozókat, beszámolókat, miniszterekkel, államtitkárokkal készült interjúkat, illetve egyéb exkluzív híryanagokat is megjelentet.

Hollik István, a kormány.hu főszerkesztője szerint: az oldal egyik újdonsága a korábbi gyakorlathoz képest az, hogy van egy kis létszámú, ám annál hatékonyabb szer-

kesztő-, fotó- és videostábja, amely klasszikus szerkesztőségként tudósít kormányzati eseményekről, és készít saját anyagokat amellet, hogy magát a honlapot is karbantartsa.

A főszerkesztő kiemelte, csapatának elsősorban az objektív tájékoztatás, és nem a híversenyben való részvétel a célja, noha tudósításaikkal egyre több alkalommal tudják a Magyar Távirati Irodát is megelőzni. További jellegzetességként a vizuális tartalmak – fotogalériák, videók – folyamatosan gyarapodó számát emelte ki, hozzátéve, hogy a későbbiekben ezeknek még nagyobb teret kívánnak engedni, a mai online hírportálok példáját követve.

Az oldal fejlesztése tehát nem áll meg. 2012 elejére tervezik, hogy a kormány szóvivői és a legfontosabb – miniszterelnöki, miniszteri – sajtótájékoztatók minden felhasználó számára elérhetővé váljanak. Ezek az élő közvetítések eddig a regisztrációhoz kötött, sajtó számára fenntartott sajtószobában voltak követhetők, rövidesen azonban a kormány.hu nyitóoldalon is láthatók lesznek.

Szintén a jövő évben startol az oldalon a YouTube által elindított „World view interview” mintájára az úgynevezett „online fogadóóra”. Ennek keretében a kijelölt állami vezető élő közvetítésben válaszolja meg a honlapon neki korábban – írásban vagy videoüzenetben – feltett kérdéseket.

Az első év oldallátogatási tendenciáról szólva Hollik István aláhúzta, hogy a felhasználók jellemzően több kattintásig maradnak a honlapon – tehát nem navigálnak el egyetlen tartalom elolvasása után –, mint 2010 előtt. Mindez azt jelenti, hogy a látogatók ismerik, használják, újra és újra felkeresik a magyar kormány honlapját. A felhasználók megelégedettségének jó példája, hogy a kormány.hu nyerte el a 2011 – Az Év Honlapja díjat kormányzat kategóriában. ■

Új törvényi keret a közszolgálati tisztviselők számára

szöveg: Hazafi Zoltán

A törvényjavaslat a csaknem két évtizeddel ezelőtt kialakított közszolgálati rendszerünk megújítását szolgálja. Ennek alapvető indoka, hogy az 1992-ben elfogadott köztisztviselői törvény gyakori, sokszor egymással ellentétes irányú módosításai következtében jelentősen meggyengült a közszolgálati rendszer belső koherenciája, viszonylag gyorsan erodálódnak indultak a karrierrendszer alapvető értékei. A törvényjavaslat éppen ezért abba a folyamatba illeszkedik, amelynek célja az új életpályamodellek kialakítása. Az új törvényi szintű szabályozás 2012. március 1-jén lép hatályba, annak érdekében, hogy kellő felkészülési idő álljon rendelkezésre a végrehajtásra. A törvényjavaslat előre meghatározott fejlesztési célokat és irányokat követ annak köszönhetően, hogy a Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program kiemelt területként határozta meg a tisztviselői kar megújítását. A Magyar-program alapján elkészült Kormányzati Személyzeti Stratégia jelölte ki azokat a hosszú távú célokat és irányokat, amelyek végrehajtási eszköze a törvényjavaslat is.

Két fő célkitűzés megvalósítását szolgálja a jogszabály. Egyfelől elősegíti a kormánytisztviselői, köztisztviselői, valamint a hivatásos rendvédelmi és hivatásos katonai életpályák összehangolását, másfelől részben megteremti a tisztviselői életpálya megújításához szükséges feltételeket.

Ami a közszolgálati életpályák összehangolását illeti, azt kell elérni, hogy a

jövőben ne egymás mellett, elszigetelten fussanak az egyes életutak, hanem az átjárhatóság megteremtésével és a közös keretek kiépítésével szélesebb karrierlehetőségek nyíljanak a tágabb értelemben vett közszolgálatban dolgozók előtt. Így a karrier nemcsak egyirányú előmenetelt jelent számukra, hanem – az életutak közötti váltást biztosítva – a közszolgálat más területén történő elhelyezkedés lehetőségét is. A hivatások közötti átjárhatóság – a többi jogállási törvény megfelelő módosításával együtt – a kormánytisztviselők, a rendőrök, a katonák, a vám- és pénzügyi területen és a többi hivatásos állományánál dolgozók, továbbá az önkormányzatoknál és más autonóm szerveknél alkalmazott köztisztviselők számára tágitja a karrierlehetőségeket.

A változások azt is kifejezik, hogy a kinevezéssel, mint közjogi aktussal létrejövő kormányzati szolgálati, illetve közszolgálati jogviszony alapvetően különbözik a felek közötti megállapodásra épülő jogviszonyoktól, amelynek keretében a tisztviselő nem egyszerűen munkát végez, hanem a jogszabályok által meghatározott, kötött feltételrendszer szerint – a köz érdekében és a közjó javára – szolgálatot teljesít. Az új szabályozás nemcsak az egységesítés, hanem az indokolt differenciálás szempontjait is figyelembe veszi oly módon, hogy a kormánytisztviselőkre vonatkozó szabályokat tekinti elsődlegesnek, s ezekhez képest határozza meg külön fejezetben a helyi önkormányza-

A KORMÁNYTISZTVISELŐI ÉS KÖZTISZTVISELŐI életpályák megújításának feltételeit az alábbi tényezők alapozzák meg:

- Jelentősen átalakul a közszolgálati szabályozás struktúrájának belső szerkezete, az eddigi széttagozott közszolgálati szabályozás egységesítésére kerül sor, jelentősen egyszerűsítve ezzel a jogalkalmazó szervek munkáját. Ennek keretében:
- a szociális partnerek régóta hangoztatott kívánságának is eleget téve a törvényjavaslatba beépülnek az új Munka Törvénykönyvének a közigazgatás személyi állományára irányadó szabályai, a közigazgatás specialitásainak figyelembevételével;
- megszűnik a Polgári Törvénykönyv háttérjogszabály funkciója is, s a javaslat világosan kijelöli a közszolgálatban szokványosnak nem tekinthető más foglalkoztatási formák (pl. munkaszerződés) alkalmazásának kereteit.

toknál és az egyéb autonóm szerveknél foglalkoztatott köztisztviselőkre alkalmazandó eltérő szabályokat. A törvényjavaslat külön rendelkezik a közszolgálati személyzeti igazgatással kapcsolatos feladatokról, a közigazgatási személyzetpolitika irányainak és elveinek meghatározásáról, a személyzetpolitikai döntések meghozatalához szükséges statisztikai adatok rendszerezett gyűjtéséről, valamint felhasználásáról, a továbbképzési rendszer irányításáról, továbbá a közszolgálati jogszabályok végrehajtásának ellenőrzéséről.

A személyzeti igazgatás mellett az érdekegyeztetés rendszere is átalakul. Ennek leglényegesebb elemeiként a törvényjavaslat a Magyar Kormánytisztviselői Kar létrehozásáról rendelkezik. A kar létrehozásának kiemelt célja olyan közös értékalapú egységes hivatásrend kialakítása, amely hozzájárul a közigazgatás működése iránti állampolgári bizalom megerősödéséhez. Ennek érdekében a kar által ellátott érdekképviselet tágabb tevékenységi kört fed le, mint az érdekvédelem. A teljes közigazgatási szakma törekvéseit hivatott előmozdítani. Hangsúlyozandó, hogy a kar létrehozása mel-

lett megmarad – központi és helyi szinten egyaránt – a szociális partnerekkel való érdekegyeztetés is, azonban itt is lesznek változások. Ezek közül kiemelkedik, hogy a központi érdekegyeztetés eddigi két fórumát egységesítik és Közszolgálati Érdekegyeztető Fórum (KÉF) néven működik a közigazgatási szervek, valamint a közszolgálati tisztviselők érdekeinek egyeztetése, a vitás kérdések tárgyalásos rendezése, valamint a megfelelő megállapodások kialakítása céljából. E változások egyébként az eddig követett többéves gyakorlatot jelentik meg a törvényjavaslatban.

A tisztviselői életpálya megújítása érdekében változik a jogviszony néhány tartalmi eleme is. Emlékeztetőül: az Országgyűlés korábban már döntött a kormánytisztviselői és köztisztviselői jogviszony létesítésének és megszüntetésének szabályairól. A benyújtott törvényjavaslat gyakorlatilag átveszi a már kialakított szabályozást.

Ezt figyelembe véve az alábbi változásokat indokolt kiemelni:

- A korábbi minősítés, teljesítményértékelés és munkaértékelés túlzottan differenciált és párhuzamos rendszerét egységesítik, megszűnnek a jelenlegi különbségek. A javaslat szerint moduláris rend-

szerteljesítményértékelést vezetnek be. Ez valamennyi közigazgatási szerv számára egységes kereteket és megfelelő rugalmasságot biztosít. A tárgyévi teljesítményértékelések rendszeresebbé, ugyanakkor egyszerűbbé és áttekinthetőbbé válnak.

- A munkaköri pótlék bevezetésének lehetősége lépést tesz a Magyar-program által előírt munkaköralapú rendszerre való áttérés irányába. A munkaköri pótlék bevezetésére a javaslat szerint 2012. július 1-jétől kerül sor a minisztériumokban a vezetői és ügyintézői állomány tekintetében. Fontos hangsúlyozni, hogy míg az alapilletmény-eltérítés a kormánytisztviselő által elvégzett munka értékelése alapján adható, addig a pótlék nem a személyhez kapcsolódik, hanem a munkakörhöz.
- A munkaerő-piaci szempontok rugalmasabb figyelembevétele érdekében átalakul az ügykezelők díjazása. A munkáltató a garantált bérminimum, illetve az illetményalap hatszorosában (megközelítőleg 230 ezer forint) meghatározott felső korlát adta keretek között állapítja meg az illetmény összegét, figyelembe véve a szolgálatban eltöltött időt is.

A törvényjavaslat – mintegy két évtizedes hiányt pótolva – tartalmazza a kormánytisztviselői hivatásetikai alapelveket, amelyek megsértése esetén a kar etikai eljárást folytat le. A törvényjavaslat csak az alapelveket sorolja fel, azok tartalmi kibontása a kar feladata. ■

A pécsi és salgótarjáni kormányablakok

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: a salgótarjáni és pécsi kormányablakok

Egyéves születésnapjukat ünnepelték a kormányablakok január elsejével. A Közzolgálat ez alkalomból a Baranya és Nógrád megyei ügyfélszolgálatok hétköznapjaiba tekintett be.

A **Salgótarján** városközpontjában lévő Nógrád Megyei Kormányablak december 15-én köszöntötte ötezredik ügyfelét. A vásárcsarnok és buszpályaudvar közeli ügyfélszolgálat egy épületben van a kormányhivatal törzshivatalával, illetve annak egészségbiztosítási pénztári szakigazgatási szervével. Kilenc fiatal ügyintéző hölgy dolgozik itt, a munkatársak között igazgatásszervező, politológus és pedagógus tapasztalatokkal rendelkező ügyintéző is van. A dolgozók továbbképzése folyamatos, erre szükség is van a fokozatosan bővülő ügykörök miatt, de az új információkból, változó törvényekből is mindig naprakésznek kell lenniük az ügyintézőknek. Szerencsére ez tükröződik a munkán is – számos esetben találkoznak pozitív visszajelzésekkel az ügyfélbarát, gyors és segítőkész ügyintézés kapcsán.

Salgótarjánban a határ közelsége ellenére is kevesen igényeltek egyszerűsített honosítási kérelmet. Jóval gyakoribb ügytípus az utazási költségtérítés igénylése, sokan a családi pótlék, az anyasági támogatás vagy a gyermekgondozási segély felől érdeklődnek, október közepétől ez kiegészült a gyógyszer-támogatáshoz kapcsolódó, méltányosságból adható egyszeri segély iránti kérelmekkel, illetve a TAJ-kártya igényléssel. Ez behatárolja az ügyfelek korát is, főleg fiatalok és középkorúak keresik fel a kormányablakot.

A kormányablak eredményességét javítja a szoros együttműködés a helyi jegyzőkkel, illetve a kormányhivatal szakigazgatási és egyéb területi államigazgatási szerveivel – például a Magyar Államkincstár területi igazgatóságával.

A Baranya Megyei Kormányablak **Pécsett** az Egészségbiztosítási Pénztár ügyfélszolgálatával egy helyiségben található, pár perc sétára a távolsági buszpályaudvartól és a vasútállomástól. Tavaly január 1-jétől tizennégy ügyintéző várja itt az ügyfeleket, a tízezredik vendéget pedig már szeptemberben köszöntötték. Október 17-től a kormányablakokban intézhető ügyek száma 61-re nőtt, az új ügykörökben nyújtott magas színvonalú szolgáltatás céljából a munkatársak 40 órás szakmai felkészítéssel vettek részt, de rendszeresen a szakmai értekezletek és a konzultációk is. A leggyakoribb ügykörök egyike a család-támogatási típusú ügy, részben emiatt is

KORMÁNYABLAK
INTEGRÁLT KORMÁNYZATI ÜGYFÉLSZOLGÁLAT

a 20 és 40 év közötti polgárok fordulnak meg a leggyakrabban az ügyfélszolgálaton. Az utóbbi időben a devizahitelek előtörlesztése fokozottan érdekli az embereket, sokan keresik fel ezzel kapcsolatban a kormányablakot: mit jelent a devizahitelek esetén az árfolyamrögzítés? Milyen előnyökkel jár, és milyen költségvonzata van? Többen érdeklődnek a nyugdíj jogosultságra vonatkozó jogszabályi lehetőségek felől, továbbá az Új Széchenyi-terv keretében biztosított lehetőségekről. Szerencsére Pécsen is sikerült hatékony munkakapcsolatot kialakítani a legfontosabb partnerekkel. Kontakt személyt jelöltek ki többek között a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságnál, akitől telefonon bármikor segítséget kérhetnek az ügyintézők.

A visszajelzések kifejezetten pozitívak, elmondhatjuk, hogy az ügyfelek elégedettek az ügyintézés menetével, szakszerűségével, az ügyintézők felkészültségével, segítőkészségével és empátiájával. „A városban itt a leggyorsabb az ügyintézés, korrekt, felkészült munkatársaik vannak” – mondta egy elégedett ügyfél. Egy másik örömmel újságot lapunknak, hogy „rendkívül figyelmes, segítőkész, egészen európai ellátásban részesültem!” ■

Minden a családokon múlik

Törvény a családok védelméről

szöveg: Csaba Réka

A népességfogyás, lelki és testi bajaink, de talán minden baljós kortünet valahol a család problémáira vezethető vissza.

A család a boldogság alapja, a családok tovább élnek.

Az egyik legfontosabb lépését tette meg a kormány, amikor sarkalatos törvényben rögzítette a család által képviselt értékek megőrzéséhez és erősítéséhez szükséges intézkedéseket. A cél világos: az államnak kiszámítható és biztonságot nyújtó környezetet kell teremtenie a családok védelme és jólétük növelése érdekében.

A családok védelméről szóló sarkalatos törvény egyértelműen leírja, hogy a család nemcsak a jog és az állam kialakulását megelőzően, erkölcsi alapon létrejött, önálló közösség, hanem Magyarország legfontosabb erőforrása, amely akkor tölti be szerepét, ha az anya és az apa tartós és szilárd kapcsolata a gyermekek iránti felelősségben teljesedik ki. Emellett kifejti, hogy a családban való nevelkedés minden más lehetőséghez képest biztonságosabb egy gyermek számára. Teszi ezt úgy, hogy tudjuk: a többi európai országhoz hasonlóan a magyarországi házasságkötésekre is egyre idősebb korban kerül sor, a házasságok több mint fele válással végződik, a csökkenő születésszám mellett pedig egyre több gyermek születik házasságon kívül. Rétvári Bence, a KDNP alelnöke, a KIM parlamenti államtitkára szerint azonban pont azért van szükség az új sarkalatos törvényre, hogy lefektessék a család fontosságának alapelveit, ezáltal garantálva

azoknak a társadalompolitikai céloknak az elérését, amelyek a családok számára hosszú távon ideális, stabil és kiszámítható környezetet teremtik meg. A családalapítás ugyanis egy életre szóló döntés és bizonyos szempontból áldozatvállalás is. A törvény rendelkezései értelmében létrejön egy olyan keretjellelű szabályozás, melynek révén az állam részben kompenzálni tudja ezeket a hátrányokat, például a családi típusú adó- és nyugdíjrendszer kialakításával, vagy a munkavállaló szülők számára biztosított jogokkal. A törvény egy másik fontos rendelkezése értelmében a mindenkor költségvetés tervezésekor a családok részére nyújtandó támogatások prioritást élveznek. Az államtitkár fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy bár a törvény tartalmazza a családot létrehozó kötelek rendszerének meghatározását, „nem szól bele magánéleti viszonyokba, csupán azt rögzíti, hogy egy gyermek számára az a legrideálisabb, ha a szüleivel él, és a szülei

házasok.

Az állam ezzel szeretné ösztönözni a stabilabb kapcsolatokat, amelyek hozzájárulhatnak a nemzet léleklében történő erősödéséhez és lélekszámban való bővüléséhez.”

Regéczy-Nagy Andrea, a Csaladháló.hu online családi magazin szóvivője szerint az új törvény elsősorban a gyermekeket vállaló nők érdekeit veszi figyelembe, az ő helyzetükön igyekszik javítani, hiszen számukra a gyermekvállalás jelenleg sokszor komoly hátrányt jelent anyagi és karrierszempontról egyaránt. Ezt hivatottak enyhíteni a törvény azon rendelkezései, amelyek lehetővé teszik, hogy a munkaadó a szülőt, saját kérésére a gyermek hároméves koráig részmunkaidőben foglalkoztatni legyen köteles, valamint amelyek a részmunkaidőben dolgozók járulékkedvezményére és a gyermekvállalás

AZ ÁLLAM LEGFONTOSABB FELADATAI A CSALÁD- VÉDELMI TÖRVÉNY RENDELKEZÉSEI SZERINT:

- védeni a család intézményét, támogatni a gyermekvállalást és az örökbefogadást
- hozzájárulni a gyermeket vállalkó otthonteremtéséhez és gyermeknevelés költségeihez (ezt a mindenkori költségvetés tervezésekor kiemelten kell kezelni)
- segíteni a munkavállaló szülő gyermekének munkaideje tartamára történő elhelyezését, és ösztönözni a gyermekek kis közösségekben, családi körülmények közötti gondozását és felügyeletét
- a foglalkoztatás terén kiemelt védelmet biztosítani a kiskorú gyermeket nevelő szülőknek (kiemelten a három vagy több gyermeket, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket, és a gyermeket egyedül nevelő szülőket)
- támogatni a családbarát szemlélet kialakulását és fenntartását a társadalmi és gazdasági élet minden területén

lálás miatti nyugdíj-hátrányok ellentételezésére vonatkoznak. (Ezek részleteit külön törvényben meghatározott módon szabályozzák.)

Kiss Márta, a Nagycsaládosok Országos Egyesületének (NOE) elnökhelyettese elmondta, teljesen egyetértenek a törvény koncepciójával, melyen keresztül az állam egyértelműen őrzi és védi a családot, a házasság intézményét, a gyermeknevelés feltételrendszerét. A NOE 24 éve foglalkozik a házasságért és a jövő generációért érzett felelősség erősítésével és a nagycsaládok sajátos érdekeinek képviseletével, jogsegélyszolgálatot, valamint építési és nevelési tanácsadást működtet, 300 helyi szervezetük pedig a konkrét problémák megoldásában segít. Ismerik tehát a magyar családok

helyzetét, és úgy látják, szükség van az állami segítségre a gazdasági stabilitás elősegítésében és a társadalmi szemlélet alakításában. A NOE hosszú évek óta évente adományoz Családbarát Önkormányzat kitüntetést, NOE-díjat és Bölcső Díjat, valamint elindította a Szövetség a Családjáért magyarországi mozgalmat, mert (a sarkalatos törvény alapelveivel összhangban) fontosnak tartja a családbarát szemlélet elterjedését az egész társadalomban, ezen belül is kitüntetetten a helyi önkormányzatokban és a vállalkozásokban, valamint minden hatalmi ágban. Úgy véli, ideje, hogy mindenkiben tudatosuljon: *„Családban élni érték. A gyermek, a többgyermekes életmód nem egyenlő a szegénységgel. A gyermeknevelés nemcsak szép, de elismert munka, és a gyermek nem hobbi, hanem közzé.”* Mivel a családok számára létkérdés a kiszámíthatóság – a legfontosabbnak azt gondolja, hogy az Országgyűlés sarkalatos törvényben rögzíti a családok védelmével kapcsolatos értekeket és intézkedéseket, így biztosítva a hosszú távú tervezhetőséget és az állandóságot. Egyetértenek azzal is, hogy a törvény a szülők és gyermekek jogai mellett alapvető kötelezéseiket is megfogalmazza és hangsúlyozza a generációk közötti együttműködést. Reményeik szerint az új szabályozás a fiatalok gyermekvállalási kedvét is javíthatja – *„hisz a demográfiai hanyatlás enyhítése, megoldása égető feladat hazánkban is.”* ■

Országépítők

szöveg, illusztráció: Örfi József, fotó: Hornyák Dániel

A megújuló építész szakmáról, az építészek és az utca embere közötti új kapcsolatról, a változó építési szabályokról beszélgetünk Nagy Ervin országos főépítésszel.

» *Fél év telt el a kinevezése óta. Akkor azt mondta, nem szeretne protokolláris figura lenni, és ha ezen a szerepen nem lehet változtatni, akkor elmegy. Maradt. Sikerült-e valódi tartalmat adni az országos főépítési pozíciónak?*

Nagy Ervin: Azt gondolom, nem múlt el hiába ez a fél év. Jártam az országot és egyeztettem építésszel, főépítésszel, összegyűjtöttem a problémákat, véleményeket és javaslatokat. Közel félezer egyeztetés után kijelenthetem, hogy a szakmában konszenzus van a fontos kérdésekben. Ez kegyelmi állapot. Nincs széthúzás, az építőipar válsága miatt elértük a gödör alját, aminek egy előnye biztosan van: meg tudjuk vetni a lábunkat és össze tudunk fogni. Úgy érzem, ennek a diagnózisnak a felállításában jelentős szerepem volt. Ezenkívül mi adjuk oda az Ybl-, Pro Architectura, és Kós Károly-díjakat is, amelyekhez sikerült nagyon komoly, a szakma egészét lefedő zsűrit felállítani. Nálunk van a központi tervtanács is, ami szintén nagyon jól teljesít. Azt, hogy a pozíciónak nagyobb súlya van-e, mint hivatalba lépésem előtt, nem az én feladatom megítélni. Az országos főépítész mint tisztség egyfajta tükrö az általa képviselt szakmának. Amennyire megbecsült az építés általánban, annyira van súlya a főépítésznek is.

» *A pár éve kitört gazdasági válság talán az építőipart sújtotta legjobban. Milyen kitörési esélyeket lát ebből a helyzetből? Mikor lesz szükség az építészekre?*

N. E. Év elejére várható, hogy a szakma jövőjét meghatározó törvénytervezetek elkészülnek. Megváltoznak az építési jogszabályok, az országos településrendezési és építési követelmények, az építészeti városrendezési keretszabályzat és az eljárási jogok is. Sokat köszönhetünk Pálffy István képviselő úrnak, aki szintén építész. Ő volt az, aki felállt a parlamentben és megkérdezte, mi a kormány építészeti stratégiája, hogyan kívánják visszaadni a szakma becsületét. Végül engem kérdeztek meg arról, milyen problémákat látunk, merre szeretnénk tovább menni. Összeállítottam

egy anyagot, ami arról szólt, hogy egyszerűbb bürokráciát, átláthatóbb és tisztább rendszert szeretnénk. Ez az ész- és létszerű egyszerűsítés szerencsére egyezett a kormány elképzeléseivel, így ígéretet kaptunk arra, hogy kéréseinket teljes mértékben figyelembe fogják venni. A legfőbb célunk az eljárások egyszerűsítése mellett az országos főépítési rendszer kiépítése. Ez röviden annyit jelent, hogy minden településnek saját főépítésze legyen, olyan ember, aki a helyi lehetőségeket ismeri és tud kreatívan gondolkodni. Az építész nemcsak tervező, hanem problémamegoldó szerepre is alkalmas. Ha az új önkormányzati törvény által kialakított struktúrában az építésszek is helyet kaphatnak, amellet, hogy segíthetnek kijelölni és megvalósítani a lehetséges fejlesztési irányokat, felgyorsulhat és egyszerűsödhet az ügyintézés egyes területeken. Az általuk vezényelt sikeres pályázatok kapaszkodót nyújthatnak az építőiparnak is.

» *Minden építészre igaz a kreativitás? A társadalom az építészetet látszólag nem veszi ennyire komolyan, pedig ez korábban nem így volt.*

N. E. Ha meg akarjuk érteni, hogyan vesztette el az építészet a megbecsülést, a kommunista rendszerig kell visszatekinteni. A diktatúrában megmondták, hogy mi a támogatott, mi a túrt és mi a tiltott. Ez az utóbbi volt a rendes, gondolatokkal telített, igazi építészet. A támogatott természetesen a panel, a túrt pedig a balatoni és a budai hegyvidéki „szocreal” stílus. Ehhez vagy alkalmazkodott valaki, vagy nem kapott munkát. A Magyar Építőművészek Szövetségének semmi köze nem volt ehhez. A rendszerváltás után kisebb gondja is nagyobb volt a közéletnek, mint hogy építésszel foglalkozzon. A korábbi éra unalmas, szürke tömbjei után mindenki elkezdett amerikai és nyugati megjelenésű, túlzó házakat építeni. Nem volt semmi, ami kontrollálja ezt a folyamatot, így jutottunk el a mai szedett-vedett város- és faluképekig, ahol nincs szinte két ház, ami hasonlítana egymásra. Ma ott tartunk, hogy nincs egységes érdekképviselet, és nincs olyan

testület sem, ami az állásfoglalásaival irányt tudna mutatni a stílusok útvesztőiben.

» **Milyen lehetőségek vannak a problémák megoldására? Hogyan tud az építész szakma nagyobb súllyal fellépni a számára fontos kérdésekben?**

N. E. A kormánynak köszönhetően a teljes hazai kultúra nagy lehetőséget kapott a Magyar Művészeti Akadémia újjáalakításával. Az építészeti kollégiumban együtt vannak a meghatározó, állami díjas építészek. Ez az együttlét azonban nem elég, az igazi megoldás az lesz, ha

az ember érezze a dolog súlyát. A most tervezett nagyobb állami fejlesztéseknél is meg kell jelenniük az építésznek. Ha ez nem történik meg, nincs rá garancia, hogy a megvalósult építkezéseknek olyan hatása lesz, amelyet elképzelték. Nem elég egy-két építész, aki a maga tehetsége szerint javasol valamit. Kiemelt jelentőségű tervek esetén biztosítani kell egyfajta építészeti kontrollt. Gondolok itt a Múzeum-ligetre, az Andrássy-negyedre, a várnegyed fejlesztésére. Egy esetleges

szenzus alakulhasson ki. Hasonlással élve: az építésznek meg kell értenie, hogy Jókai géniusz volt akkor is, ha Mari néni is el tudta olvasni a könyveit. Le kell szállni a magas lóról. Az embereknek pedig különbséget kell tenniük jó és rossz megoldás között, attól függetlenül, hogy számukra szokatlan. Ahhoz, hogy kialakulhasson ez a látásmód, párbeszédre, megfelelő építészeti médiumokra van szükség, amelyekkel ki lehet állni a nyilvánosság elé. Úgy látjuk, hogy

Hiszek benne, hogy nagyobb súlya lesz a szakmának és az országépítésben is magától értetődő módon tudunk jelen lenni.

a társadalomban égető hiány van a jó építészre, az építészek pedig alig várják, hogy segíthessenek. Elősegítené a párbeszédet, ha akár minimális költségvetésből is, de állami, önkormányzati pályázatokat írnának ki kisebb-nagyobb témákban. Biztos vagyok benne, hogy rengetegen vennének ezeken részt, a fiatalok és az öregek is sokat tanulnának belőle. A legjobb megoldásokat össze lehetne gyűjteni és azok mentén továbbhaladni.

» **A Belügyminisztériumhoz tartozik az építészet. Hogyan érzik itt magukat?**

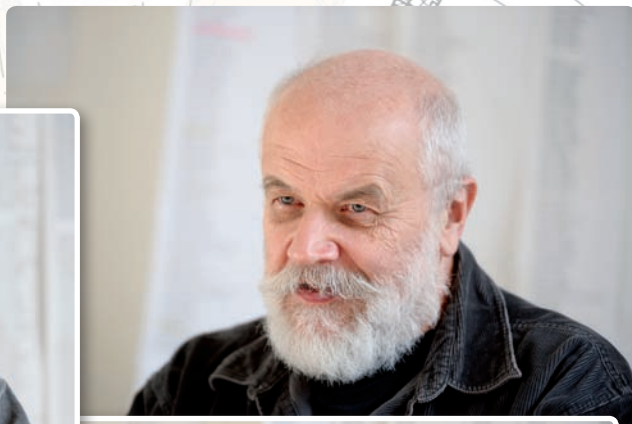
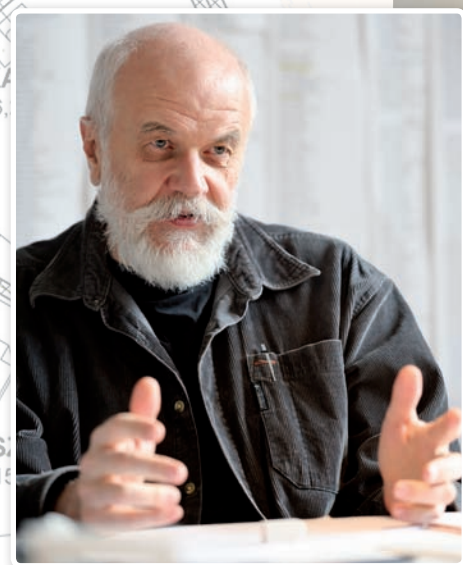
N. E. Pintér Sándor miniszter úrral nagyon jó viszonyt sikerült kialakítani. Többször jelezte, hogy büszke a megújulásra, ami elindult a szakmában, és élvezzük a támogatását. Biztosított róla, hogy megtörténnek azok a változások, amelyeknek a segítségével javulhat az építészeti munkavégzés feltétele és hiszek benne, hogy ezeken keresztül nagyobb súlya lesz a szakmának és az országépítésben is magától értetődő módon tudunk jelen lenni. ■

sikerül egy asztal köré leültetni a különböző kamarákat és szövetségeket, a művészeti akadémia tagjait és a fiatalokat, építészeket és kritikusokat. Létre kell hozni egy új testületet, ami egyértelmű szakmai állásfoglalásokat tud majd adni. Ahhoz, hogy ennek a testületnek kellő súlya lehessen, jogszabályban kell rögzíteni nemcsak a létét, hanem jól meg kell határozni a jogosultságait is. Mondok egy példát, miért van szükség erre. Ma senki nem műti meg a kutyáját otthon, hanem elviszi állatorvoshoz. Az építészszel való kapcsolatfelvétel sem időrabló tevékenység, hanem magától értetődő dolog. Jó házat nem lehet tapasztalat nélkül csinálni. Aki épített már rossz házat, az tudja ezt. Ezen át kell esni ahhoz, hogy

blama senkinek nem érdeke, és ez az átfogó építészeti kerekasztal garancia lehet ennek az elkerülésére is. Nagyon komoly szellemi potenciál van kihasználatlanul az építészetben, egyszerűen segíteni szeretnénk.

» **Az építészek megítélésében a múlt mellett szerepet játszik az is, hogy az utca embere számára gyakran nehezen emészthető vagy érdektelen megoldásokkal állnak elő.**

N. E. Kétségtelen, hogy egymás megértésében problémák vannak. Mindkét félnek nyitnia kell ahhoz, hogy kon-

KONYHA
13,35 m²

SZOBA
13,33 m²

Konferencia a kisebbségi jogok érvényesítéséről

Szöveg: Tóth Nándor Tamás

Jogsegély a gyakorlatban címmel megtartotta bemutatkozó konferenciáját az újonnan megalakult Nemzetpolitikai Kutatóintézet. A működését január elsejével megkezdő intézet konferenciája témájában és színvonalában előre vetíti későbbi tevékenységét: olyan, a határon túli magyarokat halmozottan érintő kérdésekre keresik a tudományos választ, mint például a kisebbségi jogok védelme és kiterjesztése.

A november 25-én tartott esemény több szempontból is meghatározó a külhoni nemzettársaink sorsát illetően: megkezdte munkáját az új funkciókkal felvértezett Magyarország Háza, valamint a *Jogsegély a gyakorlatban* című konferenciával bemutatkozott a Magyarország Házában működő Nemzetpolitikai Kutatóintézet. A bemutatkozó konferenciáját szervező

intézet alapfeladata, hogy a kormányzat munkáját tudományos kutatásokkal támogassa, elméleti keretet és háttéranyagokat biztosítson a nemzetpolitika működtetőinek. A konferencia megszervezése is már ennek részét képezi. A Nemzetpolitikai Államtitkárság által elkészített *Magyar nemzetpolitika – A nemzetpolitikai stratégia kerete* című doku-

mentum (amelyről következő írásunkban bővebben olvashatnak) egyik kulcspontja ugyanis éppen a jogvédelem, a jogkiterjesztés és a kisebbségi jogok érvényesítése – tehát a konferencia középpontjában álló témák.

A Nemzetpolitikai Kutatóintézetnek is helyt adó Magyarország Házában tartott konferencia jelentőségét érzékelteti, hogy

AZ ELŐADÓK:

Alan Phillips 1989 óta foglalkozik kisebbségi jogi ügyekkel, ekkor nevezték ki a Minority Rights Group International igazgatójává. 1998 és 2002, valamint 2006 és 2010 között tagja volt az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény Tanácsadó Bizottságának – a bizottságnak előbb alelnöke, majd elnöke volt. 2001-ben távozott az MRG igazgatói posztjáról, azóta emberi jogi tanácsadóként tevékenykedik: kormányközi szervezetek, kormányok és NGO-k munkáját segíti a kisebbségi jogi kérdéseket érintő politikák és programok terén, különös tekintettel a Balkánra és a roma kérdésre.

Tove H. Malloy a németországi Flensburgban székelő European Centre for Minority Issues (ECMI) igazgatója. Malloy a nemzeti és etnikai kisebbségek jogainak szakértője, elsősorban ezen jogok nemzetközi jogi aspektusaival, azon belül is az európai kontextussal foglalkozik. Többször kérték fel szakmai tanácsadónak kormányok, továbbá olyan szervezetek is, mint az Európa Tanács, az EBESZ vagy az Európai Bizottság. Az ECMI vezetése előtt dolgozott a dél-tiroli European Academy kutatójaként, illetve a dán külügyi szolgálat munkatársaként részt vett a ruandai és boszniai békeépítésben is.

Sergiu Constantin 2001 óta a dél-tiroli EURAC kutatója, szakterületi közé tartozik többek között a nemzeti és etnikai kisebbsé-

gek jogi védelme, az emberi jogok és az autonómia modellek.

A European Academy több kutatási projektében (Praxis des Minderheitenschutzes in Mitteleuropa [MIMI], Master in European Integration and Regionalism [MEIR], Minority Rights Information System [MIRIS]) is részt vett. 2001 előtt a román kormány nemzeti kisebbségek védelmével foglalkozó minisztériumának jogalkotási osztályán dolgozott szakértőként.

Józsa Péter a Hungarian Human Rights Foundation budapesti irodájának vezetője. A HHRF 1976 óta nemzetközi erőket mozgósít a Kárpát-medencében kisebbségben élő magyarság megsegítésére, támogatására és emberjogi helyzetének javítására. Az alapítvány folyamatosan tájékoztatja az Egyesült Államok kormányát, a fontosabb nemzetközi emberjogi, kulturális és társadalmi szervezeteket valamint a sajtóközvéleményt a kisebbségben élő magyarságot ért jogsértésekről. Az 1987 óta működő budapesti HHRF-iroda összekötő kapocs a határon túli magyar közösségek, magyar kormányzati és társadalmi erők, valamint az alapítvány New York-i irodája és az amerikai döntéshozók között.

Szigeti Enikő emberjogi aktivista, a Civil Elkötelezettség Mozgalom (www.cemo.ro) emberjogi szervezet alapító tagja, ügyvezető igaz-

a rendezvényt Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes nyitotta meg. Tudományos, de magas szintű hangvételű beszédében kifejtette, a kisebbségi jogok védelme nem speciális magyar érdek, itt egyetemes emberi jogokról van szó, amelyek korlátozását semmilyen körülmény nem képes megindokolni. A miniszterelnök-helyettes szerint a magyarok sehol nem lehetnek másodosztályú polgárok, ebben az Európai Unió is védi őket. Semjén Zsolt után Gál Kinga európai parlamenti képviselő, a Kisebbségi Munkacsoport elnöke vette át a szót. Röviden felvázolta az európai intézmények jogvédő gyakorlatát, illetve ismertette a kisebbségi jogok érvényesítésére lehetőséget adó EU-szervezeteket. Valamely jog ugyanis annyit ér, amennyire érvényesíthető – az Európai Uniónak viszont nincs kényszerítő ereje a kisebbségi jogok területén. Ezen a téren változás zajlik.

Az érdeklődők a konferencián meghallgathatták a külhoni magyar civil jogvédő szervezetek kerekasztal-beszélgetését. Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet vezetője szerint a konferencia kifejezetten eredményes volt: „Egyrészt sikerült neves kutatókat

fotó:Hornvák Dániel

meghívni, Európa legfontosabb kutatóintézeteiből érkeztek az előadók, másrészt a szomszédos országokban működő civil szervezetek bemutatták, a mindennapokban hogyan is történik a jogkiterjesztés.”

A jog kiszélesítése mikro szinten rendkívül fontos: sok esetben az adott állam többet enged meg, mint amivel a helyiek élnek – ezen kell javítani, a civilek tevékenységét összehangolni. Jogvédő hálózat még nem épült ki, ez a civil szféra feladata, ahogy a polgári akciók szervezése, illetve jogi képviselet biztosítása azoknak a külhoni magyaroknak, akiket

magyarságuk miatt bármilyen atrocitás ért.

A konferencia végén Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár összegezte az elhangzottakat. Hangsúlyozta, hogy hatalmas lehetőséget rejt magában, ha nemzetközi szervezetek, a magyar állam és a külhoni magyar szervezetek – civilek, politikusok és kutatók – együtt, egy irányba mozdulnak el a jogvédelem területén. Ezen kell dolgozni, ebbe az irányba kell lépéseket tenni. Ebben fog segíteni a határon túli magyaroknak a Nemzetpolitikai Kutatóintézet. ■

gatója. Az emberi jogokhoz kapcsolódó első munkatapasztalait a Balkán térségben szerezte, több évig dolgozott az ENSZ koszovói missziójában. Ezt követően tevékenykedett még Montenegróban, Szerbiában, valamint Budapesten egy közérdekű jogérvényesítéssel foglalkozó nemzetközi emberjogi szervezetnél. A Civil Elkötelezettség Mozgalom (CEMO) célja, hogy aktívan és hatékonyan hozzájáruljon a társadalom jogokra épülő felfogásának megerősítéséhez és támogatásához.

Beretka Katinka a 2010-ben megválasztott vajdasági Magyar Nemzeti Tanács hivatalos nyelvhasználattal megbízott tanácsosa. Szakmai tapasztalatot a vajdasági Tartományi Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárságnál szerzett.

Vizi Balázs nemzetközi jogász, az MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézetének munkatársa. 2001-től részt vesz a Leuveni Katolikus Egyetem Európai Politikai Intézet, Közép- és Kelet-Európa Kutatócsoport munkájában, 2002-től a Pro Minoritate folyóirat szerkesztőbizottságának tagja.

Óry Péter a felvidéki Pro Civis Polgári Társulás elnöke, valamint a Társulás által fenntartott Önkormányzati Szemle felelős szerkesz-

tője. A Pro Civis Polgári Társulás célja, hogy terjessze, fejlessze és hozzájáruljon a helyi önkormányzatok jogainak megvalósításához Szlovákiában, valamint elő kívánja segíteni a magyar nyelv használatát, fenntartását és fejlesztését a szlovákiai közigazgatásban.

Bányai József Romániában praktizáló ügyvéd. Tagja volt az „Egy nyílt társadalomért” Alapítvány kolozsvári jogi albizottságának, az Erdélyi Magyar Jogászok Társaságának alapító tagja és elnöke, óraadó oktatója volt a BBTE-nek.

Horony Ákos a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának, valamint a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet tagja. A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala nyitott, politikai pártoktól független, önkéntes és informális intézmény, amely a szlovákiai magyar szervezetek egyeztető fóruma.

Farkas-Kordonec Gabriella az ADVANCE jogszaként tevékenykedik. Az ADVANCE Kárpátaljai Tanácsadó és Fejlesztő Központ alapítói a Svájci Evangélikus Egyházak Segélyszervezete (HEKS), a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet és ukrainai magánszemélyek. Az alapítás célja szociális, oktatási, ismeretterjesztő és humanitárius programok végrehajtása, amelyek elsősorban a hátrányos helyzetben lévő emberek munkavállalási esélyeinek javítására irányulnak.

A nemzetpolitika stratégia kerete

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Felgyorsultak az események a hazai nemzetpolitikában 2011 végén. Először megalakult a Magyar Diaszpóra Tanács, megtartotta X. ülését a 2010-ben újraindított Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT). Bemutatkozott a Magyarorság Házában működő Nemzetpolitikai Kutatóintézet, amely meg is kezdte tudományos ténykedését a határon túli magyar közösségek életének javítása érdekében. A MÁÉRT tagjai – minden politikai párttal egyetemben – elfogadták a *Magyar nemzetpolitika – A nemzetpolitikai stratégia kerete* című dokumentumot.

A KIM Nemzetpolitikai Államtitkársága által készített dokumentum – összhangban az európai uniós és más magyarországi stratégiák fejlesztési időhorizontjával – egy többéves távlat szempontjait veszi figyelembe, a társadalompolitikai beavatkozások időhorizontját 2020-ig jelöli meg.

Mindenekelőtt le kell szögezni: a dokumentum történelmi jelentőségű. Nem volt még hazánkban ilyen részletességgel kidolgozott nemzetpolitikája a történelmi Magyarország szétesése óta. Átfogó, hosszú távon tervező, határozott nemzetpolitika képe rajzolódik ki a benne felvázolt célokon és eszközökön keresztül. Határon túli nemzetársaink támogatása a magyar állam elemi feladata, ezáltal megvalósulhat az összmagyar nemzet felemelkedése. De a nemzet sorsának alakítása felelősség is, amelyet immár az Alaptörvény is kimond: „Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással

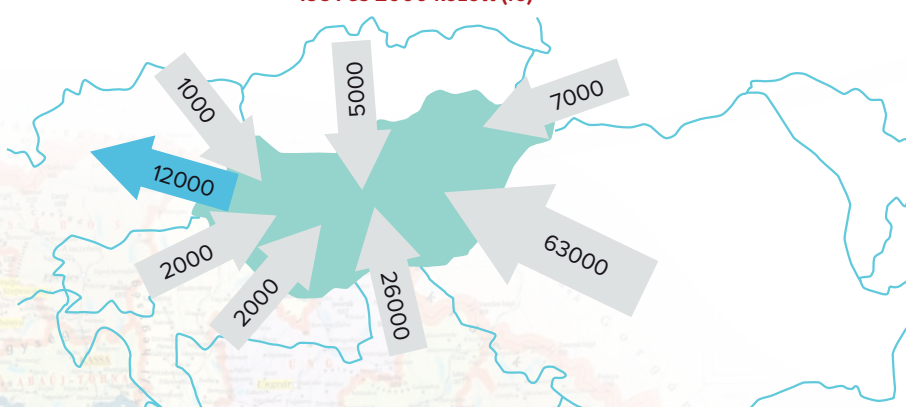
és Magyarországgal.” Nem lehet eléggé hangsúlyozni, mennyire fontos lépés a nemzetpolitikában az alkotmányos felelősség kinyilvánítása – ez ugyanis nemcsak felhatalmaz, hanem kötelez is minden magyarországi és külföldi magyart a nemzetpolitika alapvető prioritásként való kezelésére.

A stratégia úgy összegezhető, hogy Magyarország politikailag, erkölcsileg és anyagilag támogatja a külföldi magyar intézményeket és szervezeteket, de közvetlen kapcsolatot épít ki a külföldi magyar személyekkel is. Az állam újrászervezésével párhuzamosan a nemzetpolitika területén is hatékonyságnövelést tűz ki célul. Letisztultan sorra veszi a dokumentum a legfontosabb szereplőket: Magyarország – a döntéshozatal és végrehajtás minden szintjét érintve –, a szomszédos államok magyar közösségei, a magyar diaszpóra, maguk a szomszédos államok, valamint az Európai Unió. A stratégia megalkotói teljes egészében vizsgálták a kérdést, reális képet adva az eddigi eredményekről, miközben számba vették a hibákat is. Az eredmények tekintetében a legfontosabbnak a 2001-es státustörvény tekinthető, amely szemléletváltást hozott a korábbi nemzetpolitikában, de hasonlóképpen meghatározó az egyeztetési fórumok intéz-

ményesítése (MÁÉRT, Magyar Diaszpóra Tanács). Hibaként a politikai konszenzus hiányát, a gyenge kommunikációt róják fel. Helyes irány a nemzetpolitika nemzetközi kontextusba való illesztése, annak kimondása, miszerint a legtöbb európai állam kedvezményesen honosítja a külföldön élő nemzetársakat, továbbá a Velencei Bizottság, az EBESZ Kisebbségi Főbiztosa, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése is elfogadottnak tekinti az anyaországi felelősségvállalást – részben a magyar kezdeményezések hatására. Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes szavaival: „Emberi jogokon nyugvó alapvető jogainkat soha nem adjuk fel másokért.”

Nem könnyű egy célban összefoglalni egy adott állam nemzetpolitikai stratégiáját, a dokumentumnak mégis sikerült: a cél a gyarapodó közösség. Ez a rövid mondat egyszerre foglalja magában a legnagyobb problémákat (asszimiláció, fogyatkozó magyarság), távlati idősíkon gondolkodik, a megvalósításához pedig az eszközök széles skálájára van szükség – leginkább azonban egy regionálisan erős, politikai, gazdasági és kulturális hatalommal felvértezett anyaországra. Magyarország központi szerepének növekedése egyfajta centrifugális erőként hatva számtalan lehetőséghez juttat-

A magyar nemzetiségű népesség Magyarországra vándorlása országonként 1991 és 2000 között (fő)

A Kárpát-medencei magyarság demográfiai helyzete és előreszámítása, 1991–2021, KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
Habicsek László, Tóth Pál Péter, Veres Valér.

hatja a határon túli magyarokat. A hazát a kölcsönösség ereje hajtja: Magyarország számára a külhoni magyarság érték, ezért áldoz energiát és anyagi forrásokat arra, hogy a külhoni magyar közösségek fennmaradjanak, partnerekként az összmagyarság jólétét növeljék.

A gyarapodás minden európai nemzet és minden nemzeti közösség célja. Határon túli nemzetársaink azonban helyzetükből adódóan korlátozva vannak abban, hogy nyelvük és kultúrájuk maradéktalanul továbböröklődjön. Ezért Magyarország feladata, hogy a hiányt kipótolja. A dokumentumban foglaltak a külhoni magyarság számbeli, szellemi, gazdasági és jogi gyarapodását kívánják elérni. Ezek akkor valósulnak meg, ha a közösséget jó életminőség, erős identitás, versenyképes tudás jellemzi, kihasználja a rendelkezésre álló lehetőségeket. A jogi környezet szintén nem elhanyagolható, létezik jogi gyarapodás is, a közösség jogainak kiszélesítése. Az út a magyar közösségek intézményesülésén át vezet. A cél az, hogy a csoportok szerveződése által az összmagyarság integrációja létrejöhessen. Kívánatos lenne, ha minden magyar legalább egy, de lehetőség szerint több magyar intézményhez kötődne. Ez lehet akár a magyar állam is – a személyek szintjén erősíti a kötődést a kettős állampolgárság –, közösségileg azonban megkerülhetetlen a kapcsolódás a saját államhoz – kollektív elismerés vagy autonómia formájában. A gyarapodás elérésében segít az anyaország, de az öngondoskodás legalább ennyire fontos. Az öngondoskodás nem magára-

hagyottság, hanem képesség az érdekek megfogalmazására, a támogatások megszerzésére.

A stratégia szerint magyarországi részről a közigazgatás mellett a lakosság támogatására van leginkább szükség, amelyet különböző programokkal lehet növelni, illetve pozitív kommunikációval rokonszenvet kialakítani. Két program különösen említésre méltó: az októberi számunkban bemutatott Határtalanul! elnevezésű határokon túli tanulmányi kirándulásokat biztosító program, illetve a novemberi számunkban bemutatott kulturális és tudományos központként funkcionáló Magyarság Háza. A magyar állam részéről a stratégia aktív külpolitikát javasol mind a szomszédos államok irányába, mind az európai porondon: fel kell lépni a külhoni magyar politikai szervezetekkel összehangoltan a kisebbségi magyarság jogsérüléseivel szemben, továbbá törekedni a jogok kiterjesztésre. A külpolitika hármass prioritásrendszerében (szomszédsgápolitika, európai érdekképviselet és külhoni érdekek védelme) a külhoni magyar érdekek sérelme esetén a nemzeti érdek a meghatározó. A dokumentum szerint a külpolitikai eszközökkel arra kell törekedni, hogy „a magyar közösségek minél nagyobb mértékben döntsenek az őket érintő kérdésekben”, tehát támogatni kell az autonómiát, a hatalom decentralizációját, az önkormányzatiságot. A másik fontos cél a magyar nyelv megőrzése és folyamatos fejlesztése, a magyar nyelv regionálisan hivatalos nyelvként való elismerése. A fennmaradás zálogát jelenti az oktatás

REHABILITÁLTÁK A MAGYAROKAT A VAJDSÁGBAN

Magyarország támogatja Szerbia csatlakozását az Európai Unióhoz, miután a szerb törvényhozás megszavazta a magyar kormány számára kulcsfontosságú rehabilitációs törvényt. Az esemény háttérében a szeptemberben elfogadott szerb restitúciós törvény állt, amely kizárta a II. világháborús kárpótlásból a vajdasági magyarokat, kollektíve bűnösnek bélyegezve őket. Hazánk többszöri figyelmeztetése dacára a tárgyalások megrekedtek, nem történt törvénymódosítás Belgrádban, ezért Martonyi János külügyminiszter Magyarország részéről az EU-csatlakozás vétóját helyezte kilátásba a szerb kormány számára. Ennek, valamint a vajdasági magyarság legitim érdekképviseleti szervezete által kezdeményezett tárgyalások hatására december elején módosították a törvényt. Hazánk tehát eredményesen hozzájárult a vajdasági magyarság jogi kismérséklésének megakadályozásához. A magyar kormány új, a határon túli magyarokat ért támadásokkal szemben határozottan fellépő külpolitikai irányvonala sikeresnek bizonyult, annak ellenére, hogy Koszovó miatt vélhetően még nem kerül sor Szerbia tagjelölti státusának megadására Nagy-Britannia és Németország vétója miatt.

és a kulturális élet irányítása, saját oktatási és kulturális intézményrendszerre van szükség.

Átalakításra szorul a támogatáspolitikai is. A magyar állami forrásokat célirányosan kell elosztani normatív, pályázati és egyéni elbírálási alapon. Elsősorban a közösségek gyarapodását biztosító intézményrendszer működését fontos megcélozni szemben az eseti jellegű támogatásokkal. Természetesen muszáj figyelembe venni az Európai Unió belüli és kívüli mozgásteret, illetve a magyar közösségek otthonának eltérő gazdasági fejlettségét. ■

A csángó népi művészet

szöveg: Pozsony Ferenc néprajzkutató, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja

Sorozatunk jelen írásában a csángó népi művészeteket mutatjuk be a balladaköltésztől a népzeneig.

Habár a csángók évszázadokon át Magyarország határain kívül éltek, kulturális téren folyamatos utánpótlást kaptak a Kelet-Erdélyből kivándorolt székelyek révén. A Székelyföldről Moldvába kiszivárgott népballadákat ugyanakkor jóval tovább megőrizték, mint a gyorsabban polgáriasult erdélyi magyar közösségek. Moldvában egészen a 20. század közepéig szigetszerűen fennmaradt néhány magyar nyelvű közösség, amelyekben a balladaköltészet temérdek középkorias elemeit megőrizték. Moldvából és Erdélyből kerültek elő a magyar klasszikus balladaköltészet legősibb, legművészeibb és legveretesebb alkotásai: *A szívtelen anya*, *A mennybe vitt lány*, *A két kápolnavirág*, *A hajdúkkal útnak induló lány*, *A megölt havasi pásztor*, *A hűség próbája*, *A párjavesztett gerlice*, *Az ügyes házasságtörő asszony*, *Este guzsalyasban*. Kallós Zoltán az *Új guzsalyam mellett* című kötetében kiadta Miklós Gyurkáné Szályka Rózsa klézsei földműves asszony 26 darab magyar nyelven elénekelt balladáját, 36 keservesét, 59 szerelmi dalát, 31 tréfás énekét és 11 párosító dalát. A bámulatos magyar nyelvű folklórtudással rendelkező asszony ballada- és dalszövegekből összeválogatott kötete összesen 1010 versszakot és 3786 verssort tartalmaz. Ez a nagy folklórkorpusz azt erősíti meg, hogy az egyéniségnek a moldvai magyar közösségekben is fontos szerepe volt a szóbeli költészet megőrzésében, tárolásában, továbbélésében és megújításában. A csángók lírai dalainak számtalan motívuma a reneszánsz korszak népszerű virágének-költészetével mutat közeli rokonságot, ugyanakkor énekeikben a 17. századi magyar kéziratos szerelmi költészet számos népszerű elemét is felfedezhetjük. A keservesek egészen a második világháború végéig közösségeikben az egyik legnépszerűbb dalcsoportot alkották. Ezek rendszerint a nem viszonzott szerelem okozta bánatot, a szülőföldről eltávozott bujdosók keserűségét, az idegen

földre elhurcolt rabok keservét fogalmazták meg. Számos elemük a 17–18. század fordulóján Kelet-Magyarországon kirobbant osztrákellenes kuruc szabadságharc költészetével mutat szoros kapcsolatot. Ezt nem is tartjuk véletlennek, mivel a II. Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságharc leverése után az osztrák elnyomás elől menekülők Moldvában is meghonosították a kurucdalok legnépszerűbb szövegeit és motívumait. Feltűnő ugyanakkor, hogy a csángók dalkészletében milyen gyakran fordulnak elő olyan víznevek (pl. Duna, Tisza), amelyek a Kárpát-medence és a magyar nyelvterület középső részén találhatók. A 20. század második felében végzett moldvai gyűjtések azt tükrözik, hogy a csángók a Kárpát-medencében élő modernebb magyar dalok bonyolultabb strófaszervezetét rendszerint megrövidítve, vagyis dallamrészek és sorok elhagyásával énekelik.

A már említett Kallós Zoltán Martin Györggyel közösen, az 1960-as és az 1970-es években végzett kutatásai feltárták, hogy a moldvai csángók tánckultúrája gyökeresen eltér az erdélyi hagyományoktól. *„Tánckészletük lényegében azonos a moldvai-kárpáti románságával, rendkívüli hagyományőrzésük miatt azonban sokszor régiesebb. Tánckultúrájukra a középkorias kollektivitás, az egyéni műfajok szinte teljes hiánya jellemző, így benne erdélyi vagy magyaros vonás kevés van.”*

Moldva a magyar népzene dialektusainak sorában különálló területi egységet alkot, egészen a 20. század közepéig megőrizte régies sajátosságait, pl. a gazdagon díszített négy- és ötfokú dallamokat. Legkedveltebb hangszerük a szültünek nevezett 6 lukú furulya, amit rendszerint gégében képezett zöngés és morgós alapzörejjel, vagyis dunnyogósan fújva szólaltatnak meg. A különböző családi vagy közösségi ünnepek alkalmával a 20. század elején a szültü mellett még a koboz, a doromb, a hegedű és a duda zenéjére táncoltak. Azonban a II. világ-

háború utáni évtizedekben a moldvai románságnál igen népszerű rezesbandák, a vezetékes rádiók által sugárzott román melódiák fokozatosan kiszorították a csángók régies tánczenéjét. ■

Moldvai csángó népballada Mátyás király és az okos lány

részlet

Olyan álmot látott ifjú Mátyás király:

Üvegablak alatt nagy hosszú almafa,
Tizenkét szép ága, háromszáz levele,
Háromszáz levele, hatvanhat virága.

Csak oda találja igen öreg apa.

– Nézd csak, apa, nézd csak, milyen álmot láttam:

Üvegablak alatt nagy hosszú almafa,

Tizenkét szép ága, háromszáz levele,
Háromszáz levele, hatvanhat virága.

Meg nem mondd nekem, hogy az mire megyen,

Meg nem mondd nekem, hogy az mire megyen,

Mindjárt fejed veszem, mindjárt fejed veszem.

Ő is hazamene, mindjárt sírni foga.

Azt is csak meglátá szép növendék lánya,

Azt is csak meglátá szép növendék lánya:

– Mit sírsz, apa, mit sírsz, ismét mit keseregysz?

– Hogy ne sírjak, hogy ne, hogy ne keseregjek,

Halld mit mondott nekem ifjú Mátyás király:

Olyan álmot látott üvegablak alatt

Nagy hosszú almafa, tizenkét szép ága,

Tizenkét szép ága, háromszáz levele,

Háromszáz levele, hatvanhat virága.

Meg nem mondom neki, hogy az mire megyen,

Mindjárt fejem veszi, mindjárt fejem veszi.

– Ne sírj, apa, ne sírj, ismét ne keseregj.

Menj el, mondd meg neki:

Nagy hosszú almafa, nagy hosszú esztendő,

Tizenkét szép ága, tizenkét szép hónap,

Háromszáz levele, háromszáz művesnap,

Hatvanhat virága, hatvanhat vasárnap.

Rebellis magyar

szöveg: Vida Sándor, fotó: OECD

A Gazdasági Együttműködésért és Fejlesztésért (OECD) felelős szervezetben a rebellis egyet jelent a magyarral. Erre és ehhez hasonló kulisszatitkokra is fény derül a Mikola Istvánnal, Magyarország OECD nagykövetével folytatott beszélgetésből.

» *Az idén lett 50 éves az OECD. Milyen ünnepeket, eseményeket rendeztek ez alkalomból?*

Mikola István: Az évfordulót egy Miniszteri Tanácsülés keretében ünnepeltük, amelyre a világ minden tájáról érkeztek miniszterelnökök, államfők elismerve az OECD világgazdaságban játszott jelentős szerepét. Nagyon színes volt a napirend. Rendkívül értékes szakmai beszélgetések, konferenciák zajlottak a legkülönbözőbb témákban, a pénzügyi válságtól az okta-

tási programokig, az egészségügy reformjától a szociális biztonság kérdéséig. Itt volt a magyar miniszterelnök is. Orbán Viktor az egyik kiemelt programpontra mondott egy kiváló beszédet, amelynek *A rebellis magyar, aki meglovagolja a gazdasági, pénzügyi viharokat* címet javasolták a szervezők. Orbán úr elfogadta ezt és egészen új hangon szólalt meg a világ vezető gazdasági emberei körében. Ismertette a magyar gazdasági stratégiát, a beszéd végén nagy tapsal jutalmazták

azt az útkereső és sok szempontból az eddigi gyakorlattól eltérő pénzügyi, stratégiai, gazdasági tervet, amit a magyar Parlament törvényekben, jogszabályokban rögzítve gyakorlattá kezd tenni.

» *Mit szólnak a kétharmados parlamenti többséghez az OECD-ben, ahol többek között a jó kormányzás ismérveit is keresik a tagállamok?*

M. I. Az egyhetes Miniszteri Tanácsülés végén a Marshall-terv aláírásának a helyszínén, a párizsi Hotel Talleyrand-ben »

tartott zárófogadáson – ahol mintegy 80 nagykövet, miniszter, államfő vett részt, köztük Orbán Viktor és Hillary Clinton – időnként egy halk moraj futott végig a termen. Később megtudtam, hogy a derű forrása az a cinikus, csipkelődő, de kedvesen előadott megjegyzés, amelyet a nagykövetek mai napig emlegetnek: „Nem

» *Milyen Magyarország megítélése az OECD-n belül?*

M. I. Egyáltalán nem olyan rossz, mint ahogy az otthonról látszik. Ez számomra nagy felfedezés volt. Egyfajta sanda, érdeklődő, gyanakvó, de nem negatív előjelű figyelem kíséri, hogy mit csináltak már megint ezek a rebellis magyarok.

» *Mi a helyzet az Európai Unió és az IMF által is bírált egykulcsos adóval?*

M. I. Az egykulcsos adó kiverte a biztosítékot az OECD-ben is. Megmagyaráztuk, hogy ha demokráciában akarunk élni, akkor átlátható, egyszerű közhatalviselési rendszerre van szükség. Fontos az is, legyen egy erős középosztály az országban.

Aki tud vásárolni, viszi a fogyasztást, viszi a gazdaságot. Aki szorgalmas,

Az OECD nem a gazdag országok, hanem a legjobb gyakorlatot kereső országok klubja.

tudjuk, miért foglalkozunk a jó kormányzással, amikor Orbán úr megmondta mit kell csinálni! Kétharmaddal kell nyerni!” A kétharmados politikai stabilitásért irigyelnek bennünket, ugyanis ez ebben a rendkívül viharos időszakban máshol is fontos lenne és segíti a magyar megújulást.

» *A gazdasági válság révén az emberek figyelme a gazdasági, pénzügyi dolgok felé irányult. Mennyire érződik ez a gazdasági együttműködésért és fejlesztésért felelős szervezetben?*

M. I. Már közel egy éve vagyok az OECD-ben és itt is nyilvánvalóvá vált, amit én régóta táplálok: nincs fenntartható gazdasági növekedés, nincs fejlődés az emberi erőforrás jó kondíciója nélkül. Tehát ahhoz, hogy pénzügyi, gazdasági téren előbbre jussunk, testében, lelkében ép és szellemében kiművelt emberekre van szükség. Az OECD igen nagy súlyt fektet az oktatásra, a szociális kérdésekre, a népegészségügyre és mindazokra a szektorokra, amelyek a humán erőforrás jó kondícióját táplálják. Az emberrel is foglalkozni kell ahhoz, hogy valóban valami fenntartható fejlődés, gazdasági növekedés legyen a világon.

» *Milyen törvények, szabályok keltettek gyanakvást Párizsban?*

M. I. Amikor találkoztam a francia nagykövettel, a szememre vetette a magyar médiatörvényt. Megkérdeztem tőle, hogy náluk miként választják a „médiához” tagjait? Az elnök jelöli ki? Nálunk a Parlament választja. Szóba került a roma probléma is, és kaptam negatív megjegyzéseket a cigányság magyarországi helyzetével kapcsolatban. Elmondtam, hogy ez nemcsak magyar probléma, hanem egész Európában megoldásra váró kérdés. Vagy az új alkotmány. A nagykövetek élénken érdeklődtek. Itt nem divat az ellenséges hang. Érdekes volt, hogy a franciák időnként igen kritikus kérdéseket tettek fel a magyar alkotmánnyal kapcsolatban. Jelzem még nem volt angol fordítás és persze a sarkalatos törvények sem voltak készen. Franciaországban De Gaulle alkotta az alkotmányt, amelyet Chirac felemelt. Kezdetben nem nagyon tetszett a franciáknak. Most több évtized után azt mondják, hogy Franciaországnak egy jó alaptörvénye van. Egy alkotmányt elfogadni, igazán beüzemelni időre van szükség, ami akár generációkban is mérhető.

dolgozik, gyűjt, azt hagyni kell, hogy éljen a pénzével, vásároljon, a gazdaság működését is segítő használja a bevételeit. A magyar situációt nehéz megértenie egy angolnak vagy egy franciának, mert náluk erős középosztály van. Ha Párizsban lemegy az utcára, látja, hogy itt télvíz idején is kint ülnek a melegített sátrakban az étterem előtt. Ugyanis az étterembe már nem férnek be, annyira tele vannak, akár csak az üzletek. Van pénze az embereknek. Ez egy olyan puf-

fer, ami még a mostani nagy gazdasági, pénzügyi földrengésekben is működteti az országot. Magyarországon nincs stabil középosztály, nincs elég nagy vásárlóközönség, nincs erős belső fogyasztás, ami a gazdasági növekedés szempontjából hátrányos helyzet. Higgye el, hogy amikor ezeket a dolgokat elmondjuk, megértéssel találkozunk, csak el kell nekik magyarázni.

» **Roszsabb a hangulat az OECD-ben a fokozódó gazdasági és pénzügyi problémák következtében?**

M. I. Most nehéz helyzet van itt is. Rengeteg az idegesség, a neurózis, főleg a pénzügyi nehézségek miatt megindult egységesítési folyamat, az új szerződés-tervezet létrehozása kapcsán. Ugyanakkor folyik a világ újrafelosztása. Az OECD Tanácsülésén ültem, amikor a német nagykövet bejelentette atomerőműveik bezárását és a megújuló energiaforrásokra való átállást. Ezen az ülésen velem szemben ült a kínai delegált. Láttam az arcán a mosolyt, szinte rá volt írva, csak zárjatok be nyugodtan, majd mi szállítunk nektek jó pénzért elektromos energiát. Ez az apró pillanatkép elgondolkoztatott, a világban szemünk előtt zajlanak a piacnyerő, kemény érdekérvényesítő akciók.

» **Mik az aktuális témák?**

M. I. Készül egy Magyarország-tanulmány, amely a gazdasági, a munkaerőpiaci, pénzügyi, egészségügyi és gyógyszeripari témaköröket vizsgálja. A jövő

év elején megjelenő dokumentum kritikával és ajánlásokkal él hazánkkal kapcsolatban, amelyről az egyeztetések még folynak. A szakértői anyag segíteni fogja a döntéshozókat a gazdasági és szociális téren még formálódó szabályozások meghozása terén.

» **Mi a tanulmány célja?**

M. I. Az OECD minden ország számára elküldi országértékelő kiadványait, így a Magyarországról készültet is. Nekünk abban is sokat fog segíteni, hogy nemzetközi környezetben is ismertetni tudjuk saját szándékainkat, nemzetstratégiai

Mikola István

Irodalom II a nemzetközi: Ernest Hemingway,
a hazai: Fekete István művei

Film II Michelangelo Antonioni
és Sára Sándor filmjei

Zene II hegedűversenyek,
Edith Piaf sanzonok

Hobby II atlétika, vízilabda

elképzeléseinket. Ahogy itt sokszor mondják: „rebellis” irányultságainkat. Ezenkívül számos ajánlást is megfogalmaz majd a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet. Hiszen ez a fő feladata. Az alapító okiratban is le van írva, hogy az OECD nem a gazdag országok, hanem a legjobb gyakorlatot kereső országok klubja. Tehát, amikor a nyugdíjról beszélünk, akkor például megvizsgáljuk a különböző országok nyugdíjrendszereit, és keressük azokat a jó gyakorlatokat, amiket kiadványok formájában, mint követendő és viszszaigazolhatóan jó megoldást ajánlani lehet a tagországoknak. A gazdaságban, pénzügyi kérdésekben és adóügyekben is így van ez, amelyeket kiemelten kezel az új tanulmány.

» **Az OECD-nek híresen hatalmas adatbázisa van, amely olykor nem azt a képet mutatja, amit látni szeretnénk...**

M. I. A G20-ak és a G8-ak is támaszkodnak ezekre az adatbázisokra. A döntések előkészítésekor kérik is az OECD-től, hogy ezeket az adato-

kat értelmezve adják át. Számunkra most a legfájdalmasabbak a szervezet Magyarországgal kapcsolatos növekedési adatai. Az OECD közgazdasági adatai a következő évre -0,6 százalékosra prognosztizálják. Ez mindenkit megdöbbentett. Csak reménykedni tudunk, hogy nem lesz ilyen mértékű a recesszió. Az Európában zajló nagy pénzügyi turbulencia közepette a magyar miniszterelnök a növekedést 0,5 százalék körülire teszi.

» **Önnek ez a negyedik pályamódosítása. 23 évig dolgozott orvosként, majd belgyógyászati osztály vezető-**

jeként, kórházigazgatóként, országgyűlési képviselőként, miniszterként. Mi motiválta az OECD nagyköveti pozíció elfogadásában?

M. I. Kihívást láttam benne. Régóta dolgoztam OECD-adatokból, mind a szakmai, tudományos, mind a vezetői pályafutásom idején. Hatalmas, valid adatbázisa miatt varázsosnak tartottam ezt a szervezetet. Otthon a kormány tagjaként vagy parlamenti képviselőként dolgozva megszenvedtem, hogy a

magas döntéshozói szinteken önálló szektorok, minisztériumok vannak. Amikor például be kellett volna vezetni az oktatásba az egészségtan tanítását, el kellett mennem az oktatási tárca vezetőjéhez, aki érzékeltette, hogy ez az ő tárcája. Mivel a programnak volt gazdasági vonatkozása, egyeztetnem kellett gazdasági tárccával, aki érzékeltette, hogy a pénz nála van... Állandó, határokon át történő, sokszor nagyon nehéz egyeztetésekre kényszerültünk. Itt nincsenek határok! Élmény számomra, hogy van egy óriási horizontális spektrum például a PISA (Nemzetközi Tanulói Teljesítménymérés) programtól, az Atomenergia Ügynökség fórumáig. Nincsenek korridorok, a különböző szektorok között potencirozó, szinergisztikus, egymást támogató együttműködés van. Ha az ember elkezd egy témát feldolgozni, kiderülhet, hogy kettő meg kettő nem négy, hanem öt, esetleg hat. Az OECD-ben dolgozva számomra ez nagy intellektuális élmény. ■

Éjszakai vacsora Brüsszelben

szöveg: Boros László

Mi történt az Európai Tanács 2011. december 8-i hajnali ülésén?

Az európai integráció történelmi egyediségét a kormányköziség és a nemzetek felettség kényes egyensúlya adja. A tagállamokat soha senki nem kényszeríti szuverenitásuk egyetlen elemének feladására sem, minden ország önálló döntése, hogy csatlakozik-e valamely megállapodáshoz vagy nem. A közös döntés eredménye lehet aztán a nemzetek feletti szabály vagy intézmény, ha az minden résztvevőnek egyformán előnyös.

Az Európai Tanács egyértelműen az egyik kormányközi testülete a közösségnek, miután a tagjai éppen a tagállamok kormányainak vezetői, a végrehajtó hatalom működésének első számú felelősei, akik többnyire kormányfők, esetleg államfők. Lényegüket tekintve az Európai Tanács ülései uniós csúcstalálkozók, ahol a legfontosabb politikai döntéseket hozzák az integráción belül. Ez a testület nem tévesztendő össze az Európai Unió Tanácsával (mint az gyakran még a színvonalasabb médiában is megesik), amelyben a szakminiszterek tíz különböző összetételben a legmagasabb szintű jogalkotói feladatokat látják el. A tagállamok félvévenként váltva egymást adják ezen utóbbi intézmény elnökségét.

A világ politikai és gazdasági szereplői kivételes figyelemmel kísérték az Európai Tanács december 8–9-én tartott ülését, mert legfontosabb programpontja a meglehetősen pongyolán euró-zóna-válságnak nevezett pénzügyi és reálgazdasági problémahalmaz volt. A súlyos válsághelyzet megoldási kényszere jelentősen felgyorsította a döntéshozatali hajlandóságot a demokratikus elvek és játékszabályok, valamint az aktuálpolitikai megfontolások miatt általában jóval hosszabban elhú-

zódo eljárásokhoz és lassúbb lépésekhez szokott testületben. Az euró-zóna néhány, közismerten veszedelmes államháztartási gondokkal küzdő tagállamának megmentése minden uniós ország érdeke. Ugyanis a nemzetállamok által közvetlenül nem befolyásolható nemzetközi pénzügyi piacok az egyébként többségében rendkívül stabil nemzetgazdasági helyzetben lévő euró-zóna-országok pozícióit is drasztikusan rombolhatják, ha az övezet nem képes megoldani tagjai problémáit. Tovább nehezítette az amúgy valódi gondokkal is terhelt helyzetet, hogy a kezdetektől élesen euróellenes amerikai és brit pénzügyi mechanizmusok (politikai intézmények, bankok, hitelminősítők, pénzügyi sajtó) most ösztözüet zúdítottak a közös valutára, amelynek egyébként még mindig jobb a pozíciója, mint a dollárnak.

A fél évszázada a közösség motorjaként működő német–francia-tengely azonban most is nagyobb sebességre váltott, mint már annyi korábbi krízishelyzetben. A nemzetközi sajtó által nagy előszeretettel feloldhatatlan belső ellentétktől szabdaltnak ábrázolt euró-zóna országai egyetlen nap alatt egységesen felsorakoztak a nagy horderejű előterjesztés mögé.

Mi a most meghozott – márciusra részletesen kidolgozandó – átfogó döntések lényege? Ami a rövid távú intézkedéseket illeti, az IMF további, 200 milliárd euróig terjedő összeg felett rendelkezhet majd, a válságkezelésre létrehozott Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz (EFSF) finanszírozási képességét tovább növelik az euró-övezet államai. A válságok megelőzésére, illetve hatásaik minimalizálására létrehozott Európai Stabilitási Mechanizmus (ESM) pedig a tervek szerint legkésőbb 2012 júliusában hatályba lép.

Közép- és hosszabb távú lépésként az euró-övezet 17 tagállama nemzetközi megállapodást köt majd. A legkésőbb 2012 márciusában aláírandó költségvetési paktum új, szigorúbb költségvetési szabályt vezet be, amely a túlzott hiány esetén követendő eljárás során nagyobb fokú automatizmust tesz majd lehetővé a hiánycéltól elmaradó állammal szemben. Az állam- és kormányfők megállapodtak abban is, hogy konkrétan, mérhető kötelezettségvállalásokat tesznek a paktum által érintett valamennyi területre vonatkozóan, valamint beszámolnak a nemzeti reformprogramjaik tekintetében elért eredményekről. Az euró-övezet kormányzását azáltal is megerősítik, hogy rendsze-

resen, évente legalább kétszer euróövezeti csúcstalálkozóra kerül majd sor. Az előterjesztők célkitűzése maradt továbbra is, hogy e rendelkezéseket a lehető leghamarabb beépítsék az Unió szerződéseibe. Erre most semmi esély nem volt, hiszen az Egyesült Királyság teljes egészében elutasította a megállapodáshoz csatlakozást, Bulgária, a Cseh Köztársaság, Dánia, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Románia és Svédország állam-, illetve kormányfői pedig jelezték, hogy csak a parlamentjükkel folytatott konzultációt követően vehetnek részt ebben a folyamatban. Az uniós vezetők bíznak abban, hogy végül huszonhat ország írja majd alá a megállapodást, sőt, nem tartják elképzelhetetlennek Nagy-Britannia későbbi csatlakozását sem. Ekkor mód nyílna az Európai Unió alapszerződésének módosítására is. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a tényt sem, hogy a most azonnal nem csatlakozó államok nincsenek azonos pozícióban. Az ebből a szerződésből teljesen kimaradó britek, valamint a svédek és a dánok eleve nem csatlakoztak az euróövezetbe. Ez nem azt jelenti, hogy semmi közük a közös valutához, csak nem cserélték le mindennapi fizikai fizetőeszközként saját pénzükkel. Ugyanakkor a most nemzeti parlamentjükhöz forduló másik hat állam a jelenleg hatályos csatlakozási szerződése alapján nem rendelkezik opciós joggal abban a tekintetben,

hogy be akar-e lépni az euróövezetbe, vagy sem. A belépésre ezek az országok kötelezettséget vállaltak, de csak akkor tehetik ezt meg, ha teljesítik az eurózóna tagsághoz előírt, ún. maastrichti kritériumokat. Ha tehát ezen országok valamelyike végül nem akarna euróövezeti tag lenni, ahhoz újra kellene tárgyalni a csatlakozási szerződést, amire még nem volt példa az integráció történetében. A világsajtó szemében a költségvetési paktum teljesen elhomályosította az ülés többi napirendi pontját, pedig nagyon lényeges események követték még egymást. Ezek közül kiemelkedik a Horvátország csatlakozásához vezető út kulcsfontosságú állomása, a csatlakozási szerződés aláírása. Ha nincs most a válságkezelő megállapodás, akkor ez lett volna a világszenzáció, hiszen több mint fél évtized telt el a legutóbbi bővítési megállapodás aláírása óta. Így viszont még a magyarországi híryanagyokba is alig került bele valami minimális információ a diplomáciai aktusról, amelyért a magyar elnökség is rengeteget dolgozott. Ettől függetlenül a szerződés most már ratifikálásra, azaz az eddigi tagállamok és Horvátország nemzeti jogrendszeribe való beépítésre vár. *„Örömteli nap ez Horvátország számára, és egyben az Európai Unió számára is”* – jelentette ki az ünnepélyes aláíráskor Herman Van Rompuy, az Európai Tanács elnöke. *„Az Európai Unió gazdasági és politikai szerep-*

lővé teljesedett ki globalizálódott világunkban. Ekként továbbra is az Unió jelenti az európai biztonság és jólét egyetlen garanciáját” – mondta Jadranka Kosor horvát miniszterelnök. Horvátország az idei év elején népszavazással dönt a csatlakozásról, majd ennek függvényében 2013. július 1-jén válik teljes jogú taggá. A ratifikációs időszak alatt Horvátország folytatja a Szerződés végrehajtását, a bizottság pedig nyomon követi az eredményeket. Gazdaság-, foglalkoztatás- és adópolitikai kérdéseket is tárgyalt az Európai Tanács ülése, emellett átfogó jelentést fogadott el az energiapolitika tárgyában. Erről a napirendi pontról tudni kell, hogy az energiaügyi együttműködés a 2000 utáni évtized második felében erősödött fel, és a közösségi energiapolitika is ekkor kezdett formálódni, miután az orosz–ukrán, illetve az orosz–fehérorosz gázviták súlyos károkat okoztak az EU keleti felén. Az ülésen a testület leszögezte, hogy 2015 után egyetlen uniós tagállam sem maradhat elszigetelve az uniós földgáz- és villamosenergia-hálózatoktól, illetve a szükséges kapcsolódások hiánya egyetlen tagállam energiabiztonságát sem veszélyeztetheti. Számos más energiapolitikai döntés mellett vizsgálták az atomenergia helyzetét is, és kimondták, hogy teljes körűen és időben végre kell hajtani a nukleáris biztonságról, illetve a kiégett fűtőelemek, radioaktív hulladékok felelősségteljes és biztonságos kezeléséről szóló irányelvet. ■

Korosodás – aktívan

szöveg: Tóth Nándor Tamás, fotó: Hornyák Dániel

2012 az aktív idősödés és a nemzedékek közötti szolidaritás európai éve, az Európai Bizottság felvetésére, az Európai Parlament jóváhagyásával. A tavalyi év koncepciójának – az önkéntesség európai éve – nagy sikere után az EU-tagállamok egy része már számos különböző programba fogott bele, reméljük a magyar állampolgárok körében is lelkes fogadtatásra talál az új kezdeményezés.

Kiss Mária festménye

A társadalom elöregedése komoly kihívás elé állítja az európai országokat. Ez a probléma a következő évtizedben egyre nagyobb gondot okoz, ugyanis gyorsuló tempóban zajlik az európai munkaképes korú lakosság számának zsugorodása a 60 éven felüliek fokozatos térhódításával párhuzamosan. A baby-boom generáció 2015–2035 közötti nyugdíjba vonulásával a nyomás pedig egyre erősebbé válik.

A mind nagyobb réteget képező nyugdíjasokra azonban nem szabad úgy tekinteni, mint akik a társadalom peremén, a nyugdíjas lét csigaházába visszaszorulva várják a lassú elmúlást. A berögzült koncepciók ellen vette fel a harcot az Európai Unió, amikor 2012-t az aktív idő-

södés évének nyilvánította, kiegészítve a nemzedékek közötti szolidaritás, tehát a többrányú kölcsönös megértés hangsúlyozásával. A cél az életteli korosodás fenntartható kultúrájának megteremtése. A figyelem felkeltése érdekében elsősorban a nemzeti, regionális és helyi szervektől, a szociális partnerektől, a magán- és civil szféra képviselőitől várnak el aktív szerepvállalást.

De mit jelent az aktív idősödés? Élethosszig tartó tanulást, ennek részeként magasabb színvonalú felnőttképzést, idősbárát munkahelyen történő foglalkoztatást, tevékeny családi és társadalmi szerepvállalást a nagy- és dédszülők részéről. Aktívan

megélni az idősödést úgy lehet, ha az ember éltes korban is dolgozik, figyel az egészségére, különböző önkéntes tevékenységgel segít a társadalom kiszorított részén azért, hogy a generációk, a társadalom rétegei között együttműködés és megértés jöjjön létre.

Az Európai Unió az idei évre egyfajta kreatív ötletelési fázisként tekint – 2012 a megoldási lehetőségek és különböző politikák javaslattevői éve. Az életteli korosodás valójában esélyteremtés, amelyet a kormányoknak minden szinten érdemes támogatnia. Sokféle intézkedésre van szükség, kezdve az egészségügyi ellátás javításától a lakhatási körülmények normalizálásán át az informatikai szol-

gáltatások kiterjesztéséig, de ide tartozik például a betegségeket megelőző gondolkodásmód szorgalmazása, az egészséges életstílus hangsúlyozása. Ezek azonban nem feltétlenül állami feladatok, a civil szféra hasonlóképpen sokat tehet az idősebb generáció aktivizálásáért. Ennek érdekében negyven európai szervezet létrehozott egy koalíciót, azzal a céllal, hogy minden korosztály számára fenntartható módon lehessen kezelni az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés kérdését. A tagok között található a Vöröskereszt, az Európai Idős Emberek Platformja vagy éppen a FERPA, a Nyugdíjas és Idős Emberek Európai Szövetsége. A programok már el is kezdődtek néhány tagállamban. Portugáliában tizennégy egyetem és száz önkormányzat vesz részt a *Leginkább „korbarát” város* című vetélkedőn, ahol a nemzetközi zsűri méri fel a településeknek az 55 év felettekhez fűződő viszonyát. Finnországban a hagyományos ünnepek mondanivalóját egészítik ki a nemzedékek közötti szolidaritásra való figyelemfelkeltéssel. Februárban tartják meg a *Négy generáció Valentin-napi vacsoráját*, a Nemzedékek közötti szolidaritás napján, április 29-én pedig megrendezésre kerül a *Négy generáció karneválja*. Nagy-Britanniában a *Történelemtű* elnevezésű programban arra kéri a társadalom különböző korú tagjait, jelöljék meg életük fontosabb korszakainak helyszíneit. Az azonos helyszínről érkező emberek a múlt közös felidézésével létrehozzák az emberi történelmet, a kapcsolódási pontok bemutatásával valódi megértés jöhet létre a különböző nemzedékek között. ■

A világ vezetői egy helyen

szöveg: Bárczi Miklós

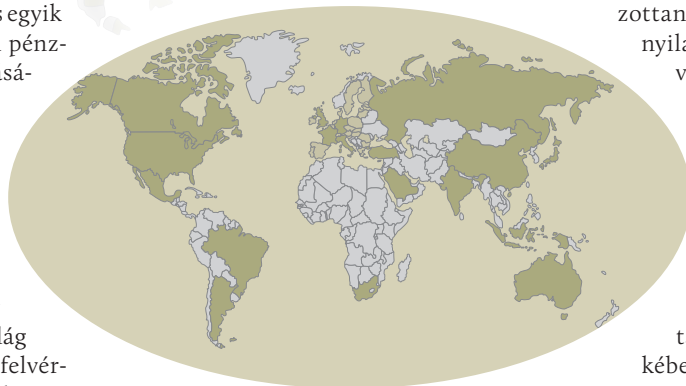
Bemutatkozik a G20 csoport

Az ún. húszak csoportja (G20) napjainkra legalább olyan baljós hangzásúvá vált bizonyos új világrendet követelő szervezetek körében, mint Sherlock Holmesnak a Négyek jele, Conan Doyle ismert regényében.

A tagországok pénzügyminisztereiből és központi bankjainak elnökeiből álló gazdasági elitalakulatot az ázsiai pénzügyi válság (1997) hullámverésének hatására 1999-ben hozták létre, alakuló ülését a német és kanadai pénzügyminiszterek meghívására Berlinben rendezték meg. Alapvető célként a fejlett ipari országok és a feltörekvő nemzetek közötti konstruktív párbeszédet fogalmazták meg, mely a globális gazdasági stabilitás egyik alapja. A másik cél a nemzetközi pénzügyi intézményrendszer stabilitásának fenntartása, illetve a globális növekedés előmozdítása. Mind-ezen átfogó célok megvalósítása érdekében a szervezet ülésén részt vesz – mint teljes jogú tag – az Európai Unió képviselője, valamint *ex officio* az IMF és a Világbank is. Maga az a tény, hogy a G20-ak összesített GDP-je a világ teljes GDP-jének 90%-át adja, felvértezi a szervezetet azzal a világgazdasági súllyal és legitimitással, amit a világkormányzásban magának szánt. Ellentétben azonban az OECD-vel vagy az IMF-el, a G20-aknak nincs állandó titkárságuk, a rotációs elven működő elnökségi szerepet 2012-től Mexikó tölti be, mely ideiglenes elnökségi stábot működtet mandátuma alatt. (Az elnökségi trojka előző tagja Franciaország volt, a 2013-as csúcspedig Oroszországban lesz.)

Napjainkban természetes módon a G20-aktól is elsősorban a globális krízisre adott választ és a nemzetközi pénzügyi szektor (intézményi) reformját várják el, konkrét, nyomon követhető intézkedések és nem csupán politikai deklarációk formájában. Mivel cikksorozatunkban

az előzőekben már bemutatott BRICS-országok mindegyike tagja a csoportosulásnak és a BRICS maga is a szervezeti önállósulás felé halad, könnyen rést üt a G20-ak pajzsán a bírálók ágyútüze. A legutóbbi, Cannes-i csúcspárbeszédjén a BRICS államfők sajnálattal tekintettek nyilatkozatukban az eurózóna válságára, de siettek hangsúlyozni, hogy ezt – az

IMF segítségével – az EU-nak kell megoldania. Az EU ellenben a válságkezelést globális szintre helyezte volna, felhívva arra a figyelmet, hogy a gazdaságpolitikai globális összehangolásának központjában a **foglalkoztatásnak és a szegénység csökkentésének** kell állnia. Ebben viszont – és ez talán a bírálatok közös magja – eddig a G20-ak nem jeleskedtek. Talán éppen ezért – cikkünk írásával egy időben – ki is adtak Genfben egy nyilatkozatot, amelyben megerősítik elkötelezettségüket egy fair és szabályos nemzetközi kereskedelem mellett (Oroszország épp most lett utolsó BRICS-ként a WTO tagja).

Ugyanakkor bírálják a dohai forduló keretében tárgyalat meggazdasági liberalizálás lelassulását, amely a legkevésbé fejlett – és ezért legtöbbször krónikus éhezéssel sújtott – országokat hozza még hátrányosabb helyzetbe. Aggodalomra ad okot a G20-ak számára, hogy a folytonosan növekvő élelmiszer-árcsökkenés és az ezzel összefüggő élelmiszer-biztonság alacsony foka fokozottan sújtja az említett térségeket. A nyilatkozat mögött – többek között – valószínűleg ismét a BRICS koordinált mozgása húzódik meg, főleg, hogy a dokumentum az EU közös agrárpolitikájának és az USA *Farm Bill-jének* reformját is sürgeti a fenti nyugtalanító helyzet rendezése és a dohai forduló 10 éve tartó tárgyalássorozatának eredményes lezárása érdekében. A január 1-jén hivatalba lépő új – egyébiránt az ország diplomáciai térnyerésének tükröződéseként Brazíliából érkező – FAO főtitkár globális éhezést visszaszorító és élelmiszer-biztonságot növelő programja szintén a védővámok felszámolásának irányába mutat, akárcsak a G20-ak agrár-kereskedelmi protekcionizmust elítélő politikája. Mivel a soros elnökség működési elve szerint az ezt a G20-aknál betöltő ország mandátuma kezdetén prioritásokat fogalmaz meg, nagyon valószínű, hogy Mexikó az USA és Brazília között egyensúlyozva napirenden tartja majd a kérdést, és ezzel a G20-ak nemzetközi iránymutató szerepét tovább erősíti, de Európa szempontjából ez nem feltétlenül kedvező előjellel. ■

Válságok és választások

Mi várható a világban 2012-ben?

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Európában várhatóan 2012-ben is folytatódik a lassan már négy éve tartó pénzügyi válság. Ezt a jóslatot ma kevesen vitatják. Az újév politikai és gazdasági fejleményei nem láthatók előre, tippelni azonban lehet.

Az idén végérvényesen eldőlt, mi lesz az európai integráció és az euró sorsa. Az eddigi történelmi tapasztalatok szerint a krízisből az Európai Unió mindig előre menekült: intézményi reformmal, szorosabb integrációval reagált a válsághelyzetekre. Valószínűleg ez történik idén is, könnyen elképzelhető, hogy feláll egy erős pénzügyi hatalommal vagy felügyeleti joggal rendelkező európai intézmény, lehet, hogy Európai Monetáris Alap lesz a neve vagy éppen Pénzügyi Szervezetek Európai Felügyelete. Az eurózóna pedig az angolszász sajtóból érkező kritikák ellenére nemigen omlik össze, Franciaország és Németország idén is mindent megtesz ennek érdekében. Kisebbségi gondok természetesen lesznek, de ezeket orvosolják az unió vezető politikusai. Ennek ellenére a pénzügyi szakembereknek kevés nyugodt pillanatuk lesz, az EU döntéshozatalának lassúsága miatt minden az utolsó (vagy néha az az utáni) pillanatban oldódik meg – jobbra Nagy-Britannia beleegyezése nélkül. A kétsésszerű Európa már tény, idén a brit politikai elitnek is szembe kell néznie ezzel. A gazdaság eközben stagnál az

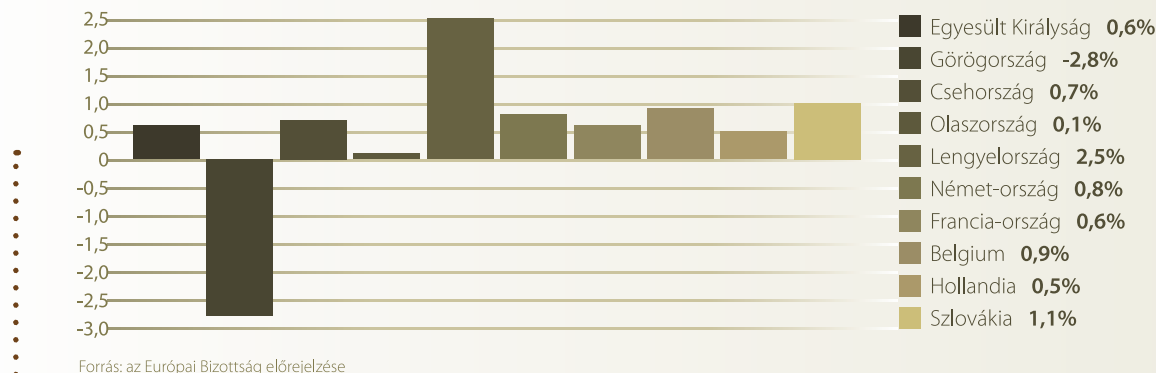
őreg kontinensen: az EU-ban 0,6%-os gazdasági bővüléssel kalkulálnak, kisebb szélsőségektől eltekintve általánosnak mondható a gazdaság helyben maradása (legnagyobb mértékben Portugália hanyatlak, a fejlődés pedig Litvániában a legintenzívebb, azonban a növekedés itt is csupán 3,4%-ot jelent). A stagnálás nem meglepő: az unió tagállamai átlagosan egy százalékponttal csökkentik költségvetéseik hiányát 2012-ben.

A tavalyi évben történt kormányzati bukások ellenére általában nem következett be eddig a szélsőségek megerősödése – ez idén sem várható. „A választók érzékelik, hogy most nem jó idők jönnek” – mondta Unger Anna, az ELTE Társadalomtudományi Karán oktató politológus. „Ahol pedig komoly krízis van (Görögország, Olaszország), ott egyfajta szakértői kormány jött létre, miközben a politikai konfliktusok megmaradtak.” Az EU-tagországok egy másik részében viszont politikai válságokat hoz az unió mélyülése, Szlovákiában már tavaly is a kormány bukását eredményezte a koalíciós pártok közötti törésvonal a görög mentőcsomag kapcsán. Az Euró-

pai Unióval kapcsolatos kérdések tehát kikerülnek a külpolitika területéről, és egyre inkább belpolitikai kérdéssé alakulnak át – véli a szakértő. Az egyes tagállamok nemzeti sajtója egyre többet foglalkozik az európai integrációval, így remélhetőleg az állampolgárok is tudatosabban tekintenek Brüsszel felé. A Lisszaboni Szerződés módosítására ugyanakkor elég csekély az esély, főleg úgy, hogy január elsejétől az eurószkeptikus Dánia vette át az elnökséget Lengyelországtól.

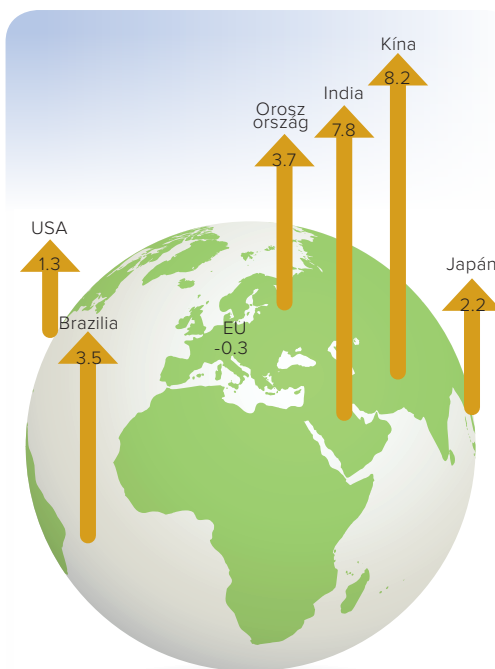
A világ legnagyobb hatalmaiban az év a választásokról és a vezetőcseréről szól. Az ENSZ Biztonsági Tanácsának öt állandó tagja közül háromban elnökválasztást tartanak, Kínában pedig lecserélődik a pártvezetés. Ezek közül Oroszországban nem döbben meg senki, amikor márciusban bejelentik Vlagyimir Putyin győzelmét – valódi meglepetést a bejelentést követő tiltakozások mértéke okoz majd. A régi-új elnököt ráadásul az alkotmány módosítása nyomán immár hat évre iktatják be. Franciaországban viszont izgalmas eredményt okoz majd az elnökválasztás első fordulója is. A négy

A gazdaság teljesítményének változása néhány európai államban

releváns eseményekkel rendelkező elnökjelölt – Nicolas Sarkozy jelenlegi elnök, Francois Hollande szocialista és Francois Bayrou centrista jelölt, illetve Marine Le Pen a szélsőjobbról – már az április 22-i első fordulón kemény küzdelmet vív a szavazatokért, hogy aztán végül a jelenlegi állapotok szerint Hollande megnyerje a májusi második forduló. Igazán nagy izgalmakat persze az Egyesült Államok tartogat. Hatalmas eldöntendő kérdés, vajon Barack Obamának lesz-e lehetősége még négy évig vezetni a világ legerősebb hatalmát. A kontinensnyi ország történetének legdrágább elnökválasztását követhetjük nyomon, a pénzzel és kommunikációval azonban nem lehet feledtetni a választókkal a gazdaság problémáit, amelyre idén sem talál megoldást a republikánus többségű kongresszus. Így aztán a kampány középpontjába terelt gazdasági témák határozzák meg a hosszú és a szavazók számára kimerítő választási időszakot. Az erőtlenné tűnő jobboldali elnökjelöltek harcából a mormon vallású, kevésbé szélsőséges nézeteket valló Mitt Romney kerülhet ki győztesen, ezt követően még inkább a centrumba tereli a két jelöltet baloldaltól az Occupy Wall Street (Foglaljuk el a Wall Streetet) tiltakozó akció, a konzervatívok felől pedig a Tea Party mozgalom. Könnyen lehetséges tehát, hogy az év végén Oroszországban, Franciaországban és az Egyesült Államokban új vezetőt láthatnak az állampolgárok az elnöki székben. Nem lesz benne sok köszönet, az elnök személyétől függetlenül mindenhol súlyos kihívásokkal kell szembenéznük a politikusoknak. Ellentétben Kínával, ahol a legsúlyosabb kihívást a gazdaság túlzottan hosszú ideje tartó bővülése okozza infláció és

ingatlanbuborék formájában. Az ország vezetése azonban önmagával foglalkozik: a Kommunista Párt vélhetően októberben tartja tisztújító konferenciáját. Bár az egész folyamat a sajtótól elzártan, tel-

jes titokban zajlik, az új vezető személyét már korábban kijelölték: Hszü Csin-ping, az ország jelenlegi alelnöke veszi át a stafétabotot Hu Csin-taótól. De Kína – éppen a körülményes vezetőcsere miatt – olyan kiszámítható gazdaság- és külpolitikát folytat majd széles önbizalommal átítatott nyugalomban, amelyről jelenleg a nyugati világ vezetői legfeljebb csak álmodozhatnak. ■

Tavaly decemberben kiadta éves katasztrófakockázati elemzését a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága. Ebben előrejelzéseket adnak arról, milyen természeti és civilizációs katasztrófák bekövetkezése valószínű 2012-ben. E szerint a legnagyobb kockázatot az árvizek jelentik, 10% esély van rá, hogy a Duna, a Tisza és mellékfolyóik térségében katasztrófális árvíz alakul ki, a helyzet a Felső- és a Közép-Tiszán lehet kritikus. Belvízre az Alföldön és Somogy megye területén lehet számítani. Az időjárási szélsőségek valószínűleg tovább nőnek hazánk területén 2012-ben, a hidegfrontok idején keletkező szélereősség akár a 90 km/h-t is elérheti, főleg Nyugat-Magyarországon. A közlemény szerint a Kiskunság térségében nyáron akár 40 fokot is meghaladó hőmérsékletre is van esély, míg –30 fok sehol sem valószínű, minimális esély erre egyedül Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében van.

Közigazgatásra hangolva

szöveg: Horváth Orsolya, Nagy Andrea, fotó: Botár Gergely

33 évesen lett a kormányzati összehangolás főszereplője. Elődje, Gál András Levente kabinetfőnökeként volt lehetősége elsajátítani a szakmai fortélyokat, így az új feladattal járó megnövekedett felelősség nem érte váratlanul. Tudta, hogy mire vállalkozik. *Bíró Marcellel*, a KIM új közigazgatási államtitkárával beszélgettünk.

» 2011. december 1-jétől – Gál András Levente kormánybiztossá történt kinevezése óta – Ön látja el a közigazgatási államtitkári feladatokat a KIM-ben. A kormányzati koordináció szempontjából legfontosabb területet kapta meg. Hogyan élte meg ezt a változást?

Bíró Marcel: Közigazgatási államtitkárrá válni a szakma csúcsát jelenti. Ezenfelül hatalmas megtiszteltetésnek érzem, hogy Navracscics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter felkérése nyomán, miniszterelnöki jóváhagyással folytathatom Gál András Levente munkáját.

» *Nem nyomasztotta a felelősség súlyát?*
B. M. Kabinetfőnökként a kormányalakítás óta részese voltam a folyamatoknak, és mivel láttam mi az, ami még ebben az évben előttünk áll – a zökkenőmentes átmenet érdekében – már a nulladik naptól kezdve belevetettem magam a munkába. Nem volt lehetőségem arra, hogy ezen a kérdésen rágódjak. A felelősség, akárcsak a feladat, kétségtelenül hatalmas, de egyben óriási kihívás is. Munkám nagy részét a – kifejezetten a megnövekedett törvényalkotási teherhez kapcsolódó – jogszabályalkotás teszi ki. A közigazgatás működőképességét ilyen terhelés alatt is magas színvonalon kell biztosítanom.

» *Nagyon fiatalon került ebbe a pozícióba. Úgy érzi, hogy egyenes volt az útja a közigazgatási pályán, adott esetben az államtitkári poszthoz?*

B. M. Itt nincs egyenes út. Mind szakmai érdeklődésem, mind az elhivatottságom a közzolgálatához köt ugyan, nincs olyan, hogy valaki, 25 évesen eldönti, hogy ő közigazgatási államtitkár akar lenni, és aztán egyszer csak az lesz. Nagyon sok

mindennek kell ahhoz történnie, hogy ez bekövetkezzen.

Pályám során eddig két területhez kerültem közel: az egyik a klasszikus közigazgatási szervezetrendszer fejlesztéséhez, a közigazgatási joghoz, a másik az uniós jogi kérdésekhez kapcsolódik. A kormányváltással kaptam lehetőséget arra, hogy Gál András Levente közigazgatási államtitkár munkáját mint kabinetfőnök segítsen. Titkárságának vezetése során vált egyértelművé, hogy számomra az igazi kihívás a hazai közpolitikai folyamatokban való részvétel, ez az a terület, ahol igazán megmérettetik egy közigazgatási szakember.

» *A kormányalakítás óta fontos szerepet vállal a közigazgatás összehangolásával kapcsolatos feladatokból. Nyilván nem az elmúlt másfél évben került először kapcsolatba a közigazgatással.*

B. M. Először 2005-ben, egy tagfiatalításnak köszönhetően kapcsolódtam be a Magyar Törzsasztal munkájába, amely a korábbi polgári kormány alatt szolgáló közigazgatási vezetők tudományos társasága. Ezt követően a titkári feladatokat is elláthattam. Az elmúlt másfél évben részt vettem a közigazgatási államtitkári és miniszteri értekezleteken, valamint a kormányüléseken, vagyis a közigazgatás valamennyi releváns döntéshozatali fórumán jelen lehettem. Ez nagyban segítette a beilleszkedésemet, korábbi és jelenlegi feladataim ellátását. A KIM közigazgatási államtitkára mellett az elmúlt másfél évben szinte valamennyi ügy egyeztetési folyamatába beleláttam, ami nagy segítség most államtitkárként,

Az én feladatom

a közigazgatás üzemserű működésének a biztosítása

hisz nem ismeretlenek számomra a problémák. Mindez talán fontos szempont lehetett abban, hogy erre a posztra jelöltek.

» *Mennyiben lesz más a stílusa, mint Gál András Leventének? Ugyanannyi konfliktusos ügyet fog felvállalni, mint az elődje, vagy egy hagyományosabb közigazgatási államtitkári munkát szeretne folytatni?*

sák, az előterjesztések időben kerüljenek a kormány elé, és hogy ezeket időben kihirdessék. Ebben a folyamatban ugyanakkor késznek kell lennem az esetleges konfliktusok felvállalására. E fel-

az államszervezet jórészt már kialakult, eldőlt az a szervezetfejlesztési kérdések, amelyek az üzemszerű működés biztosításához szükségesek. Az Alaptörvény és a sarkalatos törvények elfogadásával gyakorlatilag választóvonalhoz érkezünk 2011. december 31-én. Ennek eredményeképpen a munka mennyisége várhatóan nem fog csökkenni, de átalakul. Azt gondolom, hogy a közjogi jellegű jogalkotás némileg visszatorol a következő hónapoktól kezdve, és más jellegű feladatok kerülnek előtérbe.

» *Mivel a KIM-ben – mint a kormányzati munka koordinálásáért felelős miniszteri-umban – nagy ütemben halad a munka, ez szinte kitölti az egész napját. A családja – amely a hetekben egy újabb taggal bővült – hogyan viseli el az ön hiányát?*

M. B. Az biztos, hogy nehéz volt hozzászokni. Ugyan volt némi fokozatosság, mert a kormányváltást megelőzően is nagy lendülettel készültünk, így már akkor is többet dolgoztam napi nyolc óránál. Másrészt számtalan egyeztetésen vettünk részt munkatársaimmal, így sokszor úgy tűnt, mintha délután ötkor kezdődne a munkaidő. Persze lehetett tudni, hogy itt valószínűleg több munkáról lesz szó, mint amit az ember valaha is tapasztalt. Hamar felismertük, hogy a reggeli egyeztetések előtt is szükséges némi felkészülés, így gyakorlatilag általában fél 7 előtt kezdjük a napot. A feleségem ugyan megpróbált felállítani egy olyan szabályt, hogy minden nap legalább este 7-re – a gyerekek esti fürdetésére – érjek haza, de a gyakorlatban – talán a pénteki napok kivételével – azt tudom mondani, erre elég ritkán került sor. Kompromisszumos megoldás az lett, hogy a gyerekek fürdetését 8 óra körül kezdjük.

Mivel azonban tudja, hogy felelősségteljes munkát végzek, és látja rajtam, hogy mennyire szeretem, a legmesszebbmenőkig támogat. Nem tudok eléggé hálás lenni neki emiatt. Most kicsit bonyolultabb a dolgunk, hisz második lányunk öt hete született, ami nyilván átrendezi az otthoni napirendet is.

» *Mindemellett a leterheltség mellett jut idő kikapcsolódásra, esetleg van valamilyen hobija?*

M. B. Korábban zenéltem és hosszú évekig párbajtőröztem, de az utóbbi időben ezen elfoglaltságokra a munka és család mellett csak ritkán tudok időt fordítani. ■

Bíró Marcell

Könyv || Mihail Bulgakov:

Mester és Margarita

Film || Orson Welles: Aranypolgár

Rob Reiner: A turné

Zene || John Coltrane, Pearl Jam

Hobbi || zenélés, párbajtőrözés

adatok ellátása egy klasszikus közigazgatási államtitkár feladatkörébe tartozik, kiegészítve, amelyek összkormányzati szinten illetik meg a KIM közigazgatási államtitkárát.

» *Hihetetlen tempót diktált a kormány a 2010-es megalakulása óta. Ez folytatódik tovább, vagy lezárul, esetleg az elmúlt másfél évben hozott döntések végrehajtására koncentrálnak majd a KIM apparátusa 2012-ben?*

M. B. Nem volt még olyan kormány, amely ennyire intenzíven kezdett volna bele mind a jogalkotási, mind a szervezet-átalakítási munkába. Másfél év elteltével

B. M. Véleményem szerint a konfliktusos ügyek felvállalása többségében nem személyes döntés kérdése a közigazgatásban. Ezek elől nem térhet ki az ember. Ahogy azt már korábban hangsúlyoztam, az én feladatom a közigazgatás üzemszerű működésének a biztosítása, az, hogy a törvényeket időben benyújt-

Hogyan folytatható a katonai képzés története, hagyománya a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Rendőrtiszti Főiskolával és Közigazgatás-tudományi Karral való egyesülése után? Milyen értékrendszert visz bele az új együttműködésbe az egyetem?

Padányi József: A ZMNE, illetve a katonai felsőoktatás hagyományai nagyon régre, 1808-ra tekintenek vissza, hiszen akkor fogalmazták meg először ennek a szükségességét a reformkor bimbózó eszméi között. Ha végigtekintünk a felsőoktatás történetén, látjuk, hogy a hagyományoknak, jelképeknek mindig nagy szerepük volt. Nem voltak olyan intézményei a katonai felsőoktatásnak, amelyeknek ne lettek volna saját szimbólumrendszerük. Nem véletlen, hogy a szenátus az idei évet a jelképrendszer kialakításával zárta. Az új jelképek forma- és színvilágának kialakításakor, és az üzenetek megfogalmazásában is törekedtünk az integrációra. A katonáknál a jelképnek különös szerepe van, hiszen tradicionálisan azért viselünk egyenruhát, mert kifejezi a testülethez való tartozást, a lojalitást. Az egyenruha egy hozzáadott érték, amely a képzés során nyilvánvalóan segíti a közösség kialakulását, az egy cél mögé felsorakozás útját. Azt gondolom, az NKE létrejötte jelenthet egy olyan pluszt, amelyben ez a jelképekhez való ragaszkodás, a „kell egy csapat” érzése kialakulhat, ahol összekapaszkozhatnak azok a hivatásrendek, amelyek látszólag nem tartoznak egymáshoz. Pedig amúgy nagyon is.

Kell egy csapat!

szöveg: Holfingerné Petró Ildikó, fotó: Hornyák Dániel

Látszólag nem tartoznak össze, valójában mégis egységet, a hazát szolgálók közösségét alkotják. A katonák, a rendőrök és a közsolgák egységesültek január 1-jével a Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) megalakulásával. Padányi Józseffel, a

stratégiai és intézményfejlesztésért felelős rektorhelyettessel és Boldizsár Gáborral, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) dékánjával beszélgettünk.

» *Az integrációra való felkészülés jegyében a ZMNE 2011. szeptember 1-jétől egykarossá alakult, és megkezdte képzési kínálatának átalakítását. Milyen változások történtek és történnek a jövőben? Melyek lesznek a képzés sajátosságai?*

P. J. A legalapvetőbb változást az jelentette, hogy elkészült a Honvédelmi Minisztériumban a hivatásrendre vonatkozó életpályamodell. Feladatunk tehát a képzés ehhez való igazítása volt. A munka párhuzamosan folyt, így mindkét, egymást megtermékenyítő folyamatban

részt vehettünk, tehát lehetőségünk volt hatást gyakorolni az életpályamodell kialakítására, amelynek következtében gyakorlatilag 2013-tól gyökeresen átalakul a honvédtisztképzés. A váltás egyrészt gyakorlatorientáltabb képzést tesz lehetővé amellet, hogy fenntartja a gyakorlat-elmélet egyensúlyát. Másrészt pedig felkészítjük hallgatónkat az első tiszti beosztásra. Ez az összetett folyamat nem választható el a tiszthelyettes-képzéstől, hiszen ha a tiszt oldalán változik a képességsomag, nyilvánvalóan a tiszt-

helyettes és a szerződéses katona oldalon is változnia kell ahhoz, hogy az egész értéke ugyanolyan vagy jobb legyen. Ezen dolgozunk most.

» *Hogyan valósul meg az említett gyakorlatiasabb képzés?*

B. G. A honvédtisztjelöltek az új rendszerben az első évben részt vesznek az alapképzésben, ezt követően közigazgatási léttel kapcsolatos ismereteket szereznek, valamint olyan alapozó tárgyakat abszolválnak, amelyek a későbbi tanulmányaikhoz szükségesek (gépjárműve-

Boldizsár Gábor: A katonai hivatás nagyon markáns megkülönböztető jegye az, hogy hazánkat mindhalálig szolgáljuk, és az, hogy az arra érdemessé váló katonára halála után hősként tekinthet az utókor, tetteiből példát meríthet. A hadviselés és az ország védelmének körülményei koronként változnak. Így jelenleg a 21. század haderő-alkalmazására kell felkészülnünk. A változások, kihívások, amelyek kezelésében a katonai erőnek szerepe van, itthon és nemzetközi környezetben, különböző szövetségi kötelekekben, egyre komplexebbek. Ma már taktikai szinten megjelenik az igény, hogy a katona értsen a saját hivatásán túl a közigazgatáshoz, a gazdasághoz, az emberi jogi, a humanitárius kérdésekhez, s így hatékony választ tudjon adni az adott helyzetre. Megítélésem szerint az NKE pontosan azt a célt szolgálja, hogy napjaink művelési környezetére felkészítse a katonát, a rendőrt, a többi hivatásrendet, a közszolgálat szereplőit is. Ez nemcsak Afganisztánban, nemcsak Koszovóban, hanem hazánk védelmében, adott esetben egy természeti vagy ipari katasztrófa elhárításában – gondoljunk csak a Kolontári vörös iszap esetére, ahol taktikai szinten megjelent az együttműködés a rendőr, a katona, a tűzoltó és az önkormányzati hivatalnok között – is megjelenik.

zetés, illetve nyelvtanulás). A második évben képezzük az elemezni-értékelni, dönteni képes harcvezetőket, hiszen a legutóbbi honvédségi műveletekből tudjuk, hogy a veszélyek, robbanások és támadások korra, nemre, rendfokozatra és beosztásra való tekintet nélkül hatnak. Teljesen mindegy, milyen szakon képzett katonával állunk szemben, annak vezetőként képesnek kell lennie irányítani saját alegységét, vállalva döntései következményét is. A döntési ciklusok ismerete, gyakorlata teszi majd alkalmassá őt később arra, hogy karrierje egy pontján átlépjen más szolgálatra, más közszolgálati feladatra. Harmadévből orientálódnak a honvédtisztjelöltek a később választandó szakra, illetve szakirányra, majd negyedévből felkészítjük őket az első beosztásukra. A mesterképzés rövidebb időtartamban, de jóval intenzívebben, alapvetően három szakon, tehát a három fő irányon valósul majd meg. PhD-iskoláink tovább élnek, kutatva a jövő konfliktusait, a haderő-alkalmazást és az azt szolgáló technikai eszközöket, kihívásokat.

» **Ebben a rendszerben miként alakul a civilek képzése?**

P. J. Határozott fenntartói szándék, hogy a jövőben a HHK a honvédtisztek képzésére koncentrálja az erőit. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a védelmi szfé-

rához szorosan kapcsolódó képzéseink, tehát a biztonság- és védelempolitikai szak megszűnik. Kifutó jelleggel folytatjuk a meglévő civil képzéseket is. Az integrációs törekvés azonban megjelenik a képzés szintjén is. Kifejezetten jó iránynak tartom, hogy azok a képzések, amelyek a jelenlegi három karon hasonlóságokat mutatnak, intézeti formában, esetleg karban manifesztálódjanak. Például nálunk nagyon erős és hosszú évek óta sikeres oktatás folyik a katasztrófavédelem területén, ugyanez megvan a Rendőrtiszti Főiskolán is, elsejétől tehát létrehoztuk a Katasztrófavédelmi Intézetet, ahol karok közötti képzés folyik. A civilképzéseknek is ezt az irányt szabjuk a jövőben.

» **Milyen oktatói gárdával valósíthatók meg a kitűzött célok?**

P. J. Jelenleg van egy jól felkészült, nagy oktatói tapasztalatokkal rendelkező gárdánk, amelynek a korfája azonban javítható. Törekednünk kell az oktatói állomány fiatalítására, és igyekeznünk kell nagy csapattapasztalatokkal rendelkező kollegákat megnyerni a katonai felsőoktatás számára. A meglévő oktatóinknál kötelezettségként írjuk elő, hogy négyévente csapatgyakorlaton vegyenek részt, illetve missziókban mérjék meg magukat. Ez nagy kihívás, amelynek a hozadéka egyrészt az, hogy a feltételeknek megfelelő kollégák valódi tapasza-

latokkal vértetik fel magukat, és amikor kiállnak a hallgatók elé, hitele lesz a szavuknak. Másrészt ezzel nagy lépést teszünk a gyakorlatorientált képzés felé is, így a magyar felsőoktatásban folyton jelen lévő igényt, a kutatás-oktatás-innováció hármasságát meg tudjuk valósítani. B. G. A meglévő oktatói állomány mellett magam is nagyon fontos tényezőnek tartom a fiatalítást, az oktatói állomány megforgatását a valós műveletekben vagy csapatszolgálatban. Ez törvényi kötelezettség szintjén jelenik meg, így senki nem felejt el, hogy milyen szolgálattal tartozik a hazáért. A vendég-előadói rendszert kívánom erősíteni továbbá, méghozzá abban a formában, hogy adott kurzusokra a témában jártas, akár tudományos fokozattal rendelkező katonatársaimat vagy éppen azt a témát értő, de nem oktatói státusban lévő személyeket kérünk fel, akik saját, valós tapasztalataikat, élményeiket beépítve adják át a megfelelő ismereteket, tudásanyagot a hallgatóknak.

» **A tapasztalatok átadására az egyetemen működő mentorprogram is kiváló lehetőség volt, ez a jövőben is folytatódik?**

P. J. A tehetséggondozás több szinten is jelen van a ZMNE-n. A Ludovika Zászlóalj korábbi parancsnoka, a tárca jelenlegi kabinetfőnöke volt a motorja a honvédtiszteket felkaroló mentorrendszernek. Ennél azon-

ban szélesebb körű a tehetséggondozás. Magába foglalja a tudományos diákköri mozgalom pártolását, a szakkollégiumi rendszer létrehozását, valamint az öregdiákok visszavezetését vagy megtartását az intézmény mellett. Ez utóbbi is óriási segítség, hiszen általa akár a bennlévő, akár a végzős hallgatók horizontja sokkal tágabb, mivel van egy kapocs, a valahová tartozás érzése, az alma mater.

» Az egyetem küldetése a Honvédelmi Minisztérium és háttérintézményei, a Magyar Honvédség, a nemzetbiztonsági szolgálatok elvárásainak teljesítése, kiemelt figyelemmel a haza védelmére. Milyen az egyetem védelmi szférába való beágyazottsága? Milyen kapcsolatrendszerekkel rendelkezik?

P. J. A legfontosabb kapocs a megrendelőkhöz csatol minket, hiszen a honvédtisztek képzését ők rendelik meg, elhelyekedésüket ők biztosítják. Ezen túl az elmúlt évtizedekben rendkívül szoros kapcsolatot építettünk ki a védelmi szférával. Nem voltetlen, hogy a két doktori iskolánk, a Hadtudományi és a Katonai Műszaki Doktori Iskola az a hely, ahol rengeteg kolléga szerzett doktori oklevelet. Rendkívül szoros a beágyazottságunk a védelmi szféra többi hivatásrendjébe is (NÁK, Tűzoltóság stb.). A nemzetközi vonalat is meg kell említenem, hiszen tagjai vagyunk az európai katonai felsőoktatási rendszereknek is (pl. az akadémiai parancsnokok éves értekezlete).

B. G. Az NKE-nek pontosan az a filozófiája, hogy egyre jobban egymásra utaltak

vagyunk. Meg kell ismernünk egymás mandátumát, döntéshozatalát, képességeit, határait. A katonák ezt az első pillanattól kezdve érzik. Én már 25 évesen Mozambikban szolgáltam együtt magyar rendőrökkel úgy, hogy a kiképzésünk és felkészítésünk során soha nem volt közünk egymáshoz. Aztán Koszovóban az „államépítés” folyamatában a katonai feladat mellett, biztonsági, tanácsadói, közigazgatási és rendészeti pillérek is megtalálhatók voltak. Afganisztánban is teljes mértékben elengedhetetlen volt az, hogy egymás munkáját segítsük a biztonság kialakításában, az újjáépítés beindításában, a társadalom normalizálásában és a jogrend megteremtésének folyamatában.

» Ha már a kapcsolatokról esett szó, milyen együttműködés képzelhető el az NKE karai között?

P. J. Egyrészt az oktatás területén elengedhetetlen annak az áttekintése, hogy a különböző karokon meglévő közös felületek hogyan hozhatók össze, a hivatásrendre jellemző oktatási specifikumok megtartásával. Van olyan akadémiai közös ismerethalmaz, közös értékrend, amely minden hivatásrendnek – ne feledkezzünk meg a nemzetbiztonsági szolgálatról sem – egyforma. Másrészt azt gondolom, minden hivatásrend hoz magával valamit, ami a másíknál talán nem olyan súlyllyal van jelen. Ha ezeket az értékeket eltanuljuk egymástól, minden hivatásrend nyerhet. Páratlan lehetőség. Amikor építettük ezt a szervezetet, meg-

néztük, van-e a világban ilyen. Minimális hasonlóságok vannak, például az íreknél a hadi tengerészt és a kereskedelmi tengerészt együtt képzik, de ilyen jellegű képzés, azt gondolom, egészen unikális. B. G. Felgyorsult, konfliktusokkal teli világunkban az a feladatunk, hogy a nemzet és az ország vezetett legyen békében, krízisben és háborúban. Ezt gyakoroljuk, műveljük nemzetközi, külföldi szolgálatainkban is. Úgy gondolom, a közigazgatás az a „csatornarendszer”, amely – a különböző hivatalokon és önkormányzatokon keresztül – eljuttatja a központi akaratot a legalsóbb szintre, a végrehajtásig. A Rendészettudományi Kar képi azokat a szakembereket, akik ezt végrehajttatják, ha kell, kikényszerítik vagy szankcionálják. A hadsereg lesz az az erő, ami egyrészt biztosítja azt a biztonsági környezetet, hogy az állam szuverén módon dönthessen (országvédelmi feladat), másrészt, amikor egy belső védelmi feladata során az előbbi két intézményrendszer teljesítőképesége határára jut, az Alaptörvény felhatalmazása alapján eljár. A legfontosabb ebben, hogy mivel egy filozófia mentén képzünk és képződünk, azokban a helyzetekben, ahol a vezetésirányítási rendszer megbomlik, a „common sense” értelmében mindenki tudni fogja, mit kell cselekednie. A hatékony együttműködéshez legyen az a vezérfonal, hogy bár mindenkinek megvan a sávhatára, célunk ugyanaz, vektoraink egy irányba mutatnak. A HAZÁÉRT! ■

„A gép forog...”

Jankovics Marcell rajzfilmben értelmezte újra
Az ember tragédiáját

szöveg: Csaba Réka, fotó: Mozinet

Több évtizedes alkotómunka után a gép forog, az alkotó pihenést érdemelne. Kezdetben politikai akadályokba ütközött, később pedig a folytonos pénzhiánnyal kellett megküzdenie a Mesternek, aki 28 éven keresztül dolgozott Madách Imre: *Az ember tragédiája* című emberiség-drámájának rajzfilmes adaptációján. A filmet december 8. óta játsszák a mozik, a kritikák pedig általában a „monumentális”, „egyedülálló”, „lenyűgöző” és „korszakalkotó” jelzőkkel illetik.

Az ember tragédiája a magyar irodalomtörténet felülmúlhatatlan alkotása a maga zsenialitásával, komplex történelemértelmezésével, filozófiai mélységével és prófétai látomásaival. Feldolgozása,

újrértelmezése mindig nagy feladat, de ismerte Jankovics Marcell munkásságát, szerteágazó műveltségét és tapasztalatait az animáció, a grafikai tervezés, az illusztráció, a rajzfilmrendezés és a

dramaturgia terén, nem kétséges, hogy tudta, mire vállalkozik.

A magyar drámai költemény animációs feldolgozásának ötlete 28 évvel ezelőtt született, és a rendező lapunknak

elmondta, szerepe volt benne Szemadám Györgynek, aki felhívta a figyelmét arra, hogy érdekes módon a tarot kártya szimbolikája mind ott van *Az ember tragédiájához* hasonló nagy irodalmi művekben. A tarotban ugyanis minden kártyának van egy meghatározó szimbóluma, mint a nap, a hold, a csillagok, a halál, a vándor, az ördög vagy a szerencsekerék. *Az ember tragédiája* londoni színeinek kezdete – „Zúg az élet tengerárja, / Mindenik hab új világ, / Mit szánod, ha elmerül ez, / Mit félsz, az ha feljebb hág?” – úgy hallik „forogni”, mint a szerencsekerék, mintha az élet folytonos körben járás lenne. Ádám is úgy vándorol a maga álmotázásában, mint a mesék hősei. Kísérője Lucifer, az ördög,

tették, hogy azokat és úgy mutassa be, amelyeknek és ahogyan szerinte helye van egy ilyen jelentős mű aktualizálásában. (A londoni színen, amely többnyire minden feldolgozásban a mű megírása óta eltelt időszakot igyekezik áthidalni és összekötni a jelennel, megjelenik többek között Lenin és Sztálin elvtárs, Rákosi és Kádár az 56-os lyukas zászlóban, és a múlt század sok más jellegzetes alakja mellett az óriáskerékről egy Gyurcsány Ferencre kísértetiesen hasonlító figura is lehull.)

A film egyenetlensége és mozaik jellegű atmoszférája, ahogyan minden színt más stílusban, más technikával és szimbó-

amelyeket aztán a homok aszal időtlen időkig. Athén a görög vázákról ismert színekből, formákból és emberekből áll, Miltiádész lefejezésekor a világból, mint egy agyagvázából török ki egy darab. Rómában szobrok szeretkeznek és a padló mozaikjába zárt gladiátorok alakjai küzdenek egymással, miközben a dekadencia tobzódása szétrepeszti az egész világot. A konstantinápolyi színen az egyházi képzőművészet és ikonográfia attribútumai jelennek meg. A rézkarcok stílusában ábrázolt prágai színen az alakok a híres óratorony vicces figuráiként pördülnek elő, az óraszerkezetet moz-

akivel Faust is egy fekete kutya képében találkozik... Ezekből a párhuzamokból, képekből indult tehát az ötlet, megszületett a rendezői koncepció, miszerint minden színnek különböző meghatározó szimbólumot, témát talál, 1983-ban pedig megírta a saját ember tragédiájának forgatókönyvét. (Jelentősen lerövidítette az eredeti szöveget, hogy dramatikusan párbeszédnek használja azt, a film így is 160 perc.) Azóta majd három évtized telt el, de a rendező szerint – bár természetesen nem így tervezte, és ebben a finanszírozás nehézségei meghatározó szerepet játszottak – az idő nem ártott a műnek. Egyrészt volt ideje megérni az egész koncepciónak, másrészt megtörténtek azok a politikai változások, amelyek lehetővé

lumrendszerrel elevenít meg, tehát szándékos. Nincs közös animációs-mozgóképes nevező, csak a folyton küzdő ember a folyton változó világban. Isten a világ teremtésekor csillagokban felsejlő fény, Lucifer alakjának körvonala pedig az a terület, ahol nem fér meg a fény. A paradicsomi környezet a lehető legnagyobb mértékben szimbolikus, Ádám és Éva áttetsző, arc nélküli alakok, Lucifer hol kutyafejű szörny, hol pedig Ádám árnyéka. A paradicsomon kívüli világ a barlangrajzokat idézi, az emberpár ősemberként jelenik meg, és Lucifer az ember mellé szegülő farkaskutya bőrébe bújlik. Az egyiptomi színen a fáraó óriási szobor, csak a szín végére lesz egy kicsit „emberi”, a rabszolgák pedig önmaguk alakulnak át a piramisok építőköveivé,

gató fogaskerékrendszer szimbolizálja a tudásra alapozott világgépet, a találmány vásári látványosságra való felhasználása pedig a tudomány világi hiúságokra történő elfecsérlését. A teljes színt a szürkeség uralja, egyetlen színes momentumként Kepler a saját vérért tintának használva egészíti ki ábráit és számításait, majd a piros-fehér-kékben tobzódó francia forradalmat álmodja, ahol a guillotine vagy árnyéka folyamatosan a háttérben nyiszál. A vadkapitalizmus tombol a londoni színen. Érkeznek a 20. és 21. század alakjai. Képregénstílusban látjuk megvalósulni a szörnyű utópiát, a falansztert. Az űrben Ádám űrhajóvá alakul át, majd szinte semmit sem látunk az eszkimókból, mert szándékosan annyira homályos és sötét a kép.

A fenti néhány példa csak töredéke a filmben látható hatalmas mennyiségű ötletnek, képi ínyencségnek és metamorfózisnak. Ezért is óriási dolog, hogy bár a film megvalósulásához rengeteg ember segítségével és munkája kellett, mégiscsak egyszemélyes történet: Jankovics Marcell gondolatai, tragédia- és világtérképezése olvasható ki belőle. A munkamódszerről azt mondja, az egyes színek úgy születtek, hogy ő maga készített jelenetenként 2-3 ún. beállítási rajzot, ami egyértelművé tette a koncepciót, és mellé rengeteg szöveges információt adott a rajzolóknak, mit hogyan képzel.

Párhuzamot vonva az '56-os eseményekkel, fontosnak tartja, hogy bár a forradalom hatalmas mértékű pusztítással, rengeteg ember halálával és emigrációjával járt, újra megtanította a magyaroknak a küzdelem fontosságát. Úgy véli, a madáchi tanulság felismerésére ma mindennél inkább szükség van. Nem véletlenül ismétli meg a film végén a tizenharmadik színben elhangzó mondatot: „*A cél halál, az élet küzdelem, /S az ember célja e küzdelem maga.*” Nem utolsósorban pedig 2011 is Madách-év, hiszen 150 éve készült el *Az ember tragédiája*.

látja a történelmet, az emberi küzdelem, az talán magyar sajátosság.” Azonban azt is elismeri, azáltal, hogy „*nem vitte túlzásba a nemzetieskedést*”, talán azok is magukénak érezhetik a művet, akikből hiányoznak az efféle érzések.

Emellett fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a küzdelem része az összes emberi érzélem, és mindezeknek helye van ebben a műben: szerelemnek, szexualitásnak, meghatódottságnak, dühnek, csalódottságnak; és mindeközben még nevetni is lehet. Annál jobb egy alkotás, minél

„*Egyrészt azért, mert nem lehetek végig ott, amikor rajzolják, másrészt, hogy én magam se felejtsem el, amit eredetileg akartam. Volt, hogy eltelt fél év is, mire egy megtervezett színre összejött a pénz, és elkezdődött a rajzolás.*” Természetesen számított mások véleménye és javaslata is, ha azok illettek a koncepció egészébe, mint például a szinkronszínészek vagy a zene kiválasztása. Így lett „*Az ember tragédiája egyszerre egy piramisszerű építmény, aminek a tetején én állok, és ugyanakkor egy demokratikus alkotás.*” A mű aktualitásáról és a 2011-es bemutató jelentőségéről a rendező azt vallja, hogy ahogyan több korábbi műve, *Az ember tragédiája* is a küzdelem – sikertől független – értelméről és fontosságáról szól. „*A magyar történelem tele van azokkal a történetekkel, amikor nem győztünk. Velem is megtörténhetett volna, hogy nem érem meg a művem befejezését, és ezt a bemutatót.*”

A film a bécsi nemzetközi bemutatón is sikert aratott, a rendező mégis elsősorban a magyaroknak szánta alkotását, és úgy érzi, ha hozzájuk eljut, akkor már megérte ennyit dolgozni. (A nemzetközi fogadtatásról szólva megjegyzi, hogy a franciáknak például nem tetszett a párizsi szín, azt hitték, Madáchcsal együtt gúnyolódik az ő „szent forradalmukon”. „*Nekik aztán végképp nincs humorérzékük, amikor a nemzettudatukról van szó.*”) Bár szándékosan hagyta ki az eredeti mű Hunyadi Jánosra vonatkozó, egyedüli konkrét magyar vonatkozású részét, a londoni színben számos utalás egyértelművé teszi, hogy művével a magyar történelmet és jelent (is) igyekszik értelmezni. Jogosnak tartja azt is, amit évekkkel ezelőtt a BBC-nél mondtak neki, amikor támogatót keresve megmutatta a terveket, hogy „*ez az egész olyan magyar.*” „*Valóban – mondja –, ahogyan Madách*

JANKOVICS MARCELL FONTOSABB ALKOTÁSAI:

Gusztáv sorozat

János vitéz

Sisyphus (Oscar-díj jelölés)

Küzdők (Arany Palma-díj)

Fehérlófia

Magyar népmesék

Mondák a magyar történelemből

Ének a csodaszarvasról

többet tud nyújtani. Jankovics Marcell pedig nem titkolja: sokat akar adni. Példát mutatni és tanítani. Közelebb hozni az emberekhez *Az ember tragédiáját*, és megmutatni, van értelme küzdeni. És bár a sikerekre szüksége van az embernek, mert anélkül nagyon lehangolóvá válhat a munka, nem az dönti el, érdemes volt-e küzdeni, sikerült-e megvalósítani a célt. Mert küzdeni önmagában érték. ■

A De Bulla Aurea – A 790 esztendő's Aranybulla

szöveg: Viték Gábor

„Ha mi, vagy a mi utódaink közül valaki valamely időben ezen rendelkezéseink ellen akarna cselekedni, ennek az oklevélnek erejénél fogva mind a püspököknek, mind a többi jobbágyoknak és országunk nemeseinek, együttesen és külön-külön, a jelenben és a jövőben mindörökké szabadságukban álljon, hogy a hűtlenség minden vétke nélkül nekünk és a mi utódainknak ellenállhassanak és ellentmondhassanak.”

(1222. évi XXXI. tc. 2. §)

II. András király (1205–1235) az általános elégedetlenség hatására 1222 tavaszán hét példányban kiadta az Aranybullát, a magyar rendi állam jogrendszerének legfőbb tartóoszlopává váló oklevelet. Lokálpatriótaként jelen sorok írója is vallja, hogy az országot Szűz Máriának felajánló államalapító uralkodó, Szent István király (1000–1038) városát, örök nyugalomra helyezésének, egyszersmind utódainak 1527-ig (I. Ferdinánd) megkoronázási helyét, Székesfehérvárt idézi emlékezetünkbe a magyar történelem e nevezetes kútforrása, amely az e helyütt tartandó törvénylátó napokat is elrendelte.

A *bulla* eredetileg a gyermektalizmán tokjának az ókori Rómában használatos – természetszerűleg – latin elnevezéséről terjedt át a középkori függőpecsétes oklevelek pecséttartó szelencéjére, majd magára a pecsétre, végül az ilyen uralkodói diplomák típusára. (Napjainkban egyébként már csupán az ünnepélyes formátumú ólom-, ritkábban arany- vagy vörös viaszpecsétes pápai iratokat nevezik bullának.)

Maga az aranybulla tehát valójában arany függőpecsétes uralkodói oklevél. A magyar történetírásban egyedi megnevezésként és – helyesen – nagy

kezdőbetűvel írva II. András király 1222. évi azon oklevelét jelenti, amely első ízben körvonalazta a sarkalatos nemesi kiváltságokat (nemesi jogok, nemesi privilégiumok, nemesi szabadság). Ezek olyan országos törvényekben is megfogalmazott előjogok, amelyek minden nemesembert megillettek, s elősegítették a köznemesség renddé alakulását. Ezeket később Werbőczy István (1525–1526 között nádor) a magyar szokásjogot összegző, 1514-ben összeállított munkájában, a – röviden – *Tripartitum* (Hármaskönyv) 4 pontjában a következőképpen foglalta össze (I. rész, 9. cím:

primae nonus): nemes idézés és törvényes ítélet nélkül nem tartóztatható le (kivétel, ha szándékos gyilkosság, gyújtogatás, lopás, rablás vagy nemi erőszak elkövetésén érik tetten); kizárólag a király hatalma alatt áll, ennek megfelelően felette csak ő, illetve „képében” a királyi bíraskodás, első fokon pedig saját nemesi vármegyei törvényszéke ítéelkezhet; úrbéri szolgáltatások és adók alól mentesek, csupán az ország védelmére tartoznak fegyverbe állni; ellenállási joguk van a rendi alkotmányt megszegő uralkodóval szemben.

Ahhoz, hogy megértsük magát az Aranybullát, kiadásának historikus körülményeit, szükséges némileg korábbra visszapaillantanunk. A 18. század magyar története ugyanis legalább olyan fontos korszak, mint Szent István király évszázada; ekkor bomlott fel ugyanis az általa teremtett berendezkedés, helyét átadva valami gyökeresen újnak. Nem csupán a politikai szervezet, a gazdaság, de a társadalom is egyaránt döntő változásokon ment keresztül. A sokszínű, különféle jogállású rétegek polarizálódásával egyidejűleg új, lényegesen egyszerűbb felépítésű társadalom formálódott, amely elsősorban két jól elhatárolt elemből áll majd: a szabad birtokosokat magába foglaló nemességből és a földesúri joghatóság alatt élő úrbéresekből (jobbágy, házas zsellér, más házában lakó zsellér, egyéb szolgáló népek).

Az Aranybulla kiadása közvetlenül a II. András – a korábbiakhoz képest is sajátos – kormányzása által kiváltott, szinte az összes joggal bíró társadalmi réteget érintő általános társadalmi elégedetlenségből fakadt. A bárók körében II. András azon gyakorlata váltott ki feszültséget, hogy az uralkodó velük szemben külhoni bizalmasainak juttatott számos érdemi pozíciót, valamint szorult anyagi helyzetében az uzsora révén a magyarországi sókereskedelemben jelentős befolyást szerző szaracénokhoz és a zsidókhoz fordult pénzügyi támogatásért, holott a politikai elit ekkor a püspöki karból és a világi főméltóságokból állt (ez utóbbiaknak II. András idejében – nyugati mintára – új gyűjtőnevek honosodott meg: országbárók vagy röviden bárók, s a középkor végéig ez is maradt használatban). II. András trónra léptével király és bárói kapcsolatában állt be tehát döntő változás, amely a hagyományos viszonyokat gyökerestül felforgatta. „Az adományozás legjobb mértéke a mértéktelenség” – állította a király, s ennek megfelelően is cselekedett: intézkedései, a várföldek és udvarnokföldek eladományozása alapjaiban rendítették meg az addigi politikai berendezkedést. A várföldek eladományozása következtében „szabadokból” földesúri alattvalókká süllyesztette a várnépeket, egyúttal elsvasztotta a várjobbágyok tekintélyen nyugvó várszervezetet. A mértékte-

len birtokadományok ugyanakkor hatalmasul megnövelték egy kicsiny főúri csoport hatalmát.

Mindezek következtében szerteágazó ellenzéki megmozdulás bontakozott ki, amely között volt egy – történetileg – aránylag múlandó, ám roppant jelentőségű. A királyi szerviensek, a majdani nemesség 1222. évi mozgalma volt ez, belőle született a nevezetes Aranybulla, a korszak legismertebb dokumentuma, mintegy jelképe. Hangsúlyozandó, hogy a politikai elit szemben a szervienseket a királyi befolyás hanyatlása más oldalról érintette negatívan; ők elsősorban jogaik csorbulását sérelmezték, valamint a bárók hatalmaskodását rótták fel az uralkodónak, aki a királyi vármegye gyengülésével és a fokozódó birtokeladományozásokkal párhuzamosan egyes vidékeken már semmilyen befolyással nem rendelkezett. A királyi szerviens (serviens regis) szó szerint a „király szolgálóját” jelentette, ténylegesen azonban szabad birtokost, a társadalom földbirtokkal és szolgáló népekkel rendelkező legfüggetlenebb elemét, aki semmilyen földesúrnak sem voltak alávetve, kizárólag az uralkodónak tartoztak szolgálattal és engedelmességgel. Ebből következően kizárólag a király maga bíraskodhatott felettük, szolgálatuk pedig nem lehetett más, mint ami a társadalmi rangjukhoz egyedül méltó: a katonáskodás. Ilyen előzményeket követően került tehát sor

1222-ben a szerviensek mozgalmára, amely kikényszerítette a 30 pontból és egy záradékból álló szabadságlevél, az Aranybulla kibocsátását.

A sérelmekből eredő feszültség eredményeként az érdekszövetségre lépő különböző társadalmi csoportok az 1222. évi törvénylátó napokon rákényszerítették II. Andrást követeléseik elfogadására és törvénybe iktatására, ezeket összegezte a kiadott Aranybulla. Szövegének előbeszéde alapján az ország nemesinek és másoknak Szent István király által

Az Aranybulla egyrészt modernizálta a késő Árpád-kor jogrendszerét, másfelől lerakta a rendi társadalom jogi alapjait.

rendelt szabadságát „*némely királyok hol tulajdon haragjuk bosszújából, hol gonosz, avagy önnön hasznokat szerető emberek hamis tanácsadásából, sok pontban hatalmasul megrontották, azért a nemesség gyakorta sürgető könyörgésekkel zaklatta felségünket és előttünk való királyi fülét az ország állapotának jobbításáról*”. Miután az Aranybullában a nemes (*nobilis*) megjelölés az uralkodó elit világi részének felső rétegét jelölte, már a bevezető sorok igazolták, hogy a különféle nemesi érdekcsoportok közti ellentétek kiéleződése vezetett el az Aranybulla kieszközléséhez. Eredményeként a sérelmi politikát folytató előkelők követeléseire rendre orvoslást is nyertek az Aranybullában. „*Mi tehát az ő kérelmüknek mindenben eleget kívánván tenni [...] megenyedjük mind nekik, mind országunk más embereinek a szent király által engedett szabadságot*” – fogalmazott az oklevél szövegezője.

Az uralkodó kötelezettséget vállalt arra, hogy egész vármegyéket (pontosabban: a vármegye királyi kezelésében lévő teljes birtokállagát), vagy bármiféle méltóságot a jövőben örök jogon nem adományoz, ugyanakkor a becsületes szolgálattal szerzett birtoktól senkit

sem foszt meg. A törvény tilalmazta a tisztségek halmozását. Nyílt szembenállást fejezett ki II. András korábbi gazdaságpolitikájával az a tiltás, hogy kamaraispánok, pénzverők, sőtisztek és vámszedők kizárólag az ország nemesei lehetnek, azaz izmaeliták és zsidók nem. A II. András uralkodása idején gyakorlattá vált pénzrontásnak igyekezett gátat szabni azon cikkely, amely előírta, hogy az új pénz legalább egy évig („*húsvét napjától húsvét napjáig*”) legyen forgalomban, s minőségében a dénárók értékét. Az Aranybulla egyúttal gondoskodott a királyt uralkodói jogon megillető adójövedelmekről is. Fellépett a hatalmaskodással és az önkényeskedéssel szemben. Több pontban is foglalkozott az igazságszolgáltatás kérdéseivel; így például előírta, hogy a szent király ünnepén (augusztus 20.) a király vagy akadályoztatása esetén a nádor (Székes)Fehérvárott hallgassa meg a perben álló feleket.

Az a körülmény, hogy az Aranybulla 11 cikkelye foglalkozott valamilyen módon a királyi szerviensekkel, már önmagában is arra utalt, hogy az előkelő pártütők palotaforradalma mögött álló tömegbázist ők szolgáltatták. E cikkelyek mindegyike valamiféle kiváltságot juttatott a szervienseknek, így például elnyerték az imént említett székesfehérvári Szent István-napi törvénylátó napon való részvétel jogát. A szervienseket érintő cikkek közül négy olyan kiváltságot biztosított nekik, amelyek utóbb a – fentebb vázolt – sarkalatos nemesi jogok közé számítottak: adómentességben részesültek, szabad végrendelkezési jogot nyertek, a pénz- és tizedügyeket kivéve mentesültek a megyéispánok joghatósága alól, végül pedig a király országban kívüli hadjáratába kizárólag az uralkodó költségén tartoztak részt venni, ugyanakkor: „*Ha azonban az ellenség részéről jön sereg az országba, mindnyájan egyetemlegesen menni tartozzanak.*”

Röviden foglalkozott az Aranybulla a várjobbágyokkal és a különböző nemzetiségű vendégekkel, akiket megerősített a Szent István királytól eredő szabadság birtokában. Ugyanakkor az egyházra nézve határozottan sérelmes intézkedések is nyertek írásos megörökítést: egyrészt tiltotta a – jogilag terményben, de a

kialakult gyakorlat szerint pénzben szedett – tized (értsd: a megtermelt termények tizedik tized része, azaz a dézsma) pénzben (ezüstben) történő behajtását, másfelől korlátozta az egyház sótarolási gyakorlatát, amely a királyi érdekeltségébe tartozó külkereskedelem igényeit, a sóexportot elégítette ki.

Az Aranybulla utolsó cikkelye egy szűk kör számára; a püspökök, valamint a világi előkelők, az uralkodó elit felső rétegébe tartozó nemesek számára biztosította azt a jogot, hogy amennyiben II. András vagy bármely utóda e rendelkezéssel szembehelyezkednék, joguk legyen ellenállni és ellentmondani a mindenkori uralkodónak anélkül, hogy ezzel hűtlenséget követnének el. Az Aranybullát kicsikaró, András alatt mellőzött előkelők ezzel biztosítani óhajtották maguk számára az úgynevezett ellenállási jogot a törvényszegő királlyal szemben.

Az Aranybulla 1222. évi formája ugyanakkor korántsem tekinthető véglegesnek: kilenc esztendővel később, fokozott egyházi nyomásra II. András az oklevél megújítására kényszerült, új változatában érdemi kiváltságokat adományozva a klérusnak (például haszon a sókereskedelemből). Az Aranybullát IV. Béla király (1235–1270) is megújította 1267-ben, majd 1351-ben I. (Anjou, Nagy) Lajos király (1342–1382) is, aki az ősiség (*aviticitas*) törvényének beiktatásával évszázadokra meghatározta az öröklés rendjét. (Anjou) Mária királynő (1382–1395) 1384-ben, I. (Hunyadi) Mátyás király (1458–1490) 1464-ben cselekedett hasonló módon, de koronázási esküjében valamilyen magyar uralkodó fogadalmat tett az oklevél jogi rendelkezéseinek megtartására. Némi változást csupán az I. (Habsburg) Lipót uralkodása idején (1657–1705) összehívott, 1687. évi soproni országgyűlés hozott, ahol a rendek Buda visszafoglalását követően (1686. szeptember 2.) eltörölték az ellenállási záradékot. A nemesi kiváltságok 1848-ban veszítettek érvényüket.

Az 1222. évi Aranybulla egyrészt modernizálta a késő Árpád-kor jogrendszerét, másfelől lerakta a rendi társadalom jogi alapjait, ezzel évszázadokon keresztül szabályozva a kiváltságokat és kötele- ségeket. ■

A pezsgő magyarul

szöveg: Lőrík Tamás, kép: Pólya Tibor (1886–1937) (festő, grafikus), forrás: torley.hu

1882 óta, 130 éve elengedhetetlen része életünknek, ünnepeinknek a világhírű hungarikum Törley pezsgő.

A gyáralapító Törley József 1858-ban született Szabadkán. A grazi Kereskedelmi Akadémia elvégzése után a reimsi Teofil Roederernél, majd a Delbeck et Cie. cégnél dolgozott. A pezsgőkészítést megtanulva megalapította első saját gyárat Reimsben. Később így nyilatkozott: „Évekkel ezelőtt azon célból utaztam ki Franciaországba, hogy ott a champagne-i bor készítését tanulmányozzam, s tapasztalatomat hazámba, Magyarországra visszatérve értékesítem.” Törley 1882-ben Budafokra, a legjobb adottságokkal rendelkező területre telepítette gyárat. Célja a francia pezsgő hazai uralmának letörése volt, mivel ebben az időben Magyarországon a felső tízezer csak a francia pezsgőt fogadta el, ugyanakkor Párizsban Törley pezsgőt ittak. A millenniumi kiállításon Törleyék már a „császári és királyi udvari szállítók” kitüntető címet viselték, pezsgőjük pedig a hazai ipar egyik büszkeségévé szerepelt. Törley folyamatosan fejlesztette gyárat és a pezsgőgyártás technológiáját. Felismerte a reklám fontosságát, amit jól példáz a korabeli plakátok, számlócédulák, menükártyák használata. 1905-ben az évi termelés már megközelíti az 1 millió palackot. A haladó szellemű iparos elsőként vásárolt Magyarországon teherautókat az áruszállításhoz, alapító tagja a Királyi Magyar Automobil Clubnak.

1907-ben ünnepelte a gyár negyedszázados jubileumát. A Törley pezsgőket akkor már Amerikától Ausztráliáig ismerték, lerakataik voltak Hamburgban, Berlinben és Koppenhágában. A jubileumi 25. éves ünnepséget az alapító nem sokkal élte túl, 1907-ben Ostendében meghalt. Gyermekei nem lévén, testvérei és azok fiai örökölték a gyárat, amely tovább virágzott, az 1910-es években a termelés már meghaladta az évi 2 millió palackot. 1944 júliusában Csepel szőnyegbombázásakor találat érte az üzemet. 1949-ben a gyárat államosították, a Törley lett az ország egyetlen pezsgőgyára. Az egyre növekvő kereslet és az exportlehetőségek arra ösztönöztek, hogy folyamatos bővítésekkel az 1980-as évek végére 30 millió palackos éves kapacitást alakítson ki.

...és napjainkban

Az alapítása óta folyamatosan működő Törley megőrizte magyarországi piacvezető szerepét a legszélesebb fogyasztói igényeket kielégítve, évi 20 millió palack pezsgőt értékesít, melynek 70%-a kerül a hazai fogyasztókhoz. Az elmúlt években történt műszaki beruházásoknak köszönhetően ma már – európai szemmel is – modern borászati üzemben készülnek a minőségi pezsgők és borok. A Törley Pezsgőpincészet Kft. szőlőalapanyag biztosításánál elsődleges szempont a minőség. A saját tulajdonban lévő több mint 800 hektárnyi szőlőterületen kívül az alapanyag jelentős részét integrációs partnereken keresztül szerzi be a cég. Az integrációs szerződések 10 évre szólnak, ami hosszú távú együttműködést és kiszámíthatóságot biztosít, így a különleges minőségű termékekhez az alapanyagot a saját fejlesztésben telepített szőlőültetvényeken termeli meg a cég.

A hazai pezsgőfogyasztásról elmondható a szezonális, hisz a legtöbb pezsgő természetesen szilveszterkor fogy. Magyarországon a száraz és félszáraz pezsgők is egyre kedveltebbek, de továbbra is az édesek a legnépszerűbbek, amelyek a teljes piac kétharmadát teszik ki. Az utóbbi két évben a nemzetközi trendnek megfelelően egyre népszerűbbek a rosé pezsgők és jól fejlődik az alkoholmentes termékek piaca. Az ország legkedveltebb pezsgője a Törley Charmant Doux, száraz kategóriában pedig a Törley Gála Sec. A sokéves tendencia azt mutatja, hogy a kiskereskedelemben inkább az édes és a félszáraz pezsgők a legkeresettebbek (például a Törley Charmant Doux és a Törley Talisman), míg a gasztronómiában leginkább a magasabb minőségi kategóriába sorolható száraz pezsgők kedveltek. Ebben az utóbbi szegmensben abszolút kategóriavezető a Hungaria Extra Dry pezsgő.

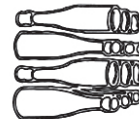
A Törley Pezsgőpincészet Kft. – a 130 éves hagyománynak és a piacvezető pozíciónak megfelelően, illetve az ezekből eredő felelősség tudatában – nagy hangsúlyt fektet a hazai pezsgőkultúra fejlesztésére, a kulturált pezsgőfogyasztás támogatására, valamint a pezsgő mint ital népszerűsítésére. A 1882 óta működő, a tradíciót és minőséget ötvöző Pezsgőpincészet ma is magáénak vallja Törley József jelmondatát: „Tökéletlen portékát nem akarok adni a renomé miatt.” ■

1. Cuvée és erjesztési doboz

2. Palackba töltés

3. Erjesztés és érlelés seprőn

4. Palackok elhelyezése rázópadokon közel a vízszinteshez

5. Palackok a rázási folyamat végén majdnem függőlegesen, seprő a palackok nyakában

6. Lerázott seprőjű palackok állítva tárolása

7. A seprő megfagyasztása a palackok nyakának hőszigetelésére a mértékével

8. Seprőtelenítés

9. Iszaltás

9. Palackok zárása

Múlt és jövő a Várbazárban

szöveg: Órfi József

Az elmúlt évtizedek toporgása után a Budai várnegyed fejlesztésének első lépéseként megújul a veszélyeztetett műemlékké nyilvánított Várbazár. Jó esély van arra, hogy a felújított épületegyüttes hosszú idő után újra megteljen élettel.

forrás: NEFMI

Középen a glorieta és a különös szépségű feljáró, kétoldalt a fülkével tagolt szárnyak egy-egy pavilonnal. Délen két további épület, északon pedig a Testőr ház. Ezeket érinti a felújítás. A leírás alapján nehéz lenne megmondani, hogy miről is van szó, ha nem ismernénk az Ybl Miklós tervezte Várbazárt. Szokatlan épületegyüttes ez, ami kivételesen nem az elvárt funkcióknak megfelelően épült, hanem a tervező maga dönthette el, hogyan kívánja megoldani a Várpalota és a Duna-part kapcsolatát. Ez a különös helyzet annak következtében jött létre, hogy az 1870-es években egy ügyes budai polgár építési engedélyt szerzett magának a Duna-partra, ami szerint az ott álló földszintes házak között háromszintes épületet építhetett fel. Az egészből mégsem lett valóság, mert a Főudvarmesterei Hivatal a Királyi Palotában megtudta az engedély létét, és felve az eltakart kilátástól és a további kéményfüsttől, elérte, hogy az engedély visszavonják. Ezután Szlávy József miniszterelnök találkozott

a Közmunkák Tanácsának elnökhelyettesével, és megbeszéltek, mi legyen a terület sorsa. Podmaniczky Frigyes – ő volt az elnökhelyettes – azt javasolta, építsenek oda valami szépet, ami egyúttal a Várpalota és a Duna-part gyalogos kapcsolatát is megoldja. A tervezésre először Reitter Ferencet kérték fel, végül mégis Ybl Miklós mellett döntöttek, ő pedig megálmodta a ma is ismert építményt. Akkor abban bíztak, hogy ha boltokat nyitnak, ide tudják vonzani a budai polgárságot, de nem így történt. Festőiskola, majd történelmi arcképcsarnok, később szobrászok telepedtek ide. A Várbazár kihasználtságát tekintve az ifipark idején élte furcsa fénykorát, a sok tízezer ember azonban akkora terhelést jelentett, amit a nem erre a célra tervezett épület nem bírt el. Egyszer leomlott egy falrész, a területet bezárták és az állapota folyamatosan romlik. Az eredeti kialakítás során gondosan megterveztek a vízelvezetést, ami a lejtő aljába épített épület esetében erősen indokolt is. Az

1950-es évektől mégis folyamatosan kapja a vizet a várszoknyáktól, ami nem is tud távozni, mert a várfal erősítésének munkálatai közben az aknákat betömtek. 1996-ban a World Monuments Fund a Várbazárt a világ száz legveszélyeztetettebb műemléke közé sorolta, ennek ellenére azóta sem történt semmi. A tovább már nem halasztható problémára hosszú idő után hozott megoldást az a kormánydöntés, ami kiemelt fejlesztéssé nyilvánította a Várbazár rekonstrukcióját, egyúttal előírta, hogy 2014. március 31-ig rendbe kell hozni az épületet. Kísérletet tesznek arra is, hogy élettel töltsék meg a területet. A megvalósításért Zumbok Ferenc miniszteri biztos felel, ahogy korábban a Sándor Palota helyreállításáért is. A felújításhoz megvan a jogerős építési engedély, így nem veszélyezteti egy esetleges elhúzódozó hatósági eljárás a tervezett határidő betartását. A Várbazár és a túlsóparton szemben lévő Vígadó tér kapcsolatának kérdése sokak fantáziáját megmozgatta mostanában,

fotó: Pelsőczy Csaba

forrás: NEFMI

különböző elképzelések láttak napvilágot gyalogos híd építésétől kezdve kötelpálya kifeszítéséig, amin lanovkaszerű kabin vinné át az utasokat. Van ezeknél ésszerűbb megoldás is – tudtuk meg Zumbok Ferenc miniszteri biztostól. A két pont között kishajókkal könnyen meg lehet oldani a forgalmat, a közpénzből még költeni sem kell rá. Egy elképzelés szerint a Várbazár elé vissza lehetne építeni azt a kikötőt, amit a várba történő látogatásai alkalmával Erzsébet királynő használt. Innen az alsó rakpart felett lehetne átjutni a huszadik fölkéhez, amiben az ún. Sissi-lépcső vezet a felső teraszra. A felújítás talán legfőbb hozadéka az lesz, hogy a partról közvetlenül fel lehet majd menni a palotába. Erre a célra óránként 8000 fő szállítására alkalmas mozgólépcső készül – mondta a miniszteri biztos. Az építmény további izgalmakat is rejt magában, ugyanis a török korból ugyanezen a nyomvonalon építették ki azt a több méter átmérőjű téglalobozatos folyosót, amin keresztül a vár vízellátását biztosították. A folyosót felújítják és átadják a közönségnek, így a vállalkozó szelleműek ezen keresztül is feljuthatnak majd a várba – tette hozzá. A tervezett funkciókról Zumbok

Ferenc elmondta, hogy a korábban itt működő ifiparkhoz hasonlóan találkozóhelyként fog működni ez a hely, hiszen megoldják a várral, a rakparttal és a pesti oldallal való kapcsolatot is. Szeretnék, ha kortól és érdeklődési körtől függetlenül mindenki megtalálhatná itt a neki tetsző programot és szolgáltatást. Kulturális, turisztikai és gasztronómiai látványosságokkal, a testórházban rendezett időszakos kiállításokkal várja majd a Várbazár az érdeklődőket. Elegáns és egyszerű éttermek nyílnak, valamint interaktív parktörténeti múzeum kocsmával. Lesznek reggeli, napközbeni és esti programok is. *„A déli pavilon második emeletéről gyönyörű a kilátás, oda nagyon kíváncsok egy elegáns étterem, de ragaszkodom a megfizethető vendéglátóhelyhez is. Egyeztetéseket folytattunk az Iparművészeti Múzeum igazgatójával, aki felajánlotta, hogy megkaphatjuk kölcsönbe az oszmán-török szőnyeggyűjteményt. Azt is lehet már tudni, hogy az Árpád-ház Európára gyakorolt hatásáról is szervezünk majd kiállítást”* – ígérte Zumbok Ferenc. Az építkezés finanszírozásával kapcsolatban elmondta, a megvalósulás nem érint költségvetési pénzt, magántőkét sem terveznek bevonni. A fejlesztés

kizárólag Európai Unió támogatásból valósul meg, a források biztosítottak. Ráadásul a várnegyed autómentesítése jegyében betervezett mélygarázs és a kiadható területekből befolyó pénz a működtetést is fedezni fogja. A Várbazár elválaszthatatlan a várnegyedétől. Kormányhatározat született arra nézve is, hogy 2012. május 31-ig elkészül a Budai Vár stratégiai fejlesztési terve. Új közbeszerzést írnak ki, és a pályázat győztes tervezőjének átadják azt a javaslatcsomagot, amit a várral foglalkozó civil szervezetek, intézmények, kamarák január közepéig nyújthatnak be. Senkit nem lehet kihagyni a folyamatból, akinek köze van a Várhoz, hiszen nagyon érzékeny és nagy kiterjedésű a terület. Rengeteg szakma közös munkáját feltételezi a megvalósítás. Szükség lesz építészeken kívül tájépítészekre a Királyi kert újraélesztéséhez, urbanistákra a várossal való kapcsolathoz, illetve közlekedésmérnökökre, hidrogeológusokra, régészekre is – vázolta a várnegyed fejlesztésére vonatkozó hosszú távú elképzelést a miniszteri biztos. A várnegyed kulcsfontosságú épületeit bemutató sorozatunk következő írásában a Palotáról olvashatnak. ■

Magyarok Párizsban

szöveg: Vida Sándor, fotó: Kertész André,
forrás: www.andrekertes.hu

Victor Vasarely, Brassai, Kertész André képei tömegeket vonzanak még a napi 800 kulturális eseményt és több mint 50 kulturális intézetet felsorakoztató párizsi forgatagban is. Azonban csupán ezekre a nevek nem lehet felépíteni egy kultúra népszerűsítését. Mégis, hogyan csináljuk mi? Hányan adják a magyar nyelv tanulására a fejüket? Milyen a magyarok megítélése Franciaországban? Erre kerestük a válaszokat.

Párizs utcáit járva meglepő jelenségekkel találkozhatunk. Tömegek állnak kígyózó sorokban, hogy megtekinthessenek egy kiállítást, egy színdarabot vagy bejussanak egy mozielőadásra. Már fél órával a film megkezdése vagy a múzeum megnyitása előtt gyülekeznek az emberek. Nem számít se hó, se eső, a nagy meleg sem tántorítja el őket a céltől, még a drágább belépők sem szegik a publikum kedvét. Itthon a magyar kulturális események zömére sajnos nincs ennyi érdeklődő. Párizsban azonban nincs nekünk sem min szígyenkeznünk: egy-egy jó program alkalmával zsúfolásig telik a Párizsi Magyar Intézet (PMI) koncertterme és szép számmal tanulnak magyarul is a házban. 13 csoportban, különböző szinteken, mintegy 80 fő tesz meg mindent esténként nyelvünk elsajátítása érdekében. A tanulók között vannak, akik férjüket vagy feleségüket szeretnék jobban megérteni, vagy akik a gyökereiket szeretnék újra felfedezni, akad, akit a karrierépítés motivál, de évek óta viszájárókkal is találkozhatunk.

Erzsébet és én, 1933

A programok

A nyelvtanítás nem az egyetlen profilja a Balassi Intézetnek, azonban Ablonczy Balázs igazgató rendre felhívja a figyelmet, hogy a PMI nem egy magyar művelődési ház, ahol egyik este callanetics jóga, a másikon zongoraest, a harmadikon pedig diszko van. Az intézmény elsődleges feladata, hogy tematikus csoportok köré szervezve népszerűsítse a magyar kultúrát Franciaországban. Éppen ezért a programok elsősorban a franciákat célozzák és nem feltétlenül a helyi magyar közösségek igényeit kívánják kielégíteni. Persze vannak kifejezetten honfitársainknak szóló programok is. Ilyenek a nemzeti ünnepeken tartott megemlékezések, a különféle koncertek és előadások. A Quimby zenekar

párizsi koncertje például elsősorban a magyaroknak szólt, de a jelen lévők húsz százaléka francia állampolgár volt. „Az is előfordult, hogy a június 4-ei nemzeti összetartozás napján számos francia kérte a program feliratozását” – emlékszik vissza az intézetigazgató.

„Általánosságban elmondható, hogy azok a programok mennek a leginkább, amelyek kevésbé nyelvhez kötöttek. Persze mindig vannak kivételek. A képzőművészeti foglalkozások, vásárok, kiállítások, fotótárlatok, a koncertek, a filmvetítések és a táncházak igen népszerűek. Meglepő módon a pszichológiáról, pszichiátriáról szóló programok is kedveltek. Mérei Zsuzsa–Vikár Andráss–Xantus János: Kiki a csoportban című, pszichodramáról szóló dokumentumfilmjének vetítésén például eleinte tamaskod-

Torzulás n° 41, 1933 [André Kertész önarcképével]

Víz alatti úszó, Esztergom, 1917

tunk, de hamarosan termet kellett cserélnünk: mintegy 150-en voltak kíváncsiak a műre és az azt követő vitára.” Az irodalmi esteket jobban elő kell készíteni. Szerecsébb közép-európai kontextusba helyezni a dolgot, lengyel, szlovák vagy cseh partnerséget az előadás mellé állítani vagy együttműködni párizsi egyetemek térségre specializálódott tanszékeivel – avat be a műhelytitkokba a PMI vezetője. Nagyobb promócióval persze még több embert lehetne becsalogatni az épületbe, de a szűk költségvetésbe már nem férnek bele se a fizetett hirdetések, se a direkt sajtómegjelenések. Igaz, a francia elnök magyar származása kicsit hozzáad a magyar kultúra láthatóságához, de ez önmagában kevés. A nyomtatott programfüzet mellett hírlevelében, levelezőlistákon, a közösségi oldalakon is próbálja népszerűsíteni magát és programjait az intézet.

A PMI legnagyobb aduásza – amiért sokan irigylik is a magyarokat – a Párizs egyik előkelő negyedében, a Luxemburgkert mellett fekvő épülete. A csodálatos kilátással rendelkező tetőterazon tartott vetítések, fogadások népszerűek a franciák körében is. Az intézet vezetése már évek óta hivatalos V4 mozivá (Cinéma V4) akarja alakítani a mozitermet, ahol cseh, szlovák, lengyel és magyar filmeket egyaránt vetítenének. Ehhez azonban még néhány engedély hiányzik. Így a homlokzat fényfestésével, különböző képek, animációk házra való vetítésével igyekeznek becsábítani az utcán sétálókat. Új konstrukció a programok egy-egy téma köré való felépítése, valamint a többi intézménnyel való együttműködések fokozása is. 2012-ben nagyobb hangsúlyt helyeznek a sport, a gasztronómia

és az emigráció témái köré. „Kevesen tudják, hogy a 20-as, 30-as években létezett egy magyar Párizs, mintegy harmincezer magyar lakossal. Az év utolsó negyedében rendezendő programokon a magyar emigráció nagy alakjait kívánjuk megszólaltatni és kiállításokat is szeretnénk szervezni a tematika köré” – árulta el terveit Ablonczy Balázs.

Kemény harc a látogatókért

Hiába vannak Franciaországban is széles körben ismert húzóneveink, ez önmagában kevés a napi több mint 800 kulturális programot felsorakoztató fővárosban a felszínen maradáshoz. Nem lehet csupán Vasarely-, Brassai-, André Kertész-tárlatokkal megjelenni. Más kulturális intézményekkel közösen szervezett programok színesebbé teszik a kínálatot, több látogatót vonzanak, nagyobb láthatóságot tesznek lehetővé. „A magyarok és Magyarország megítélése sokszor sajnos a francia sajtóban – az egyébként megfontolható kritikák mellett – hazánkról téves vagy valótlan információkat közlő megszólalásokon alapul.” A tudósításokban igen gyakoriak a tényhibák, elírások, amiknek egyenes következménye, hogy az akadémiai/egyetemi szférában a térség jelenősen veszített a súlyából, a felkészült elemzők nagy generációja eltűnőben van. Ezt a képet enyhítheti, ha ott van egy-egy kiállítás plakátján, hogy a Lengyel, Szlovák vagy Román Intézet, Cseh Centrum támogatásával jött létre. Ablonczy Balázs szerint „egy térség tagjaiként lehetünk érdekesekek”. A közös programok jóval népszerűbbek, mivel a franciákban él egyfajta nosztalgikus kíváncsiság a volt szovjet blokk, a közép-európai országok történelme, kultúrája, művészete iránt.

Találkoztam olyan francia, idős hölgyekkel, akik magyar zászlót lengetve, kokárdával a kabátjukon járták a várost, de többórás diskurzust is folytattam egy párizsi diákkal Horthy Miklósról. A negatív sajtó ellenére közel sem olyan rossz a megítélésünk, ahogy azt gondolnánk. A Párizsban dolgozó nagykövetek kivétel nélkül arról számoltak be beszélgetéseink alatt, hogy akárhova men-

nek, elismeréssel fogadják őket. Nagyon jó a kapcsolatuk a kollégáikkal és gyakran még időpontot sem kell egyeztetniük egy személyes találkozó kérésé céljából. A Magyarországon már járt franciák kivétel nélkül jó érzéssel gondolnak hazánkra és szívesen visszatérnének a Balatonra, a fővárosba, megennének egy gulyást vagy elugranának egy magyar fürdőbe.

A magyar tudósok, művészek, kultúra és turizmus mellett a Sziget az egyik legnagyobb, legszélesebb körben ismert márkánk. Évről évre több mint tízezer francia látogat az egyhetes „őrület” miatt hazánkba. A fesztivál előtti hónapokban a PMI – együttműködésben a Sziget franciaországi képviselőjével – a zene ünnepén vagy más eseményeken igyekszik népszerűsíteni a rendezvényt.

A magyar gasztronómia hírnökeivel már Párizsban is ismerkedhetnek a Petit Budapest vagy a Paprika éttermekbe látogatók. Sőt, ez a kör hamarosan tovább bővül, mivel a tavaly év eleji sikeres párizsi mezőgazdasági szakkonferenciát követően a CBA vezetősége úgy döntött, a magyar termékek nagyköveteiként a világ számos pontján elindítja Hungarikum Delikát üzleteit. „A CBA Kereskedelmi Kft. boltjában a tradicionális magyar ételeket új, modern köntösben kínáló bisztró mellett helyet kapnak a kiváló magyar termékek, valamint a kulturális kiadványok is, de könyvbemutatók és egyéb, Magyarországot propagáló rendezvények helyszínül is szolgál majd a párizsi komplexum” – árulta el Fodor Attila kommunikációs igazgató. A magyar ételek, kultúra és a turizmus népszerűsítését tehát az év első felében megnyíló Hungarikum Delikát üzlet is segíteni fogja Párizsban. ■

Designnemzet lehet a magyar

szöveg: Örfi József, forrás: Design Terminál

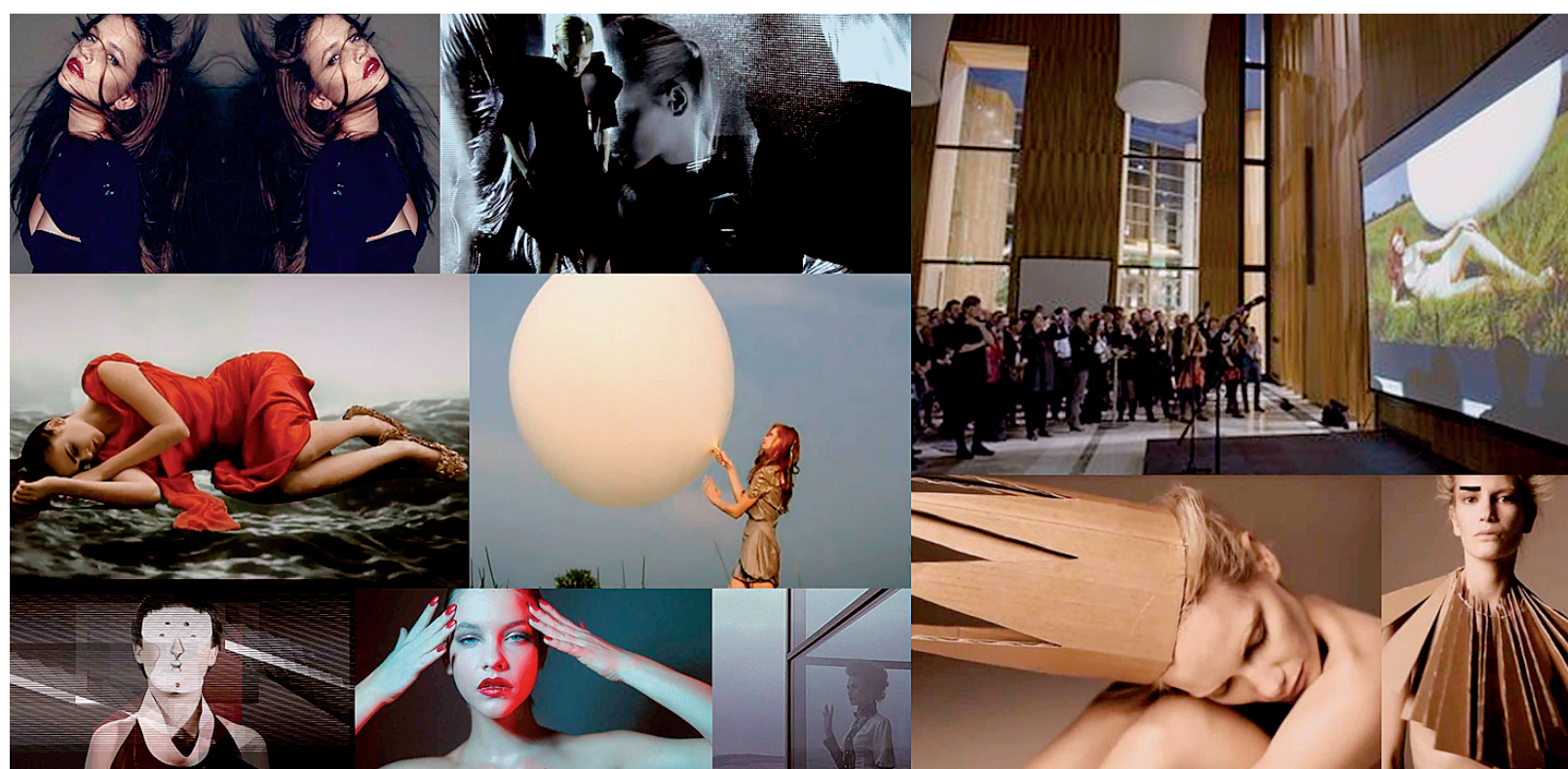
A tárgyalgatás, téralkotás és vizuális kommunikáció területén kitörési lehetőség nyílik a hazai szereplők számára, ha megvalósulnak a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) háttérintézményeként működő Design Terminál Nonprofit Kft. új vezetésének vadonatúj elképzelései.

A KIM érdekeltségébe tartozó Design Terminál májusban költözött be az Erzsébet téri volt buszpályaudvar épületébe. A tervek szerint a Design Terminál egyfajta inkubátorházként működik majd: segítik a fiatal tervezőket a piacra lépésben, előadásokon, szemináriumokon jogi tanácsokat, cégalapítással kapcsolatos tudnivalókat, marketing ismereteket, pályázati információkat közvetítenek feléjük. Mivel a Terminál szakmai felügyeletét a Balassi Intézet látja el, ezért egy-egy kiállítást a külföldi magyar intézetekben is bemutatnak majd. Amennyiben a rendelkezésükre

álló források lehetővé teszik, a házban külföldi sztárdesignerek és munkáik is bemutatkozhatnak a magyar közönségnek. A Design Terminál csapata 2011. szeptember 1-jén lett teljes Ács Zoltán kreatív igazgató érkezésével. Ács az ELTE-n magyar és a BCE-n nemzetközi tanulmányok szakon végzett. A kreatív igazgató korábban újságíró-szerkesztőként dolgozott, írásai főleg gazdasági és életmód témákkal – designnal, divattal is – foglalkoztak, cikkei számos újságban jelentek meg. Az új munkakörben nemcsak egyszerűen kiállításokat kell szerveznie, hanem át kell majd látnia a költségvetést, és forrásokat találnia a hosszú távú működéshez. A Design Terminál jelenleg azon dolgozik, hogy újradefiniálja az intézmény szerepét és a hazai design szakma központi szereplőjévé tegye. A ház a szakma és a design iránt érdeklődők élettel, pezsgő kulturális központjává kíván válni, állandó kiállításokkal és előadásokkal, rendszeres szakmai, tanácsadói beszélgetésekkel, konferenciákkal, étteremmel, könyvtárral és design shoppal. Az épület szolgáltatásai nemcsak az itthoni közönségnek szólnak majd, hiszen frekvenciált elhelyezkedése miatt kiválóan alkalmas

a magyar kultúra képviseletére az ide érkező külföldiek felé is. Az Erzsébet téri terminál nemsokára a diákok, a designerek, a szakma és a közönség találkozóhelye lesz egyben. „A hazai és külföldi tervezők munkáit bemutató kiállításoknak rangot szeretnénk adni, ha kell, akár egy-két hét is el fog telni két színvonalas rendezvény között. Ezekben az időszakokban az épület bérelhetővé válik, ezzel is növelve lehetséges bevételi forrásaink számát. A bevételre szükség is van, mert a minisztérium két-három éven belül szeretné, ha fokozatosan önfenntartóvá tudnánk válni” – nyilatkozta lapunknak Ács Zoltán, a Design Terminál Kft. kreatív igazgatója. Az épület területén az Arts Moments üzemeltetésében bolt is működik, ahol megvásárolhatók a designerek alkotásai. Az elsősorban designnal foglalkozó, aktualizálásra szoruló könyvtár állományát pályázati úton bővítik és év elején nyitják meg az érdeklődők előtt. A Design Terminál már most koordináló, a szakmát összehozó, a szálakat összefogó intézményként funkcionál. A vezetőség hamarosan életre hívja a Terminál Tanácsot, melynek célja, hogy a szakma teoretikusaival folyamatosan konzultálva határozzák meg tevékenységük fő irány-

vonalaival. Hosszú távú céljuk aktív szerepet vállalni abban, hogy a designből valódi gazdasági ágazat váljon Magyarországon. A cél megvalósítása érdekében klasztereket terveznek létrehozni, hogy a klasztertagok versenyképesebbek lehessenek és hatékonyabban juthassanak pályázati forrásokhoz. Először a divat klasztert alapítják meg, melyet később a design többi, a tárgyalkotást, a téralkotást és a vizuális kommunikáció területeit is lefedő, összefogó klaszterek követnek majd. A Terminál csapatának első, teljes mértékben saját szervezésű rendezvénye a december közepén nyílt karácsonyi design kiállítás és vásár volt. Az épület december 8. és 18. között új arculatot kapott, a neve Ajándék Terminál lett. A földszinten magyar tervezők bútorai, ékszerei, étkészletei és egyéb termékei voltak láthatók, míg az emeleti konferenciaterem a hazai divattervezők pop upstore-jává alakult át. A tíznapos kiállítást több ezren látták, és sok száz magyar designtárgyat vásároltak magyar és külföldi érdeklődők, a Kiss Miklós grafikus által tervezett arculatot pedig számos külföldi designblog átvette és méltatta. A programot remek hangulatú design aukció zárta, Winkler Nóra vezetésével.

A kulturális területen dolgozó cég finanszírozásához hosszú távon szükség lesz a design területéhez méltó, a pillanathoz igazodó és arra reflektáló rendhagyó ötletekre is. A nagyvállalatok CSR- és marketing költségvetése szűkülni fog ugyan a közeljövőben, de teljesen nem szűnik meg, ezek kihasználása lehet az egyik lehetőség. Olyan komplex modelleket és projekteket kell felmutatni, ami vonzó lehet az üzleti élet nyelvét beszélő felek számára, és innovatív végeredményhez vezet. Ennek eléréséhez a Design Terminál lehetőséget teremt a piaci szereplők számára, hogy egy adott iparágához kapcsolódó tervezési pályázatot vagy kiállítást finanszírozhassanak. Az ezek folyamánként létrejövő, adott területhez kapcsolódó tervek vagy prototípusok a fejlesztés területén felhasználhatóvá válnak a cégek számára. A nulláról induló fejlesztés nagyon költséges és ráadásul hosszú távon kell költeni rá. A pályázatot finanszírozó cég a támogatásért cserébe nemcsak válogathat a témába vágó ötletek között, hanem egyúttal jelentős reklámfelületet nyer a Belváros szívében, aminek a segítségével akár új piachoz is juthat. Az alkotások így piaci támogatással születhetnek meg, és megmutat-

hatják, milyen kreatív lehetőségeket rejt egy-egy aktuális és időszerű téma. „Akár a kerékpár- vagy építőanyag-gyártás, akár a kommunikáció területén megvalósítható ez a koncepció. A Design Terminál küldetésének tekintjük, hogy a tehetséges tervezőket összehozza a lehetséges megbízókkal, miközben ismertté vagy ismertebbé teszi a nevüket. A mi segítségünk mellett szükség van a pályázati rendszerek további megújulásához is. Ahhoz, hogy a magyar tervezők valóban megbízásokat kapjanak, nagyon fontos, hogy a fejlesztéseket vagy tervezést érintő – akár Új Széchenyi-tervez – pályázatok elbírálásakor előnyt biztosítsanak annak a pályázónak, aki hazai designert kér fel az együttműködésre” – mondta Ács Zoltán. Ha a vállalkozásokkal való együttműködés megvalósul, és az állami pályázati rendszereken keresztül megnyílik a támogatási források elérése, a Design Terminál ágazattól függetlenül kitörési lehetőséget fog tudni nyújtani a gyakran marketing- és menedzsment-problémákkal küszködő tehetséges magyar tervezőknek. ■

Munkácsy Mihály: Honfoglalás

Hősök, királyok, szentek

A magyar történelem képei és emlékei a Magyar Nemzeti Galériában

szöveg: Csaba Réka, forrás: MNG

A Magyar Nemzeti Galériában január 3-tól augusztus 26-ig tekinthető meg a *Hősök, királyok, szentek* című, az Alaptörvény tiszteletére rendezett kiállítás, amely a magyar történelem nagy pillanatait ábrázoló képeket és a hozzájuk kapcsolódó tárgyi emlékeket mutatja be.

A főként történelmi festmények és portrék a *Himnusz* és a *Szózat* mindenki által ismert sorainak hívószavai szerinti csoportosításban vezetnek végig a magyar történelmen. A történelmi festészet, amely a 19. század jellemző műfaja, kitűnő eszköz a történelmi sorsfordulók és a miattuk bekövetkező változások, az elnyomás éveit és a nemzeti függetlenségért vívott harcok bemutatására. A korszak meghatározó, és gyakran méreteiben is monumentális alkotásait a magyar közönségnek eddig alig volt alkalma megtekinteni. Magyarország második legnagyobb festménye, Munkácsy Mihály *Honfoglalás* című alkotása például mind eddig csak az Országházban volt látható. Az épületen belül ugyan többször helyezték át a művet, ám most először került sor arra, hogy különleges technikával, megfelelő biztonsági intézkedések mellett elhagyja a Parlament épületét. A reprezentatív kiállításon látható lesz még

többek között Székely Bertalan *Egri nők* című alkotása, valamint Benczúr Gyula *Hunyadi Mátyásról* készült képciklusának darabjai is.

A kiállítás fontos részét képezik a magyar államiság műtárgyai és szimbólumai is. A számos ismert relikvia – mint a Szent Korona, az Aranybulla vagy a tihanyi apátság alapítólevele – mellett olyan kuriózumokat is megtekinthet a közönség, mint Szent István eddig Prágában őrzött kardja.

Az új Alaptörvényhez kapcsolódó ünnepegsorozat része volt a *Hazánk múltja, jelene és jövője* című gyermekrajzpályázat is, amelynek harminc nyertes alkotása az Alaptörvény díszkiadásához elkészült tizenöt újhistorikus festménnyel együtt a kiállítás kísérőtárlataként látható a Galériában.

A Magyar Nemzeti Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár, a Magyar Országos Levéltár, a Magyar Tudományos Akadémia, a Munkácsy Alapítvány, a Hadtörténelmi Múzeum és az Országgyűlés Hivatala együttműködésével megvalósuló kiállítás fő védnöke Schmitt Pál köztársasági elnök, a január 2-án megrendezett megnyitón pedig Orbán Viktor miniszterelnök is beszédet mondott. ■

Székely Bertalan: Egri nők (részlet)

Melegítő sportnap avagy Karácsonyi Iron Man

szöveg és fotó: KIM SE Szervezőbizottsága

Csípős hideg kint, forró hangulat bent. Sportos fiatalok, pocakos középkorú urak, mosolygós és örökifjú hivatalnokok mind azért gyűltek össze december 10-én az ELMŰ Sportcsarnokában, hogy ellássák a rosszkedvű tél baját, és jól érezzék magukat a Karácsonyi Iron Man Kupán.

Mintegy 150 versenyző, szurkoló, rokon, barát részvételével rendezték meg idén először a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Sport Egyesülete szervezésében a Karácsonyi Iron Man Kupát. A KIM és háttérintézményeinek dolgozói szervezeti egységként mérkőztek meg egymással 5 sportágban: kispályás labdarúgásban, streetballban, asztaliteniszben, úszásban és teniszben. A győztes csapat és csapatkapitány nem kis „terhet” cipel a vállán, hiszen a jól megérdemelt kupát 1 éven át kell megőrizniük és bajnokként lehetőleg 2012-ben is megvédeniük. (De ki lett a győztes?) A kora reggel kezdődő versenysorozatra sokan friss pogácsával és forró teával alapoztak, aztán fél 9-kor eldördült a képzletbeli startpisztoly, és a csapatok egymásnak feszültek.

A legnépesebb tábort persze a focisták alkották: cselsorozatok, gólok, villámgyors támadások követték egymást, és a játékosok megizzadtak rendszeren. Egyesek már néhány perc után kétségbeesetten kapkodtak levegő után. A KIM Vagyonkezelő Központja nem véletlenül keresztelte át magát két meccs után „Légszomj FC”-nek... Az összeszokottság sokat számított, nem meglepő talán, hogy a kupát a tízcsapatos mezőnyből a végig kiegyensúlyozottan teljesítő KEK KH nyerte, megelőzve a Wekerléseket és a kormány.hu munkatársaira épülő KIM Kommunikáció csapatát.

Míg fociban csupa fiúcsapatok szerepeltek, addig streetballban már koedukált alakulatok harcoltak az elsőségért. Szurkolásból nem volt hiány, a lányok jóvoltából szóltak is a kereplők rendszeren. A meccseket egy palánkra játszották, az öt csapatból pedig a Miniszterelnökségiek bizonyultak a legjobbnak.

Teniszben tarolt a KEK KH. Viszonylag kisebb mezőny gyűlt össze a salakoson, egyéniben a KEK KH-t képviselő Domján János, míg páros-

ban a szintén KEK KH-s Magyaródi-Lantos duó végzett az első helyen.

A tenisz mellett a zöld asztaloknál is pattogott a labda. Asztaliteniszben páros kategóriában indulhattak a csapatok, és már az első pár labdamenetnél jól látszott, hogy míg egyesek napi szinten űzik a kis fehér labdás sportágat, mások csak a nyári, balatoni nyaralások során tudták felvértezni magukat a pinyó rejtelmével. A versenyt végül a Wekerlés Sipos-páros nyerte, igen meggyőző játékkal.

Úszásban a gyengébbik nem bizonyult végül erősebbnek, hiszen a KIM Gazdasági Helyettes Államtitkárságának két munkatársa, a Patkó Eszter-Zámbó Veronika alkotta váltó hódította el a kupát.

Habár komoly derbikre és kiélezett meccsekre is sor került a nap folyamán, mégis a részvétel volt a legfontosabb. Az, hogy egy kicsit összejöjjünk, megismerjük egymást, egy-egy keményebb belépő után is barátilag foghassunk kezét, a szünetekben beszéljünk, és jól érezzük magunkat. Köszönet mindezért a versenyzőknek és a szervezésben részt vevő kollégáknak, akik magas színvonalon bonyolították le a sportnap eseményeit.

Folytatása következik! ■

KÖZÍZLÉSKÖ
ZÍZLÉSKÖZÍZ
LÉSKÖZÍZLÉ
KÖZÍZLÉSKÖZ
ZÍZLÉSKÖZÍZ
LÉSKÖZÍZLÉ
KÖZÍZLÉSKÖZ

Nemzeti érték, nemzetközi minőség

Beszélgetés Ókovács Szilveszter
kormánybiztossal a Magyar Állami
Operaház jelenéről és jövőjéről

szöveg: Bárdos Zita, fotó: Operaház

fotó: Hornyák Daniel

» *Milyen elvárások és szakmai célkitűzések mentén kezdte meg a munkát?*

Ókovács Szilveszter: A Magyar Állami Operaház maga, csakúgy, mint a benne zajló összművészeti események sora nemzeti érték, ugyanakkor nemzetközi minőség is. Magyarországnak egyetlen operaházi intézménye van, amely a legnagyobb színházakkal (Erkel Színház: 2000, Operaház: 1260 ülőhely), a legnagyobb zene-, ének- és balettkarral (150, 120 és 110 fő) rendelkezik, a legnagyobb repertoárral (80 mű) dolgozik, a legtöbb előadást (jövőre 300 felett) tartja, a legnagyobb nézőszámot és bevételt mutatja fel hazánkban. Mégsem termelő üzem, hanem tevékenységével jelentős művészeti és kulturális missziót teljesít. Célunk, hogy az Andrássy úti palota valódi, ingyenc palettájú ékszerdoboz legyen már középtávon, amely a legjobbakat lépteti fel, eközben jelentős turisztikai célpont is marad – míg az egy év múlva megújuló Erkel Színházba az egész országot szeretnénk beültetni. A nemzeti jelző felvállalása sem írott malaszt az Operaház új vezetése számára: azért működünk, hogy elsősorban magyar művészek léphessenek kiteljesedve leginkább magyar közönség elé. Mindezt viszont nemzetközi színvonalon kell tenniük: erre készítetést az opera műfajának eredendő egyetemessége és a legjobb külföldi énekesek, táncosok, karmesterek vagy rendezők meghívása, valamint külföldi nézők állandó jelenléte biztosít.

» *Az Ön megítélése szerint a hazai és a nemzetközi művészeti munka két minőséget jelent?*

Ó. Sz. A szakmai munkának, amit az Operaházban felmutatunk, az európai élvonallal egy linea mentén kell elhelyezkednie. Az Erkel Színházban viszont sok magyar előadást kell kitűzni – iskolai programok keretében is –, ügyelni kell a hozzáférhető árura és rugalmas, a vidék számára is elfogadható bérletrendszerre. Itt nyilván túlsúlyban lesznek a könnyebben megfejthető és szerethető, impozáns darabok, és más lesz a színpadi előadások megközelítése is. Az Erkel Színház maga a „társadalmi küldetés”, amely talán kissé elidegenítő, viszont pontos kifejezés.

Sajnos ott tartunk a magyar demográfiai lejtmenetben, hogy mindössze 50 előadással lefedhető egy teljes évfolyam, például a 16 éveseké, akik – ha sikerül partnert találunk majd oktatási oldalon – megnevezhetik nálunk a nemzeti operajátászás alapműveit: a *Bánk bánt*, a *Hunyadit*, a *Háry Jánost*, vagy a *Seregi-táncjátékok* némelyikét. Aztán saját régiós központjuk háromtagozatos színházában további opera- és klasszikus balett-előadásokat is kaphatnak a későbbiekben. Nem lesz, nem lehet minőségi különbség a szakmai munkában az operaházi társulat számára, viszont bővül azoknak a köre, akik hozzáférhetnek a minőségi kultúrához.

» *Hogyan lehet a tervezett szakmai munkát kísérő jelentős szervezeti változásokat menedzselni?*

Ó. Sz. Hatékonyság és művészet nem ellenségei egymásnak. Ha sérül a művészi szempontrendszer, a hatásmechanizmus is csikorogni kezd: nem lehet bármédig levenni az Operaház támogatásából. Bizonyos létszám alatt, túl nagy strukturális felfordulás mellett elpárolg

a minőség, az érték. Az arányok megtalálásának művészete ez is, mint a politika: megértettük, hogy másképp kell finanszírozni és működtetni a Házat, mert mi is részei vagyunk a nehéz helyzetbe került Magyarországnak. Ugyanakkor zászlóshajói vagyunk a nemzeti kultúrának, látszunk és láttatunk: megérdemeljük a kiemelt figyelmet.

» *Van-e szervezeti mintája, valamilyen működő szervezeti modell, amit követni kíván?*

Ó. Sz. Szívem szerint példánk a saját fiataalkori énünk legyen, ami az erőt, a hitet és kellő lendületet illeti. A kiegészítés, a cinizmus és az ellustulás nagy veszély. De konkrétan: a magasművészeti-népopera kettős modell Bécsben régóta kiválóan működik, de még kétszázötven kilométert sem kell menni, mert az 1884-es Operaház – többek között Mahler irányításával – és az 1911-es Erkel Színház – akkor még Népopera néven – ugyanezt művelte. A fiataalkori énünk: lám, itt is megáll példaként.

» *Az Ön helyismerete mennyire segíti a jelenlegi munkát?*

Ó. Sz. Én ide hazajöttem. Aki tért már haza hat év után, ugyanezt érzi. A társulat bizalma meghatározó volt, ugyanakkor a munkában nem lehet nem elkopni: a nehéz döntéseket bármennyire is szeretném, nem tudom elmagyarázni mindenkinek, mert nem win-win játszmák ezek. Miközben a minőséget őrizni, sőt emelni szükséges, a rendszerváltást magát kell itt végbevinni, még a fejekben is. Megértetni, hogy az emberiség csúcsteljesítménye az összművészet, az operajátászás. Pusztán ennyi a tennivalóm. ■

2012

Gombold újra!

Divat a magyar

szöveg: Nagy Fruzsina, fotó: Botár Gergely

is felelős Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM), a Design Terminál Non-profit Kft., a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, a Hagyományok Háza és a Népművészeti Egyesületek Szövetsége a pályázattal a magyar kézműves hagyományok megújítását, valamint a fiatal tervezők és a hagyományörző, kézműves műhelyek együttműködését támogatja.

A díjért pályázó divattervezőknek érdemes szem előtt tartani a magyar divat hagyományait, a versenyben indulók a hazai öltözködési tradíció bármelyik elemét felhasználhatják, de további ötletekkel is indulhatnak.

Az első, 2011 februárjában meghirdetett pályázatra – mindenvárákozástfelülmúlva – közel 400 koncepció érkezett, melyek közül 35 jutott be a május 8-án, a nemzetközi Európa Nap keretében megrendezett divatshow döntőjébe is. Nem meglepő az eddigi sikerek láttán, hogy ezt a kiírást is komoly várákozás előzte meg. A szervezők a regisztrációs időszakot január 13-ig hosszabbították meg annak érdekében, hogy minél több minőségi ruhadarab szállhasson versenybe.

A kiírók korábban is hangsúlyozták: „Amikor a magyar termékek, a magyar vállalkozások támogatásának és életképességének fontosságáról beszélünk, akkor soha ne feledjük, hogy köztük több száz magyar fiatal, tehetséges vállalkozóról beszélünk. Köztük például hazai divattervezőkről, akik startra készen állnak, hogy a magyar emberek számára elérhető áron, kreatív, szép, hordható magyar ruhákat tervezzenek. Ez nemcsak gazdaságilag jó, hanem, valljuk be, jó érzés is lehet. Ez csak rajtunk, fogyasztókon múlik” – ezért a várákozások szerint további alkotók is bekapcsolódnak ebbe a munkába, mivel ez a megjelenési lehetőség kitörési pont lehet a számukra.

Hogyan lehet megőrizni és megújítani a magyar kézműves hagyományokat? A fiatal tervezők és a hagyományörző, kézműves műhelyek ismét összefognak a 2012-es Gombold újra! Divat a magyar pályázatra. Az országmárka kialakításáért

A kör tehát bővült ebben az esztendőben, és immár két kategóriában lehet pályázni. Az első kategóriában a gazdag és nagy múltú magyar viselettörténet legkedveltebb értékeinek segítségével modern, hordható öltözékek tervezése a feladat, a tavaszi pályázathoz hasonlóan. A cél pedig nem kevesebb, mint a magyar öltözetek történeti hagyatékának kortárs szempontú újraértelmezése, valamint mindennek a nemzetközi divatéletben való népszerűsítése. Két alkategóriát is létrehozta a szervezők: a hordató ruházat (alkalmi és hétköznapi), ugyanitt az öltözködési kiegészítő témáját is körbe lehet járni. Bármelyikre is essen a pályázó választása, a fődíj kategóriánként nettó 1 100 000 forint, illetve értékes tárgynyermények lesznek.

A második kategóriában meghatározott szabásmintát használva, hagyományos kézműves technikával vagy anyagból készült ruhadarabokkal indulhatnak a fiatal designerek.

A pályázó feladata olyan formatervezett ruhadarabok tervezése és kivitelezése hagyományos kézműves technikák segítségével, amelyeket már magyar divattervezők papírra vetettek, csupán kiegészítésre szorulnak. Két alkategóriában lehet indulni ebben az esetben is: egyrészt a ruházatot (ing, blúz, szoknya, nadrág, kabát), másrészt az előre meghatározott méretű kiegészítőt (sál, kendő, kalap/sapka, kesztyű, táska, cipő) illetően. Mindkét kategóriában nettó 400 000 forint a fődíj.

A pénzdíjazáson felül kiemelt lehetőség, hogy a díjazott, legkiválóbb darabok megvásárolhatók lesznek az úgynevezett Pop-up Store-ban, amely az Erzsébet téri Design Terminálban üzemel majd. ■

Mókás újévi szokások

szöveg: Tóth Nándor Tamás

Január elsejével elkezdődött a Krisztus utáni 2012. év, egy újabb kihívásokkal és fordulatokkal teli esztendő – hogy örömmel fogunk-e emlékezni rá vagy sem, azt még nem tudjuk. A hagyományok és babonák szerint azonban számtalan lépést tehetünk azért, hogy tényleg egy sikerekben gazdag új évünk legyen.

Milliónál is több újévi szokást talál ki a magyar nép az eltelt évszázadok folyamán, egy valami azonban közös: az újév a megújulást, az újrakezdést hozza el, a reményt, hogy a következő év majd jobb lesz. A középkorban például azt tartották, ha nem falunk fel mindent szilveszterkor, akkor az újesztendőben sem fogunk hiányt szenvedni. Talán ma már nem tanácsos a karácsonyi dözsölés után ezt még betartani, de az evéssel, étellel kapcsolatos hagyományokat az erre fogékonyaknak esetleg igen. Tilos például baromfihúst enni, féltő, hogy a csirke kikaparja a szerencsénket, a pulyka pedig mérget hoz a házhoz. A halakkal kapcsolatban sem árt az óvatosság: ha hincsa a közelünkben folyó, akkor elúszik vele a jó sors, a gyóriek, a szegediek vagy a mohácsiak viszont fogyasszák nyugodtan, nekik a folyó meghozza azt. A legokosabb döntés valószínűleg a sertés előnyben részesítése: a kocák akár a föld alól is előtűrik nekünk a szerencsét! Széles körben elterjedt a nézet, hogy lencsét vagy babot kell enni az esztendő első napján – kevesen tudják, hogy ez bármilyen aprósággal helyettesíthető, mint például a mandula, a mogyoró. Akárhogy is, ennek következményeként sose fogy ki a pénztárcánkból a pénz – vagy legalábbis az apró. Még talán egy szelet kenyér kell, ehhez viszont mindenképpen egy egész kenyeret kezdjünk el, a sercli is biztosítja, hogy a családnak mindig legyen legalább kenyere. Ha még mindig éhesek maradtunk, akkor rétest javasolunk, hiszen hosszúra nyújthatjuk vele gazdagságunkat. Persze nemcsak étellel tehetjük jobbá jövőnket, az a fontos, hogy elsején, illetve január havában legyünk mindig résen! Semmit ne vigyünk

ki a házból, mert a hagyomány szerint elszáll a tehén haszna. Ha még van kút a kertben, akkor figyeljünk, ki mer belőle először az évben – ő biztos, hogy az esztendő folyamán szerencsés lesz, mert elvitte az aranyvizet. A szemetet viszont ne vigye magával január elsején az illető, sőt inkább senki, mert kidobjuk vele a szerencsénket. Kissé szalonképtelen már az a régi szokás, amely szerint, ha asszony vagy lány tér be hozzánk az újév első napján, akkor bizony csapás ér minket valamikor. És ha már lányok: talán érdemes kipróbálni egy férfinadrág párna alá rejtését, mert aznap éjjel megálmodhatják, ki lesz a párjuk abban az évben. Amennyiben ez nem működik, de nagyon kíváncsiak vagyunk rá, keményebb módszereket kell bevetni: olvasztott ólmot kell csepegtetni hideg vízbe, a megformálódó betű pedig már a leendő férj nevének kezdőbetűjét, monogramját mutatja meg. Akik viszont már házások, azok egész januárban tartózkodjanak a viszálykodástól, egyrészt mert semmi értelme, másrészt mert az ekkor kimondott átkok egész évben visszaszállnak ránk.

A nyaralás tervezéséhez, kerti munkákhoz jól jön, ha tudjuk, milyen idő lesz. Figyeljük hát a jeleket: ha csillagos az ég, rövid lesz a tél, annak talán mindenki örülne. Ha január elsején süttöt a nap, akkor pedig egész évben szép időnk lesz. Ha piros a hajnal, szeles lesz az esztendő. Ennél pontosabb meteorológiai előrejelzéshez már egy kis segítség kell, mégpedig tizenkét gerezd fokhagyma. Tegyük ezeket sót, s ahányadik gerezd reggelre nedves lesz, abban a hónapban esős vagy havas idő várható.

Mindenesetre időjárástól függetlenül az új esztendő hozzon minden kedves olvasónknak bort, búzát, békességet! ■

Fogas filé Tandoori módra (5 személyre)

Hozzávalók:

- 15 db 5 dkg-os fogas filé szelet
- 1 kis fej vörshagyma
- 3 gerezd fokhagyma
- 1 db chili paprika
- 1 tk. feketebors
- 2 tk. őrölt koriander
- 1 ek. kurkuma
- ½ dl citromlé
- 2 tk. piros paprika
- 3-4 friss mentalevél
- ½ dl olaj
- 1 dl joghurt
- csipetnyi só
- cayenne bors

Elkészítés:

Vágjuk finomra a hagymát, a fokhagymát, a chilit és a mentát. A hal kivételével az összes hozzávalót tegyük egy keverőtálba, és alaposan keverjük össze. Ezzel jól kenjük be a halszeleteket, és pácoljuk a hűtőben legalább 2 órán át. Kevés olajon, serpenyőben süssük meg a hal mindkét oldalát (néhány perc alatt elkészül). A maradék pácot forraljuk fel és ezzel tálaljuk a halat.

Megújuló gasztronómia

szöveg: Bárdos Zita

Ünnepváró gasztronómiai túrán vettünk részt a budai várban Kovács Pál PR-igazgató és Rabb István séfhelyettes (a fotón) kalauzolásával. A páratlan látvány és a kiváló földrajzi elhelyezkedés ikonikus helyé tette a budai várban található Hilton Hotelt, emellett éttermük állandó, magas elvárásoknak felel meg a hazai gasztronómia iránt érdeklődő idelátogató turisták legnagyobb öröme. Azt vallják, hotelétteremnek lenni egyrészt szerencsés dolog, adottság, amellyel jól tervezhető igényű és létszámú vendégek elvárásának kell megfelelni, ugyanakkor szabályozott működést is jelent, hiszen jelentős kötöttségekkel jár. Magyarországon az 1970-es és 1980-as években divatos dolognak számított ötcsillagos szállodák éttermeiben ebédelni, vacsorázni, mivel nem volt ilyen széles a kínálat, mint napjainkban. Az évek során azonban egyre több magas színvonalú étterem nyílt a városban, és a fizetőképes hazai vendégek lassan eltávolodtak a szállodai étteremtől. Nem maradt tehát más lehetősége a szállodai éttermeknek, mint a megújulás. Fel kellett

venni a harcot, igazodva az új gasztronómiai trendekhez, és minőségi ellátással, újabb speciális szolgáltatások bevezetésével megtartani és bővíteni a vendégkört. A Hilton ezt a stratégiát választotta, s ennek következtében mind külsőleg, mind tartalmában megújult. Ez a legendás intézmény rendkívül emberközpontú. A PR-ügyekért is felelős igazgató, Kovács Pál immár 30 éve itt dolgozik, és a legendás konyha vezetője, Juhász István is magyar rekordere a szakmában. Néhány évvel ezelőtt – amikor megnyílt az új Icon Étterem – egy komoly megújulást követően 2008-ban megváltozott a design, és a korábbi hűvös eleganciát felváltotta a lágyabb, polgárabb külső. Az étlapon ugyan túlsúlyban vannak a nemzetközi fogások, de a korábbiaknál gyakrabban igazodnak a nemzetközi trendekhez, a szezonális kínálatához és az év jeles ünnepeikhez. Az ünnepvárás hangulatához igazodva álljon itt a Fogas filé Tandoori módra ünnepi fogás receptje Rabb István séfhelyettes ajánlásával. ■

PROGRAM

Édentől keletre – Fotórealizmus:

Valóságváltozatok

2011. szeptember 14. – 2012. január 15.

Ludwig Múzeum

A fotórealizmus igazabbnál igazabb, valódinál valódibb festészeti stílusa az USA-ból indult útjára és hódította meg Európát, majd a világ minden részét. A pop artból kialakult módszer kivételes

technikai precizitást követel meg a művészeketől. A fényképekről készített festmények legjobbjai visszaadják a ragyogó, élénk színeket és a látvány összetettségét, amely azért is nehéz feladat, mert a fényképezőgépek lencsési az emberi szemnél komplexebb képet mutatnak. A Ludwig Múzeum a Modern Művészeti Múzeum, Ludwig Alapítvány (MUMOK – Museum Moderner Kunst Stiftung Ludwig Wien) és az aacheni Ludwig Fórum a Nemzetközi Művészetért (Ludwig Forum für Internationale Kunst, Aachen) közreműködésével bemutatja a fotórealizmus kelet-európai változatát. Más hagyományokkal, hatalmi háttérrel és másfajta hétköznapokkal. A kíváncsi látogató megtekintheti a nyugatival párhuzamos jelenségeket, a fogyasztói társadalom és a hiánygazdaság pillanatképeinek szimultán megfestésére.

Hipnotizőrök és lélekdonorok

Január 13. Kodály Központ

(7621 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Két emberrel kellett Rahmanyinovnak találkoznia zenei karrierjének mélypontján, hogy megszülethessen a 2. (c-moll) zongoraverseny: Nyikolaj Dahllal és Natalja Szatyinával. Mindketten hipnotizőrök és lélekdoktorok, mégis másképpen: előbbi orvos, utóbbi a zeneszerző nagy szerelme. A gyógyulás jeleiről a c-moll hangnem határozott, önbizalomteli, őszinte stílusjegyei is árulkodnak. A

Vocalise zongorakísérettel és szoprán vagy tenor énekessel együtt érvényesül színpadon. Szövege nincs, így az énekes maga választ magánhangzót, amelyet végig kitart az éneklő részek során. Sosztakovics zenéjével visszahozza azok lelkét, akik a diktátúra ideje alatt szenvedtek, csakúgy, mint ő: a hivatalos elvárásoknak megfelelni és a közönség tiszteletét, tetszését is elnyerni lehetetlen küldetesként tornyosult a zeneszerző munkássága előtt.

A zeneszerző testvérek az újévben együtt dolgozzák fel a darabokat: a szimfonikus zenekarral, zongorakísérettel.

Vezényel: Bogányi Tibor

Közreműködik: Bogányi Gergely – zongora
Műsoron:

Rahmanyinov: Vocalise (a szerző zenekari változata)

Rahmanyinov: II. zongoraverseny (c-moll)

Sosztakovics: X. szimfónia (e-moll)

Mikszáth Kálmán:

Szent Péter esernyője

Karinty Színház, Budapest

Budapest II. világháború után, 1982-ben, elsőként elinduló magánszínháza „álnéven”, Hököm Színpad felirattal a homlokzatán kezdte meg működését, mert Karinty Márton, a színház vezetője csak később merte kiírni családnevét. Ma már mindenki valódi néven ismeri Buda egyetlen folyamatosan játszó színházát, amelynek idén ősszel induló 30. évadja Mikszáth Kálmán egyik népszerű regényének feldolgozását is műsorra tűzte. A Szent Péter esernyője klasszikus, mégis megunhatatlan történet, Karinty Márton rendező és Deres Péter dramaturg pedig ehhez méltó derűt és bölcs humort sugárzó hangulatot teremtett a nagyszerű színészek segítségével. A főbb szerepekben Pogány Juditot, Egri Katit, Vándor Évát, Balázs Andreát, Kiss Ramónát, Pusztaszeri Kornélt és Klem Viktort láthatjuk.

A Budapesti Fesztiválzenekar a Műpában

Január 19., 21., 22.

A karácsonyi, újévi ünnepek után elkezdődik az idei koncertszezon, s újévi kínai turnéja után január 19-én, 20-án és 22-én a Művészetek Palotájában lép fel a Budapesti Fesztiválzenekar (BFZ), Fischer Iván vezényletével. Olivier Messiaen: Egzotikus madarak című művét adják elő, amely egy igazi zenei különlegesség, s valóban egzotikus madarak hangjai adták az ihletet a francia zeneszerzőnek. A koncert szólistája, Dejan Lasic nagyszerű fiatal horvát zongorista – aki Budapesten kívül több más európai országban is nagy sikerrel koncertezett együtt a BFZ-vel – most Ravel G-dúr zongoraversenyét játssza. A koncert második részében pedig Brahms D-dúr szimfóniáját adják elő.

Borban a vigasz! –

Lovagrendi Operett Gála

Budapesti Operettszínház

Látványos díszletek és jelmezek között két hungarikumot, a magyar bort és a magyar operettet ünneplő gálaműsor várja a zenés színház kedvelőit a Budapesti Operettszínházban február 17-től.

Vidám és szomorú dalok, duettek, kórusok, mulatók, a szőlőről, borról, szüretéről szóló operaária és operett-részletek, s megannyi népszerű sláger kap helyet a Nagymező utcai teátrum legújabb gálájában. Színpadra lép a műsorban cigányzenekar, sztárszólísták, a Budapesti Operettszínház Ének- és Balettkara, valamint zenekara, sőt, a repülő hordók között maga Bacchus isten is megjelenik... Az Európai Borlovagrenddel és a Hungarikum Szövetséggel közös produkcióban, KERO® rendezésében láthatók lesznek legnevesebb operett-művészeink, például Boncsér Gergely, Bordás Barbara, Dancs Annamari, Dézsy Szabó Gábor, Fara-gó András, Fischl Mónika, Kalocsai Zsuzsa, Kékkovács Mara, Kerényi Miklós Máté, Lehoczky Zsuzsa, Oszvald Marika, Peller Károly, Szabó Dávid, Szendy Szilvi, Vadász Dániel és Vadász Zsolt. Mindannyian zenével éltetik majd a magyar bort és pezsgőt, olyan remek szőlőtermelő vidékeket, mint Tokaj, Szekszárd, Somló, Villány és sorolhatnánk még. A szórakoztató műsorban a nézők megismerhetik a legkiválóbb magyar bortermelőket, köztük Mathiász Jánost. A közönség természetesen megköszönheti az előadás előtt és a szünetben több területéről származó nemes nedűket is, a legkiválóbb pincészetek borait!

KÖNYVAJÁNLO

Nemzetközi kiadvány az Alaptörvényről
„The Basic Law of Hungary – A First Commentary” (Clarus Press, Írország, 2012)

A külföldi média és politika az Alaptörvényről sokfelét mondott és írt az elmúlt egy esztendőben. A támadások, vádak és kritikák mögött esetenként jelen volt a magyar társadalmi, történeti és politikai kontextus szükséges ismeretének és helyes értelmezésének hiánya. A politikai támadások csatazaját remélhetőleg a józan szakmaiság időszakát követi és az Alaptörvény mint jogi-politikai konstrukció a tisztá tudomány mérlegére kerülhet. A vitáknak és értelmezéseknek világos alkotmányjogi alapokra van szüksége. A magyar jog- és államtudomány jeles művelőinek összefogásában ezért született meg a „The Basic Law of Hungary – A First Commentary” című közel 300 oldalas angol nyelvű tanulmánykötet. A kezdeményezés egyik célja, hogy a nemzetközi közvélemény a tudomány képviselőinek értelmezésében, pártosságtól

mentesen kapjon képet az Alaptörvényről. A tanulmányok nem apologetikák, hanem az értelmezést segítő, szükség szerint kritikus kommentárok. A kötet Alaptörvényt bíráló nemzetközi monitoring szervezetek, az Európa Tanács Velencei Bizottsága és az Európai Parlament számára is hasznos adalék és segítség lehet a magyar demokrácia állapotáról folyó vitában. A könyv a Clarus Press írországi kiadó gondozásában 2012 február elején jelenik meg és eljut a mértékadó nemzetközi jogi és politikatudományi műhelyekhez, diplomáciai képviselőkhez, valamint a médiához.

A szerzők jogtudósok, több magyar és külföldi egyetem tanárai, akadémiai kutatók. Az olvasó világos tematika mentén tanulmányozhatja az államélet és az alapjogok főbb témáit, a szerzők által kiemelt kérdésekkel és hangsúlyokkal. A főbb fejezetek: az alkotmányozás története és az Alaptörvény előkészítésének folyamata, a nemzeti hitvallás értelmezése, a nemzet és az állam fogalma, a személyek és közösségek, a jogrendszer és a sarkalatos törvények, a jogok és kötelességek, az Országgyűlés és a parlamentarizmus, a köztársasági elnök, a kormány és a közigazgatás, az alkotmánybíróság, az igazságszolgáltatás, az ombudsman, az önkormányzatok, a közbiztonság, a védelem és a különleges jogrend, valamint a közpénzügyek.

A kiadó által felkért lektor, William Binchy, a Trinity College Dublin jogászprofesszora szerint „A könyv a tudomány különböző nézőpontú képviselői által az Alaptörvényről készített magas színvonalú, nagyon érdekes elemzéseket nyújt”.

A kötet nemzetközi bemutatójára 2012. február 17-én kerül sor a MTA dísztermében.

IMPRESSZUM || **Kiadja** a Nemzeti Közigazgatási Intézet || **Felelős kiadó** Kis Norbert főigazgató || A szerkesztőség címe: 1054 Budapest, Alkotmány u. 25. || Tel. 1/882-6812 || Fax 1/882-6848 || E-mail: szerkesztoseg@nki.gov.hu || **Nyomtatja** a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft. || **Felelős vezető** Majláth Zsolt || Cím: 1085 Budapest, Somogyi B. út 6. || Telefon: 1/266-9290 || Fax: 1/266-5190 || E-mail: kozlony@mhk.hu || **Tördeli** a Grafcom Media Kft. || **Főszerkesztő** Kis Norbert || Szerkesztőségvezető Hofingerné Petrő Ildikó || Szerkesztők Dombrowsky Ádám, Jordán Judit || Újságírók Csaba Réka, Órfi József, Tóth Nándor Tamás, Vida Sándor || Közlés rovat vezetője Bárdos Zita || Szerkesztési titkár Koller Hajnal || **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. || Lapker Zrt. || **ISSN 2062-5014** || **A lap az ÁROP 2.2.5. Humán erőforrás-gazdálkodás a közigazgatásban projekt keretein belül valósul meg.**

ELŐFIZETÉSI INFORMÁCIÓK

A Nemzeti Közigazgatási Intézet kiadásában havonta megjelenő Közszolgálat című magazin a közigazgatást érintő fontosabb fejleményekről tudósít, erősíti a közszolgálat tudásbázisát és információs csatornáit. A közigazgatás ezerarcúságát tükrözi a tematikai sokszínűségben, a közpolitikák és a közügyek fontosabb eseményeitől a szakigazgatási specialitásokig. Bővebb információ: elofizetes@nki.gov.hu címen.